

قدم به قدم، همراه دانشجو...

WWW.GhadamYar.Com

جامع ترین و به روزترین پرتال دانشجویی کشور (پرتال دانش)
با ارائه خدمات رایگان، تحصیلی، آموزشی، رفاهی، شغلی و...
برای دانشجویان

- (۱) راهنمای ارتقاء تحصیلی. (کاردانی به کارشناسی، کارشناسی به ارشد و ارشد به دکتری)
- (۲) ارائه سوالات کنکور مقاطع مختلف سالهای گذشته، همراه پاسخ، به صورت رایگان
- (۳) معرفی روش های مقاله و پایان نامه نویسی و ارائه پکیج های آموزشی مربوطه
- (۴) معرفی منابع و کتب مرتبط با کنکورهای تحصیلی (کاردانی تا دکتری)
- (۵) معرفی آموزشگاه ها و مراکز مشاوره تحصیلی معتبر
- (۶) ارائه جزوات و منابع رایگان مرتبط با رشته های تحصیلی
- (۷) راهنمای آزمون های حقوقی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۸) راهنمای آزمون های نظام مهندسی به همراه دفترچه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۹) راهنمای آزمون های کارشناسان رسمی دادگستری به همراه سوالات سالهای گذشته (رایگان)
- (۱۰) آخرین اخبار دانشجویی، در همه مقاطع، از خبرگزاری های پربازدید
- (۱۱) معرفی مراکز ورزشی، تفریحی و فروشگاه های دارای تخفیف دانشجویی
- (۱۲) معرفی همایش ها، کنفرانس ها و نمایشگاه های ویژه دانشجویی
- (۱۳) ارائه اطلاعات مربوط به بورسیه و تحصیل در خارج و معرفی شرکت های معتبر مربوطه
- (۱۴) معرفی مسائل و قوانین مربوط به سربازی، معافیت تحصیلی و امریه
- (۱۵) ارائه خدمات خاص ویژه دانشجویان خارجی
- (۱۶) معرفی انواع بیمه های دانشجویی دارای تخفیف
- (۱۷) صفحه ویژه نقل و انتقالات دانشجویی
- (۱۸) صفحه ویژه ارائه شغل های پاره وقت، اخبار استخدامی
- (۱۹) معرفی خوابگاه های دانشجویی معتبر
- (۲۰) دانلود رایگان نرم افزار و اپلیکیشن های تخصصی و...
- (۲۱) ارائه راهکارهای کارآفرینی، استارت آپ و...
- (۲۲) معرفی مراکز تایپ، ترجمه، پرینت، صحافی و ... به صورت آنلاین
- (۲۳) راهنمای خرید آنلاین ارزی و معرفی شرکت های مطرح
- (۲۴)

WWW.GhadamYar.Ir

۰۹۱۲ ۳۰۹۰ ۱۰۸

WWW.PortaleDanesh.com

باما همراه باشید...

WWW.GhadamYar.com

WWW.GhadamYar.Org

۰۹۱۲ ۰۹ ۰۳ ۸۰۱

فصل اول:
حدود و جرایم ضد عفت و اخلاق عمومی

کارت شماره ۱

نکته ۱- عبارت «... بر او ذاتاً حرام است ... که در ماده ۶۳ ق.م.ا. آمده است» ... دلالت بر خروج همسر دایمی و موقت از تعریف زنا دارد. هرچند که نزدیکی با او در موارد خاصی (مانند احرام، اعتکاف و...) حرام باشد. زیرا موارد مزبور عَرَضی و موقتی محسوب می‌شود نه ذاتی

نکته ۲- جهل به حرمت جماع رافع مسئولیت کیفری جاهل خواهد شد. (جهل حکمی)

نکته ۳- ادعای جهل به حکم و یا موضوع در زنا در صورتی که احتمال صدق مدعی داده شود، ادعا مذکور بدون شاهد و سوگند پذیرفته می‌شود و حد ساقط می‌گردد.

نکته ۴- ادعای زانی یا زانیه به اکراه در زنا در صورتی که یقین بر خلاف آن نباشد قبول می‌شود.

نکته ۵- انکار بعد از اقرار در زنا \leftarrow در صورتیکه اقرار به زنا بی باشد که موجب قتل و رجم است با انکار بعدی رجم و قتل ساقط می‌شود و در غیر این صورت با انکار بعد از اقرار حد ساقط نمی‌شود.

کارت شماره ۲

نکته ۶- کیفر زناى مرد متأهلی که قبل از دخول مرتکب زنا شود جلد، تراشیدن سر و تبعید به مدت یک سال خواهد بود.

نکته ۷- حد زنا در موارد زیر قتل است و فرقی بین جوان و غیرجوان و محصن و غیر محصن

الف- زنا با محارم نسبی

ب- زنا با زن پدر که موجب قتل زانی است.

ج- زناى غیرمسلمان با زن مسلمان که موجب قتل زانی است.

د- زناى به عنف و اکراه که موجب قتل زانی اکراه کننده است.

نکته ۸- در تفخیز اگر فاعل غیر مسلمان باشد و مسلمانی را تفخیز کرده باشد فقط غیرمسلمان به قتل می رسد.

نکته ۹- تکرار جرم زنا، تفخیز، مساحقه، قذف و سرقت در مرتبه چهارم موجب قتل است اما تکرار جرم شرب خمر در مرتبه سوم موجب قتل است.

کارت شماره ۳

نکته ۱۰- قوادی عبارت است از جمع و مرتبط کردن دو نفر یا بیشتر برای زنا یا لواط.

نکته ۱۱- در حد مساحقه فرقی بین فاعل و مفعول و نیز فرقی بین مسلمان و غیرمسلمان نیست.

زنا ← زناى مرد متأهلی که قبل از دخول مرتکب زنا شود ← یک سال

نکته ۱۲- مدت تبعید در حدود قوادی ← سه ماه تا یک سال

محاربه ← کمتر از یک سال نیست.

نکته ۱۲- چنانچه محکوم به حد دیوانه یا مرتد شود حد از او ساقط نمی شود.

نکته ۱۳- چنانچه زنا در زمان های متبر که چون اعیاد مذهبی و رمضان و جمعه و مکان های شریف چون مساجد ارتکاب یابد علاوه بر حد موجب تعزیر است.

کارت شماره ۴

نکته ۱۴- تعریف قوادی ⇐ قوادی عبارت است از جمع و مرتبط کردن دو نفر یا بیشتر برای زنا یا لواط.

برای مرد ⇐ هفتاد و پنج تازیانه و تبعید از محل به مدت سه ماه تا یک سال] نکته ۱۵- میزان حد قوادی

برای زن ⇐ فقط هفتاد و پنج تازیانه

نکته ۱۶- تعریف قذف ⇐ قذف عبارت است از نسبت دادن زنا یا لواط به شخص دیگر.

نکته ۱۷- حد قذف برای قذف کننده مرد یا زن هشتاد تازیانه است.

نکته ۱۸- حق الناس بودن حد قذف ﴿تبصره ۱ ماده ۱۴۰﴾ اجرای حد قذف منوط به مطالبه مقذوف است.

نکته ۱۹- شرایط قاذف
بلوغ
عقل
قصد
اختیار
علم به عمل

نکته ۲۰- شرایط مقذوف
بلوغ
عقل
اسلام
عفاف

نکته ۲۱- چنانچه شخصی یک نفر را:

- چند بار به یک سبب قذف کند ﴿فقط یک حد می خورد﴾.

کارت شماره ۶

- به چند سبب قذف کند **☞** چند حد می خورد.

نکته ۲۲- چنانچه شخصی چند نفر را به طور جداگانه قذف کند در برابر قذف هر یک جداگانه حد بر او جاری می شود خواه همگی با هم مطالبه حد کنند، خواه بطور جداگانه.

نکته ۲۳- هرگاه شخصی چند نفر را به یک لفظ قذف نماید اگر هر کدام از آنها جداگانه خواهان حد شوند برای قذف هر یک از آنها حد جداگانه ای جاری می گردد ولی اگر با هم خواهان حد شوند فقط یک حد ثابت می شود.

نکته ۲۴- در صورتی که قذف شونده به آنچه به او نسبت داده شده است تظاهر نماید قذف کننده حد و تعزیر ندارد.

نکته ۲۵- قذف خویشاوند توسط یکدیگر نیز موجب حد خواهد شد.

نکته ۲۶- چنانچه پدر یا جد پدری فرزندش را قذف کند فقط تعزیر می شوند.

نکته ۲۷- موارد سقوط حد قذف:

کارت شماره ۷

- هرگاه شهود با نصاب معتبر آن به چیزی که مورد قذف است شهادت دهند.
- هرگاه قذف شوونده، قذف کننده را تصدیق کند.
- هرگاه مردی زنش را پس از قذف لعان کند.
- هرگاه قذف شوونده قذف کننده را عفو کند.
- هرگاه همه ورثه قذف کننده را عفو کنند.

نکته ۲۸- چنانچه دو نفر یکدیگر را قذف کنند تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر می شوند.

نکته ۲۹- حق مطالبه حق قذف به همه وارثان به جز زن و شوهر منتقل می شود و هر یک از ورثه می توانند آن را مطالبه کنند هرچند دیگران عفو کرده باشند.

نکته ۳۰- در صورتی که شراب خورده مدعی جهل به حکم یا موضوع باشد و صحت دعوای وی محتمل باشد محکوم به حد نخواهد شد.

نکته ۳۱- حد زنا، لواط، تفریح و مساحقه با چهار بار اقرار ثابت می شود.

نکته ۳۲- حد قوادی، قذف، شرب خمر و سرقت موجب حد با دوبار اقرار ثابت می‌شود.

نکته ۳۳- حد محاربه و افساد فی الارض با یک بار اقرار ثابت می‌شود.

نکته ۳۴- حد زنا، لواط، مساحقه و تفخیذ با شهادت چهار مرد عادل ثابت می‌شود.

نکته ۳۵- حد قوادی، قذف، شرب خمر، محاربه و افساد فی الارض و سرقت موجب حد با شهادت دو مرد عادل ثابت می‌شود.

نکته ۳۶- زناى موجب حد جلد و زناى موجب حد رجم با شهادت سه مرد عادل و دو زن عادل ثابت می‌شود.

نکته ۳۷- زناى موجب حد جلد با دو مرد عادل و چهار زن عادل نیز اثبات می‌شود.

* حد محاربه و سرقت در مباحث بعدی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جرایم بر ضد حقوق و تکالیف خانوادگی

نکته ۳۸- به استناد رأی وحدت رویه (۶۳۳-۱۴/۲/۱۳۷۸) در صورت استفاده زوجه از حق حبس با بت مهریه، امتناع زوج از پرداخت نفقه زوجه حتی با وجود تمکن مالی جرم نیست.

نکته ۳۹ جرم ترک انفاق جرمی مستمر است.

نکته ۴۰- طبق مقررات موجود ثبت واقعه ازدواج دائم، طلاق و رجوع الزامی است.

نکته ۴۱- چنانچه مردی بدون ثبت در دفاتر رسمی مبادرت به ازدواج دائم، طلاق و رجوع نماید فقط مرد مجازات می شود.

نکته ۴۲- با استناد به ماده ۶۴۶ ق.م.ا. چنانچه مردی با دختری که به حد بلوغ نرسیده بر خلاف مقررات ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی و تبصره ذیل آن ازدواج نماید فقط مرد مجازات می شود.

نکته ۴۳- جرم تدلیس در نکاح از لحاظ نتیجه، جرمی مقید است.

نکته ۴۴- تدلیس در نکاح از لحاظ ساختار جرمی مرتکب است.

کارت شماره ۱۰

۱- حد زنا در کدام یک از موارد زیر قتل است؟

- الف) زنای زن محصنه با نابالغ
ب) زنای پیرزن و پیرمرد زانی
ج) زنای به عنف و اکراه
د) زنای بیش از سه بار

۲- هرگاه کسی اقرار به زنا کند و بعد انکار نماید در صورتی حد ساقط می‌شود که زنا موجب:

- الف) حد شلاق باشد.
ب) رجم یا شلاق باشد.
ج) قتل یا رجم یا شلاق باشد.
د) قتل یا رجم باشد.

۳- اگر محکوم به حد دیوانه شود:

- الف) تعزیر می‌شود و بعد از رفع حالت دیوانگی حد می‌خورد.
ب) حد از او ساقط نمی‌شود.
ج) حد از او ساقط می‌شود.

کارت شماره ۱۱

د) در صورتی که می‌دانسته آن چه انجام داده حرام بوده حد می‌خورد.

۴- هرگاه مرد یا زنی که با هم زنا نموده‌اند ادعای اشتباه و ناآگاهی کنند در صورتی که احتمال صدق مدعی داده شود ادعای مذکور؛

الف) بدون شاهد و سوگند پذیرفته شده و حد ساقط می‌گردد.

ب) با شاهد و سوگند پذیرفته شده و حد ساقط می‌شود.

ج) با سوگند پذیرفته شده و حد ساقط می‌شود.

د) با شاهد پذیرفته شده و حد ساقط می‌شود.

۵- حد زنا با محارم نسبی کدام است؟

الف) رجم

ب) زندان دائم

ج) قتل

د) زندان به اضافه ۱۰۰ تازیانه

۶- در کدام یک از جرایم ذیل، عنصر مادی از طریق یک نفر محقق می‌شود؟

کارت شماره ۱۲

الف) سرقت

ب) شرب خمر

ج) قتل

د) کلاهبرداری

۷- شخصی در حال شرب خمر به وسیله ضابطان دادگستری دستگیر می‌گردد. در رسیدگی‌هایی که به عمل می‌آید ثابت می‌شود که وی سه بار دیگر مرتکب زنای غیرمحصن شده بدون اینکه حد زناهای قبلی درباره او جاری شده باشد. در این صورت دادگاه رسیدگی‌کننده به عنوان اجرای حدود باید او را به ضربه شلاق محکوم کند.

الف) سیصد و هشتاد (ب) سیصد

ج) یکصد و هشتاد (د) یکصد

۸- حد قذف عبارت است از:

الف) ۸۰ تازیانه (ب) ۱۰۰ تازیانه (ج) ۵۰ تازیانه (د) ۷۵ تازیانه

۹- قذف باید روشن و بدون ابهام باشد. منظور آن است که ...

الف) صریح و واضح باشد.

کارت شماره ۱۳

ب) صریح و مستقیم باشد.

ج) صریح و خلاف واقع باشد.

د) مفهوم دیگری جز انتساب موضوع قذف نداشته باشد اعم از اینکه صریح باشد یا نباشد.

۱۰- هرگاه یک نفر دیگری را به چند سبب (مانند زنا و لواط) قذف کند مجازات او

چگونه تعیین می‌شود؟

الف) براساس سیستم جمع مجازات‌ها به تعداد اسباب حد ثابت می‌شود.

ب) بر اساس سیستم مجازات اشد مجازات اشد فقط یک حد ثابت می‌شود و سپس تشدید می‌شود.

ج) براساس سیستم مجازات شدیدتر، شدیدترین حد در موارد او اجرا می‌شود.

د) اقدام مرکب یک عنوان کیفری و یک عنوان مجازات دارد.

۱۱- برای تحقق جرم قذف علاوه بر نسبت دادن زنا یا لواط، قذف شوونده:

کارت شماره ۱۴

الف) باید به معنای آن آگاه باشد.

ب) به آن چه به او نسبت داده شده تظاهر ننماید.

ج) باید بالغ، عاقل، مسلمان و عقیف باشد.

د) نیاز به هیچ شرطی ندارد.

۱۲- کدام یک از تعاریف زیر در مورد قذف صحیح و کامل است.

الف) نسبت دادن زنا به شخص دیگر

ب) نسبت دادن لواط به شخص دیگر.

ج) نسبت دادن روابط نامشروع غیر از زنا به شخص دیگر.

د) نسبت دادن زنا یا لواط به شخص دیگر.

۱۳- کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد مرتکب جرم قذف از نظر قانون مجازات جمهوری

اسلامی ایران ضروری است؟

- الف) قذف کننده باید بالغ، عاقل و مختار باشد.
- ب) قذف کننده باید بالغ، عاقل و مختار و عالم به عمل خود باشد.
- ج) قذف کننده باید بالغ، عاقل، قاصد و مختار باشد.
- د) قذف کننده باید بالغ، عاقل، قاصد و مختار و عالم به عمل خود باشد.

* رجوع کنید به ماده ۱۴۱ و ۱۴۲ قانون مجازات اسلامی.

۱۴- شخص (الف) با توسل به وسایل و عملیات متقلبانه خود را دکتر یا مهندس معرفی کرده و خانم (ب) را در امر ازدواج فریب داده و نهایتاً اموال و جهیزیه او را تصرف می کند. رفتار او مشمول کدام یک از عناوین مجرمانه است؟

- الف) کلاشی
- ب) کلاهبرداری
- ج) فریب در ازدواج
- د) خیانت در امانت

۱۵- در صورت عدم ثبت رسمی ازدواج:

الف) چنانچه عقد دائم باشد فقط مجازات می شود.

ب) چه عقد دائم چه موقت فقط مرد مجازات می شود.

ج) چنانچه عقد دائم باشد هر دو طرف مجازات می شوند.

د) چه عقد دائم باشد چه موقت هر دو طرف مجازات می شوند.

۱۶- در صورت استفاده زوجه از حق حبس بابت مهریه، امتناع زوج از پرداخت نفقه زوجه:

الف) جرم است.

ب) حتی با وجود تمکن مالی نیست.

ج) در صورتی جرم است که زوجه قسمتی از مهریه اش را دریافت کرده باشد.

د) در صورتی ترک انفاق جرم است که زوج با وجود تمکن مالی مهریه‌ی زوجه را نپردازد.

کارت شماره ۱۷

فصل دوم:
جرایم علیه تمامیت جسمانی و حیثیت معنوی اشخاص

کارت شماره ۱۸

جرایم علیه تمامیت جسمانی

نکته ۴۵- قتل عمد عبارت است از خارج ساختن روح انسانی که مورد حمایت قانون است به طور عمد بدون مجوز قانونی.

نکته ۴۶- ترک فعل زمانی جزء عنصر مادی قتل عمدی محسوب می‌شود که شخص قانوناً موظف به انجام آن بوده ولی آن را عمداً ترک نموده است.

نکته ۴۷- قتل عمد جرمی آنی، ساده و مقید است.

نکته ۴۸- رکن روانی در قتل عمد:

- قصد فعل ← یعنی مجنی علیه با همان فعلی به قتل رسیده باشد که جانی برای ارتکاب جرم، آن را قصد نموده است.

- سوء نیت خاص ← یعنی قصد کشتن دیگری.

نکته ۴۹- وسیله در قتل عمد، موضوعیت ندارد.

نکته ۵۰- تقارن رکن مادی و رکن روانی از شرایط اساسی احراز عمد در جنایت است لذا جانی باید در زمان ارتکاب قتل، قصد قتل را نیز داشته باشد.

نکته ۵۱- حکم اصلی و اولیه قتل عمد، قصاص است.

نکته ۵۲- شرایط قاتل برای قصاص نفس:

- بلوغ

- عقل

- قاتل پدر یا جد پدری مقتول نباشد.

نکته ۵۳- شرایط مقتول:

- عدم استحقاق قتل

- عاقل بودن

کارت شماره ۲۰

- مسلمان بودن

نکته ۵۴- سقط جنین در هر مرحله‌ای که ارتکاب یابد فقط دیه ثابت می‌شود.

نکته ۵۵- دیه سقط جنین:

در موارد عمد \leftarrow به عهده جانی است.

در موارد شبه عمد \leftarrow به عهده جانی است.

در موارد خطای محض \leftarrow به عهده عاقله جانی است.

نکته ۵۶- هرگاه در اثر کشتن مادر، جنین بمیرد و یا سقط شود دیه جنین در هر مرحله‌ای که باشد باید بر دیه مادر افزوده شود.

نکته ۵۷- چنانچه زنی جنین خود را سقط کند دیه آن در هر مرحله‌ای که باشد باید پردازد و خود از آن دیه سهمی نمی‌برد.

نکته ۵۸- دیه جنین که روح در آن پیدا شده است اگر پسر باشد دیه کامل و اگر دختر باشد نصف دیه کامل و اگر مشتبّه باشد سه ربع دیه کامل خواهد بود.

نکته ۵۹- قتل نفس فقط سه نوع است: (۱) عمد (۲) شبهه عمد (۳) خطاء

نکته ۶۰- مجازات معاونت در قتل عمدی:

- در صورت قصاص قاتل ← ۳ تا ۱۵ سال
- در صورت عدم قصاص ← ۱ تا ۵ سال

نکته ۶۱- اگر کافر ذمی عمداً کافر ذمی دیگر را بکشد قصاص می‌شود اگرچه پیرو دو دین مختلف باشند.

نکته ۶۲- اگر کسی را وادار به قتل دیگری کنند یا دستور به قتل رساندن دیگری را بدهند مرتکب، قصاص می‌شود و اکراه‌کننده و آمر، به حبس ابد محکوم می‌گردند.

کارت شماره ۲۲

نکته ۶۳- اگر اکراه شونده (در قتل عمد) طفل غیرممیز یا مجنون باشد فقط اکراه‌کننده محکوم به قصاص است.

نکته ۶۴- اگر اکراه شوند (در قتل عمد) طفل ممیز باشد نباید قصاص شود بلکه باید عاقله‌ی او دیه را پردازد و اکراه‌کننده نیز به حبس ابد محکوم می‌شود.

نکته ۶۵- در موردی که باید مقداری از دیه را به قاتل بدهند و قصاص کنند باید پرداخت دیه قبل از قصاص باشد.

نکته ۶۶- هرگاه ایراد جرح هم موجب نقص عضو شود و هم موجب قتل \Leftarrow چنانچه با یک ضربت باشد قصاص قتل کافی است و نسبت به نقص عضو قصاص یا دیه نیست.

نکته ۶۷- چنانچه کسی بدون اذن ولی دم، قاتل را بکشد مرتکب قتلی شده که موجب قصاص است.

نکته ۶۹- قتل عمد با یک بار اقرار ثابت می‌شود.

کارت شماره ۲۳

نکته ۷۰- قتل عمد با شهادت دو مرد عادل ثابت می‌شود.

نکته ۷۱- قتل شبه عمد و خطای محض با شهادت:

- دو مرد عادل
 - یک مرد عادل و دو زن عادل
 - یک مرد عادل و قسم مدعی
- می‌تواند ثابت شود.

نکته ۷۲- در صورتی که مدعی بی‌بینه نداشته باشد، قتل یا جرح یا نوع (قتل یا جرح) به وسیله قسامه ثابت نمی‌شود.

نکته ۷۳- ضرب با قسامه ثابت نمی‌شود.

نکته ۷۴- در جراحات، قصاص با قسامه ثابت نمی‌شود.

نکته ۷۵- در صورتی که قرائن و نشانه‌های ظنی معارض یکدیگر باشند مورد از موارد لوث محسوب نمی‌گردد.

کارت شماره ۲۴

نکته ۷۶- در صورت نبودن قرائن موجب ظن به انتساب قتل، صرف حضور مدعی علیه هنگام قتل در محل واقعه از مصادیق لوث محسوب نمی‌شود و مدعی با ادای یک سوگند تبرئه می‌گردد.

نکته ۷۷- قتل عمد با قسم پنجاه نفر مرد ثابت می‌شود.

نکته ۷۸- قسم خورندگان در قسامه باید از خویشان و بستگان نسبی مدعی باشند.

نکته ۷۹- قصاص نفس بواسطه قسامه تنها با قسم پنجاه نفر ثابت می‌شود و با تکرار قسم، قصاص نفس ثابت نمی‌گردد.

نکته ۸۰- در مورد مدعی علیه (متهم) چنانچه تعداد قسم‌خورندگان، کمتر از پنجاه نفر باشد، هریک از قسم‌خورندگان مرد می‌توانند بیش از یک قسم بخورند به نحوی که پنجاه قسم کامل شود.

نکته ۸۱- قسم خوردگان باید علم به ارتکاب قتل داشته باشند و از روی جزم قسم بخورند و قسم از روی ظن کفایت نمی‌کند.

نکته ۸۲- اگر قاضی احراز کند که تمام یا بعضی از قسم خوردگان از روی ظن قسم می‌خورند قسم‌های مذکور اعتبار ندارد.

نکته ۸۳- در موارد لوث، اگر مدعی متعدد باشد قسم پنجاه نفر کفایت می‌کند.

نکته ۸۴- در موارد لوث، اگر مدعی علیه متعدد باشد، هریک از آنان می‌بایست برای برائت خود اجرای قسامه کند.

نکته ۸۵- در جراحاتی که موجب دیه کامل است، مجروح با پنج نفر دیگر قسم می‌خورد.

نکته ۸۶- در جراحاتی که موجب سه‌چهارم دیه کامل است، مجروح با چهار نفر دیگر قسم می‌خورد.

نکته ۸۷- در جراحاتی که موجب دوسوم دیه کامل است، مجروح با سه نفر دیگر قسم می‌خورند.

نکته ۸۸- در جراحاتی که موجب یک دوم دیه کامل است، مجروح با دو نفر قسم می‌خورند.

نکته ۸۹- در جراحاتی که موجب یک سوم دیه کامل است، مجروح با یک نفر دیگر قسم می‌خورد.

نکته ۹۰- در جراحاتی که موجب یک ششم دیه کامل است، مجروح به تنهایی قسم می‌خورد.

نکته ۹۱- شرایط ثبوت قصاص نفس عبارتند از:

- تساوی در دین

- انتفاع ابوت

- تساوی در عقل

نکته ۹۲- چنانچه قاتل و مقتول مسلمان باشند، قاتل قصاص می‌شوند.

کارت شماره ۲۷

نکته ۹۳- چنانچه قاتل و مقتول هر دو غیرمسلمان باشند، قاتل قصاص می شود.

نکته ۹۴- چنانچه غیرمسلمان توسط مسلمان کشته شود مسلمان کشته نمی شود.

نکته ۹۵- چنانچه غیرمسلمان، مسلمانی را بکشد قصاص می شود.

نکته ۹۶- چنانچه فرزند، پدر را به قتل برساند قصاص می شود.

نکته ۹۷- چنانچه پدر یا جد پدری، فرزند را به قتل برساند قصاص نمی شود و به حبس از سه تا ده سال و پرداخت دیه در صورت درخواست اولیاء دم، محکوم می شود.

نکته ۹۸- قتل فرزند توسط مادر، موجب ثبوت قصاص است.

نکته ۹۹- اگر عاقل دیوانه را بکشد قصاص نمی شود.

نکته ۱۰۰- اگر بالغ نابالغی را بکشد قصاص می شود.

کارت شماره ۲۸

نکته ۱۰۱- در صورتی که فردی به قتل برسد، همسر مقتول در قصاص و عفو و اجراء اختیاری ندارد. اما این حق را دارد تا به عنوان شاکی، شکایت کند و همچنین در صورت تبدیل قصاص به دیه از آن ارث ببرد.

نکته ۱۰۲- با لحاظ رویه موجود در مورد قتل عمدی اگر بعضی از اولیاء دم کبیر و برخی دیگر صغیر باشند و اولیاء دم کبیر تقاضای قصاص نمایند، با تأمین سهم صغار از دیه شرعی می‌توانند جانی را قصاص نمایند.

نکته ۱۰۳- با توجه به قانون مجازات اسلامی چنانچه ولی دم بدون اجازه ولی امر اقدام به قصاص قاتل نماید ضمانت اجرای خاصی پیش‌بینی نشده است.

نکته ۱۰۴- مثله کردن قاتل جنایت بر مرده محسوب می‌شود.

نکته ۱۰۵- شرایط قصاص عضو:

- تساوی اعضا در سالم بودن

- تساوی در اصلی بودن اعضاء
- قصاص موجب تلف جانی یا عضو دیگر نباشد.
- قصاص بیشتر از اندازه جنایت نشود.
نکته ۱۰۶- در قصاص عضو، زن و مرد برابرند مگر اینکه دیه عضوی که ناقص شده ثلث یا بیش از ثلث دیه کامل باشد که در آن صورت زن هنگامی می‌تواند قصاص کند که نصف دیه آن عضو را به مرد بپردازد.
نکته ۱۰۷- عضو سالم در برابر عضو ناسالم قصاص نمی‌شود.
نکته ۱۰۸- عضو ناسالم در برابر عضو سالم قصاص می‌شود.
نکته ۱۰۹- در قصاص عضو تساوی در محل معتبر است اما در خصوص دست استثنائی وجود دارد ⇐ **تبصره ماده ۲۷۵: در صورتی که مجرم دست راست نداشته باشد دست چپ او و چنانچه دست چپ هم نداشته باشد پای او قطع خواهد شد.**

کارت شماره ۳۰

نکته ۱۱۰- در جراحی توضیح و سیمحاق تساوی در عمق شرط نیست و مماثلت عرفی کافی است.

نکته ۱۱۱- هرگاه شخصی بدون آسیب به حدقه چشم دیگری بینایی آن را از بین ببرد فقط بینایی چشم جانی مورد قصاص قرار می‌گیرد.

نکته ۱۱۲- چنانچه بدون آسیب به حدقه چشم جانی قصاص ممکن نباشد جانی باید دیه آن را بپردازد.

نکته ۱۱۳- قطع لاله گوش که موجب زوال شنوایی بشود دو جنایت محسوب می‌شود.

نکته ۱۱۴- هرگاه شخصی بینی کسی را قطع کند مجنی علیه می‌تواند قصاص نماید گرچه بینی مجنی علیه دارای حس بویایی نباشد.

نکته ۱۱۵- اگر مورد جنایت عضو زائد باشد و جانی عضو زائد نداشته باشد محکوم به دیه است.

کارت شماره ۳۱

نکته ۱۱۶- مجازات معاون جرم قطع عضو در صورت قصاص عضو مرتکب، سه ماه حبس تا یک سال است.

نکته ۱۱۷- مجازات معاون جرم قطع عضو عمدی در صورت عدم قصاص مرتکب، با حصول سایر شرایط دو ماه حبس تا یک سال است و مجازات مرتکب نیز سه ماه تا دو سال خواهد بود.

نکته ۱۱۸- دیه مالی است که به سبب جنایت بر نفس یا عضو به مجنی علیه یا به ولی یا اولیاء دم او داده می شود.

نکته ۱۱۹- جنایتهای عمدی و شبه عمدی دیوانه و نابالغ به منزله خطاء محض است. و دیه آن با عاقله است.

نکته ۱۲۰- ضابطه تحقق قتل شبه عمد:

- وجود قصد فعل واقع شده بر مجنی علیه
- عدم قصد نتیجه حاصل شده از فعل مجنی علیه

- کشنده نبودن فعل مجنی علیه

نکته ۱۲۱- ضابطه تحقق قتل خطای محض:

- عدم قصد فعل واقع شده به مجنی علیه

- عدم قصد نتیجه واقع شده بر مجنی علیه

نکته ۱۲۲- ضابطه تحقق قتل در حکم شبه عمد:

- عدم قصد فعل واقع شده بر مجنی علیه

- عدم قصد نتیجه واقع شده بر مجنی علیه

- وجود تقصیر جزایی

نکته ۱۲۳- تقصیر اعم است از بی احتیاطی، بی مبالائی، عدم مهارت، عدم رعایت نظامات دولتی

نکته ۱۲۴- بر اساس نظر حکومتی ولی امر، دیه اقلیت‌های دینی شناخته شده در قانون اساسی

جمهوری اسلامی ایران به اندازه دیه مسلمان تعیین می‌گردد.

کارت شماره ۳۳

نکته ۱۲۵- اقلیت‌های دینی مذکور در قانون اساسی عبارتند از کلیمی، مسیحی و زرتشتی.

نکته ۱۲۶- در صورتی که **صدمه و فوت**، نه یکی از آنها، در ماه‌های حرام و یا در حرم مکه معظمه (نه سایر مکان‌ها) واقع شود یک سوم به عنوان تشدید مجازات به دیه انتخابی اضافه می‌گردد.

نکته ۱۲۷- ماه‌های حرام عبارتند از:

- رجب

- ذیقعدہ

- ذیحجه

- محرم

نکته ۱۲۸- مهلت پرداخت دیه از **زمان وقوع قتل** محاسبه می‌شود.

نکته ۱۲۹- دیه قتل عمد باید در **ظرف یک سال** پرداخت شود.

کارت شماره ۳۴

نکته ۱۳۰- دیه قتل شبیه عمد در **ظرف دو سال** پرداخت می شود.

نکته ۱۳۱- دیه قتل خطاء محض در **ظرف سه سال** پرداخت می شود.

نکته ۱۳۲- دیه قتل جنین و نقص عضو نیر مانند نکات ۱۲۹، ۱۳۰ و ۱۳۱ خواهد بود.

نکته ۱۳۳- چنانچه قاتل در قتل شبیه عمد در مدت ۲ سال قادر به پرداخت دیه نباشد به او مهلت مناسب داده می شود.

نکته ۱۳۴- مسئول پرداخت دیه در قتل عمد و شبه عمد خود قاتل است.

نکته ۱۳۵- مواردی که در قتل خطای محض عاقله موظف به پرداخت دیه است:

- در صورتی که قتل خطای محض با بینه یا قسامه یا علم قاضی ثابت شود.
- جنایت های عمدی و غیرعمدی نابالغ و مجنون که عنوان خطای محض پیدا می کند.

نکته ۱۳۶- اگر قتل خطای محض با موارد زیر ثابت شود پرداخت دیه به عهده **خود قاتل** است.

- اقرار قاتل

کارت شماره ۳۵

- نکول قاتل از سوگند یا قسمه

نکته ۱۳۷- عاقله عبارتست از:

- بستگان ذکور نسبی پدر و مادری یا پدری

- به ترتیب طبقات ارث

- به طوری که همه کسانی که حین الفوت می‌توانند ارث ببرند

- به صورت مساوی عهده‌دار پرداخت دیه خواهند بود.

نکته ۱۳۸- نابالغ، دیوانه و معسر جزء عاقله محسوب نمی‌شود.

نکته ۱۳۹- عاقله فقط عهده‌دار پرداخت خسارت‌های حاصل از جنایات‌های خطائی محض از

قتل تا موضحه است. یعنی:

کارت شماره ۳۶

- قتل

- دامغه

- مأمومه

- منقله

- هاشمه

- موضحه

نکته ۱۴۰- دامغه ⇨ جراحی که کیسه مغز را پاره کند و دیه آن ثلث دیه کامل وارث.

نکته ۱۴۱- مأمومه ⇨ جراحی که به کیسه مغز برسد و دیه آن ثلث دیه کامل و یا ۳۳ شتر.

نکته ۱۴۲- منقله ⇨ جراحی که درمان آن جز با جابه‌جا کردن استخوان میسر نباشد و دیه آن

پانزده شتر.

کارت شماره ۳۷

نکته ۱۴۳- هاشمه ← عملی که استخوان را بشکنند گرچه جراحی را تولید نکرده باشد و دیه آن پانزده شتر.

نکته ۱۴۴- موضحه ← جراحی که از گوشت بگذرد و پوست نازک روی استخوان را کنار زده و استخوان را آشکار کرده و دیه آن پنج شتر.

نکته ۱۴۵- در موارد زیر عاقله ضامن نیست:

- جنایت‌های ناموضحه:

- حارصه
- دامیه
- متلاحمه
- سمحاق

- جنایت‌های خطائی که شخص بر خودش وارد آورد.

کارت شماره ۳۸

- اتلاف مالی که به طور خطاء محض حاصل شود.

نکته ۱۴۶- حارصه ← خراش پوست بدون آن که خون جاری شود و دیه آن یک شتر.

نکته ۱۴۷- دامیه ← خراشی که از پوست بگذرد و مقدار اندکی وارد گوشت شود و همراه با جریان خون باشد کم یا زیاد و دیه آن دو شتر

نکته ۱۴۸- متلاحمه ← جراحی که موجب بریدگی عمیق گوشت شود لکن به پوست نازک روی استخوان نرسد و دیه آن سه شتر.

نکته ۱۴۹- سمحاق ← جراحی که از گوشت بگذرد و به پوست نازک روی استخوان برسد و دیه آن سه شتر.

نکته ۱۵۰- مباشرت آن است که جنایت مستقیماً توسط خود جانی واقع شده باشد.

نکته ۱۵۱- هرگاه کسی اتفاقاً و بدون قصد به شخصی برخورد کند و موجب آسیب او شود خطاء محض می باشد.

کارت شماره ۳۹

نکته ۱۵۲- هرگاه در اثر برخورد دو سوار، وسیله نقلیه آنها مانند اتومبیل خسارت ببیند:

- در صورتی که تصادم و برخورد به هر دو نسبت داده شود.

- و هرکدام مقصر باشند یا هیچ کدام مقصر نباشند.

- هرکدام نصف خسارت وسیله نقلیه دیگری را ضامن خواهد بود.

- خواه آن دو وسیله از یک نوع باشند یا نباشند.

- خواه میزان تقصیر آنها مساوی یا متفاوت باشد.

- و اگر یکی از آنها مقصر باشد فقط مقصر ضامن است.

نکته ۱۵۳- در صورت اجتماع مباشر و سبب در جنایت ← مباشر ضامن است **مگر اینکه سبب**

اقوی از مباشر باشد.

نکته ۱۵۴- هرگاه چند نفر با هم سبب آسیب یا خسارتی شوند به طور تساوی عهده‌دار

خسارت خواهند بود.

کارت شماره ۴۰

نکته ۱۵۵- هر جنایتی که بر عضو کسی وارد شود و شرعاً مقدار خاصی به عنوان دیه برای آن تعیین نشده باشد جانی باید ارش بپردازد.

اعضایی که دارای دیه کامل اند

نکته ۱۵۶- دیه از بین بردن **موی سر مرد** به طوری که دیگر نروید.

نکته ۱۵۷- دیه از بین بردن **موی سر زن** به طوری که دیگر نروید.

نکته ۱۵۸- دیه از بین بردن **دو چشم**.

نکته ۱۵۹- دیه مجموعه **چهار پلک** دو چشم

نکته ۱۶۰- دیه از بین بردن **تمام بینی**

نکته ۱۶۱- دیه از بین بردن **تمام نرمة بینی**

نکته ۱۶۲- دیه فاسد کردن **بینی** با **سوزاندن** و **شکستن** در صورتی که دیگر اصلاح نشود.

کارت شماره ۴۱

- نکته ۱۶۳- ديه از بين بردن مجموع دو گوش.
- نکته ۱۶۴- ديه از بين بردن مجموعه دو لب.
- نکته ۱۶۵- ديه از بين بردن تمام زبان سالم.
- نکته ۱۶۶- ديه لال کردن انسان سالم.
- نکته ۱۶۷- ديه بریدن زبان کودک قبل از سخن گفتن.
- نکته ۱۶۸- ديه از بين بردن تمام دندانهای بیست و هشت گانه
- نکته ۱۶۹- ديه شکستن گردن به طوری که کج شود.
- نکته ۱۷۰- ديه از بين بردن مجموع دو فک
- نکته ۱۷۱- ديه از بين بردن مجموع دو دست تا مفصل مچ.
- نکته ۱۷۲- ديه از بين بردن ده انگشت دو دست.
- نکته ۱۷۳- ديه از بين بردن ده انگشت دو پا.

کارت شماره ۴۲

نکته ۱۷۴- ديه شکستن ستون فقرات.

نکته ۱۷۵- ديه قطع تمام نخاع.

نکته ۱۷۶- ديه قطع دو بيضه.

نکته ۱۷۷- ديه شکستن مجموع دو استخوان ترقوه.

نکته ۱۷۸- ديه شکستن استخوان نشيمن گاه که موجب شود مجنی عليه قادر به ضبط مدفوع نباشد.

نکته ۱۷۹- ديه هر جنائتي که موجب زوال عقل گردد.

نکته ۱۸۰- ديه از بين بردن دو گوش و زوال شنوایی.

نکته ۱۸۱- ديه از بين بردن بينایی دو چشم.

نکته ۱۸۱- ديه از بين بردن حس بویایی هر دو مجرای بینی.

نکته ۱۸۲- ديه از بين بردن صوت شخص اگرچه بتواند با اخفات و آهسته صدایش را برساند.

کارت شماره ۴۳

نکته ۱۸۳- دیه از بین بردن گویایی شخص به طوری که نتواند صحبت کند.

نکته ۱۸۴- دیه جنایتی که موجب سلس و ریزش ادرار در کلیه ایام تا پایان هر روز شود.

نکته ۱۸۵- دیه زایل شدن توان مقاربت به طور کامل.

نکته ۱۸۶- دیه قطع آلت رجولیت از محل ختنه‌گاه یا بیشتر.

نکته ۱۸۷- دیه قطع آلت زنانه.

اعضایی که دارای $\frac{1}{3}$ دیه کامل‌اند:

نکته ۱۸۸- دیه فلج کردن بینی.

نکته ۱۸۹- دیه فلج کردن گوش.

نکته ۱۹۰- دیه‌ای که موجب سست شدن لب‌ها شود.

نکته ۱۹۱- دیه فلج کردن دو پا.

کارت شماره ۴۴

نکته ۱۹۲- ديه قطع بيضه چپ.

نکته ۱۹۳- ديه جنائتي که موجب سلس وریش ادرار در کلیه روزها تا نیمی از هر روز شود.

نکته ۱۹۴- هرگاه وسیله‌ای از یک طرف بدن فرورفته و از طرف دیگر بیرون آمده باشد.

اعضایی که دارای $\frac{1}{3}$ ديه کامل اند.

نکته ۱۹۵- ديه از بين بردن موی ریش به گونه‌ای که دوباره برويد.

نکته ۱۹۶- ديه از بين بردن پلك‌های بالای چشم.

نکته ۱۹۷- ديه از بين بردن بينی فلج.

نکته ۱۹۸- ديه از بين بردن هریک از سوراخ‌های بينی.

نکته ۱۹۹- ديه از بين بردن نرمه‌ی دو گوش.

نکته ۲۰۰- ديه بریدن دو گوش فلج.

نکته ۲۰۱- دیه پاره کردن دو گوش.

نکته ۲۰۲- دیه از بین بردن لب‌های فلج و بی‌حس.

نکته ۲۰۳- دیه بریدن تمام زبان یک شخص لال.

نکته ۲۰۴- دیه بریدن زبان کودکی که به حد سخن گفتن رسیده ولی سخن نمی‌گوید.

نکته ۲۰۵- دیه قطع بیضه راست.

نکته ۲۰۶- دیه جنایتی که موجب سلس و ریزش ادرار در کلیه ایام تا هنگام برآمدن

روز شود.

نکته ۲۰۷- دیه جراحی که با هر وسیله و از هر جهت به شکم یا سینه یا پشت و یا

پهلوی انسان وارد شود.

اعضایی که ارش به آنها تعلق می‌گیرد

نکته ۲۰۸- از بین بردن قسمتی از موی سر مرد یا زن در صورت رویدن دوباره‌ی آن.

کارت شماره ۴۶

نکته ۲۰۹- نسبت به آن مقدار از موهای ابرو که مجدداً روییده شده.

نکته ۲۱۰- از بین بردن موهای پلک چشم.

نکته ۲۱۱- از بین بردن چشمی که در آن لکه سفیدی است اگر به طور کلی مانع دیدن باشد.

نکته ۲۱۲- شکاف دندان که بدون کندن و از بین بردن آن باشد.

نکته ۲۱۳- اگر بعد از شکستن آن مقدار از دندان که نمایان است کسی بقیه دیگر دندان را از ریشه بکند.

نکته ۲۱۴- جنایتی که موجب کج شدن گردن شود.

نکته ۲۱۵- جنایتی که مانع فروبردن غذا گردد.

نکته ۲۱۶- جنایتی که موجب نقص فک شود یا باعث دشواری و نقص جویدن گردد.

نکته ۲۱۷- بریدن کف دست بدون انگشت.

کارت شماره ۴۷

نکته ۲۱۸- عیب عضوی که دارای دیه معین نیست.

نکته ۲۱۹- شکستن استخوان نشیمن گاه به طوری که قادر به ضبط باد نباشد.

نکته ۲۲۰- هر جنایتی که موجب نقصان عقل شود.

نکته ۲۲۱- در صورتی که عقل زایل شده دوباره برگردد.

نکته ۲۲۲- برگشت شنوایی قبل از دریافت دیه.

نکته ۲۲۳- پاره کردن پرده گوش.

نکته ۲۲۴- برگشتن بینایی در صورت از بین رفتن آن.

نکته ۲۲۵- عودت حس بویایی قبل از پرداخت دیه.

نکته ۲۲۶- از بین بردن حس چشایی.

نکته ۲۲۷- جنایتی که موجب نقصان صوت شود.

نکته ۲۲۸- جنایتی که باعث از بین رفتن انزال شود.

کارت شماره ۴۸

نکته ۲۲۹- جنایاتی که قدرت تولید مثل و بارداری را از بین ببرد.

نکته ۲۳۰- جنایاتی که لذت مقاربت را از بین ببرد.

نکته ۲۳۱- هرگاه نیزه یا گلوله و مانند آن در دست و پای زن فرو رود.

نکته ۲۳۲- جنایاتی که موجب تغییر رنگ پوست سر شود.

نکته ۲۳۳- جنایاتی که موجب زوال یا نقص منافع شود.

نکته ۲۳۴- جنایاتی که موجب تورم شود.

۱- قتل عمد با شهادت چند مرد عادل در دادگاه ثابت می‌شود؟

- الف) با شهادت یک مرد عادل
ب) با شهادت دو مرد عادل
ج) با شهادت سه مرد عادل
د) با شهادت چهار مرد عادل

۲- هرگاه ایراد جرم هم موجب نقص عضو و هم موجب قتل شود و اولیاءدم بخواهند قصاص کنند، می‌توانند:

- الف) ابتدا نسبت به نقص عضو و سپس به نفس قصاص کنند.
ب) نسبت به نفس قصاص و نسبت به نقص عضو دیه طلب کنند.
ج) فقط نسبت به نفس قصاص کنند و نسبت به نقص عضو قصاص و دیه نیست.
د) نسبت به نقص عضو قصاص و نسبت به نفس طلب دیه کنند.

۳- پنج نفر محکوم به شرکت در قتل عمدی یک نفر می‌باشند، ولی دم می‌تواند:
الف) هرپنج نفر را قصاص کند.

(ب) چهار پنجم ديه هرکدام را بدهد و تمامی پنج نفر را قصاص کند.
(ج) چهار نفر را قصاص کند و از یک نفر ديه کامل اخذ کند.
(د) یک نفر را در قبال یک نفر قصاص و از بقیه ديه کامل بگیرد.

۴- به استناد قانون مجازات اسلامی هرگاه کسی مرتکب قتل موجب قصاص شده است،
بمیرد...

الف) قصاص تبدیل به ديه می شود.
ب) قصاص و ديه به هر حال ساقط می شود.
ج) شخص فراری دهنده ضامن ديه مقتول است.
د) قصاص و ديه در صورت فراری نبودن ساقط است.

* رجوع به ماده ۲۵۹ و ۲۶۰ ق.م.ا.

کارت شماره ۵۱

۵- هرگاه مرد مسلمانی عمداً دو زن را بکشد محکوم به قصاص است. لیکن ولی یا اولیاء
زنان قبل از قصاص قاتل

الف) یا بعد از آن نباید دیه‌ای به او بدهند.

ب) نصف دیه زنان را به او بدهند.

ج) یک دیه کامل را (به‌ازاء هر زن نصف‌دیه) به او بدهند.

د) جمعاً نصف دیه مرد را به او بدهند.

۶- هرگاه کسی که مرتکب قتل موجب قصاص شده بلافاصله پس از قتل بمیرد:

الف) در صورت گذشت و توافق اولیاء دم دیه ساقط می‌شود.

ب) **قصاص و دیه ساقط می‌شود.**

ج) قصاص تبدیل به دیه می‌شود که باید از مال قاتل پرداخت شود.

د) قصاص تبدیل به دیه می‌شود و از اموال نزدیکترین خویشاوندان او به نحو الاقرب
فالاقرب پرداخت می‌شود.

کارت شماره ۵۲

۷- در صورت تحقق اکراه در قتل مسئولیت مکره و مکره به نحو زیر است.

الف) قصاص منتفی و هر دو محکوم به پرداخت دیه می‌شوند.

ب) مکره قصاص می‌شود و مکره به حبس ابد محکوم می‌شود.

ج) مکره به حبس ابد محکوم می‌شود و مکره قصاص می‌شود.

د) هر دو قصاص می‌شوند و اولیاءدم به اندازه یک دیه به اولیای دم مکره و مکره می‌پردازند.

۸- هرگاه دیوانه‌ای عمداً دیگری را مجروح نماید و پس از افاقه مرتکب، مجنی‌علیه بر اثر

سرایت فوت شود؛

الف) قصاص نمی‌شود ولی عاقله او باید دیه را پرداخت نماید.

ب) چون مجنون نمی‌تواند عمد در قتل داشته باشد فقط به پرداخت دیه محکوم می‌شود.

ج) قصاص می‌شود چون نتیجه در زمان افاقه (عقل) محقق شده است.

د) قصاص نمی‌شود اما ولی او دیه را پرداخت می‌نماید.

کارت شماره ۵۳

۹- اگر (الف) به قصد شوخی (ب) را داخل یک رودخانه عمیق بدون علم کشنده بودن آن بیافکند و او را به قتل برساند عمل او کدام جنایت است؟

الف) خطئی محض
ب) در حکم شبه عمد
ج) شبه عمد
د) عمد

۱۰- (الف) بدون اذن ولی دم (ب) را به قتل رسانده است. (الف) مرتکب قتلی شده است که موجب ... است.

الف) دیه قتل در حکم شبه عمدی
ب) دیه قتل شبه عمدی
ج) دیه قتل خطاء محض
د) قصاص

۱۱- شخصی فردی را مورد ضرب و جرح قرار داده که منجر به مرگ مجنی علیه می شود. مجنی علیه قبل از مرگ، جانی را از قصاص عفو می نماید، در این صورت اولیاءدم: (الف) می توانند تقاضای قصاص جانی را بنمایند.

کارت شماره ۵۴

ب) حق قصاص ندارند بلکه بجای قصاص می‌توانند تقاضای مجازات تعزیری جانی را بنمایند.

ج) حق قصاص اولیاء دم ساقط می‌شود و آن‌ها بعد از مرگ مجنی‌علیه نمی‌توانند تقاضای قصاص جانی را بنمایند.

د) حق قصاص ندارند، بلکه باید به جای قصاص دیه مطالبه کنند.

۱۲- شخصی متهم به معاونت در قطع عضوی از اعضای بدن شاکی است. مجازات چنین شخصی در صورت اثبات جرم چقدر است؟

الف) قطع همان عضو متهم است.

ب) سه‌ماه تا یکسال است.

ج) ۹۹ ضربه شلاق است.

د) متهم باید دیه پرداخت کند و دیه همان عضوی است که قطع شده است.

۱۳- چنانچه پدری مرتکب قتل عمدی فرزند خود شود:

الف) قصاص می‌شود.

ب) تعزیر می‌شود و دیه نیز می‌پردازد.

ج) فقط به پرداخت دیه محکوم خواهد شد.

د) علاوه بر پرداخت دیه با رعایت سایر شرایط به ۳ تا ۱۰ سال حبس محکوم خواهد شد.

۱۴- اگر طفل غیر ممیز یا مجنون به قتل اکراه شده باشد در این صورت؛

الف) ولی طفل یا مجنون محکوم به قصاص است. ب) خود طفل یا مجنون محکوم به قصاص است.

ج) فقط اکراه کننده محکوم به قصاص است. د) هیچ‌کدام.

۱۵- شخصی اتومبیل خود را با علم و اطلاع از این که شخص دیگر فاقد گواهینامه رانندگی است برای رانندگی به این شخص می دهد شخص فاقد گواهینامه حین رانندگی اتومبیل مرتکب قتل شبه عمدی می شود، عمل صاحب اتومبیل چیست؟

- الف) شرکت در قتل عمدی
ب) معاونت در قتل شبه عمدی
ج) معاونت در رانندگی بدون گواهینامه
د) جرمی مرتکب نشده است.

۱۶- در تصادفات رانندگی چنانچه قتل خطئی باشد و کسی که ارتکاب آن به اونسبت داده شده هیچگونه خلافی مرتکب نشده باشد و وقوع قتل صرفاً به لحاظ تخلف مقتول باشد؛ راننده:

- الف) به حبس محکوم می شود.
ب) فقط به جزای نقدی محکوم می شود.
ج) محکوم به پرداخت دیه می شود.
د) مسئول نیست.

۱۷- هرگاه در اثر برخورد دو وسیله نقلیه سرنشینان آن‌ها کشته شوند، در صورت شبه

عمدی بودن راننده هر یک از دو وسیله نقلیه:

الف) ضامن تمام دیه سرنشینان وسیله نقلیه دیگری خواهد بود.

ب) ضامن تمام دیه سرنشینان وسیله نقلیه خود خواهد بود.

ج) به نسبت تقصیر ارتكابی در پرداخت دیه مسئولیت خواهد داشت.

د) ضامن نصف دیه تمام سرنشینان خواهد بود.

۱۸- عاقله؛

الف) به کلیه بستگان قاتل در کلیه طبقات اطلاق می‌شود.

ب) خاص بستگان امی است.

ج) خاص کلیه بستگان مرد قاتل است.

د) خاص کلیه بستگان ذکور ابوینی یا ابی به ترتیب طبقات ارث است.

۱۹- قتل ناشی از تقصیر جزایی در قانون مجازات اسلامی چه نوع قتلی است؟

الف) خطای محض ب) در حکم شبه عمد ج) در حکم خطای محض د) شبه عمد

۲۰- در خیابان‌هایی که عبور عابر پیاده مجاز نیست چنانچه راننده‌ای با سرعت مجاز حرکت کند وسیله نقلیه هم نقص فنی نداشته باشد با عابر تصادف نموده و موجب مرگ ولی گردد..

الف) علاوه بر پرداخت دیه راننده مذکور به حبس تعزیری نیز محکوم خواهد شد.

ب) در هر صورت دیه متوفی برعهده راننده است و وی موظف به پرداخت آن می‌باشد.

د) اگر راننده قادر به کنترل وسیله نقلیه نباشد، ضامن دیه متوفی نبوده و مجازات تعزیری هم نخواهد داشت.

۲۱- تغلیظ دیه در مواردی صورت می‌گیرد که:

الف) فوت در یکی از چهار ماه حرام واقع شود.

کارت شماره ۵۹

(ب) صدمه در یکی از چهارماه، واقع شود.
(ج) صدمه و فوت در یکی از چهارماه حرام واقع شود.
(د) صدمه و فوت هر دو در یکی از روزهای ماه رمضان واقع شود.

۲۲- کدام یک از افراد عاقله محسوب می‌شوند:

الف) زن ب) مادر ج) خواهر د) ضامن جریره

۲۳- کسی که با نیت مهدورالدم بودن یک نفر را عمداً به قتل می‌رساند در کدام مورد باید دیه بپردازد؟

الف) با مهدورالدم بودن مقتول و درخواست ولی.

ب) با ثبوت نیت قاتل و مهدورالدم نبودن مقتول.

ج) با ثبوت مهدورالدم بودن مقتول.

د) با ثبوت مهدورالدم بودن مقتول و درخواست ولی دم.

۲۴- در صدمات بدنی اگر مصدوم زن و جراحات وارده از نوع جائفه باشد دیه متعلقه کدام مورد است؟

الف) ثلث دیه کامله قتل زن
ب) یک دوم از ثلث دیه کامل قتل مرد
ج) ثلث دیه کامله قتل مرد
د) ثلث دیه کامله قتل مرد

۲۵- ماه‌های حرام که باعث تغلیظ دیه می‌شود عبارتست از:

الف) محرم - رجب - ذیقعدہ - ذیحجه
ب) رمضان - ذیقعدہ - ذیحجه - صفر
ج) صفر - رجب - ذیقعدہ - ذیحجه
د) محرم - صفر - ذیقعدہ - ذیحجه

۲۶- در مقایسه دیه زن و مرد در صورت جنایت مرد بر عضوی از بدن زن کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

الف) دیه زن و مرد یکسان است تا وقتی مقدار دیه به ثلث دیه کامل برسد.
ب) دیه زن و مرد یکسان است تا وقتی مقدار دیه به ثلث دیه کامل برسد.

کارت شماره ۶۱

ج) ديه زن و مرد يكسان است تا وقتی مقدار ديه به بیش از ثلث ديه زن برسد.
د) ديه زن و مرد يكسان است تا وقتی مقدار ديه به بیش از ثلث ديه كامل برسد.

۲۷- مهلت پرداخت ديه از چه تاريخی محاسبه می شود؟

الف) از تاريخ قطعیت دادنامه. **ب) از تاريخ وقوع جرم**

ج) از زمان شکایت مجنی علیه یا اولیای دم د) از زمان صدور حکم

۲۸- در صدمات بدنی، ارش با توجه به تعیین می شود؟

الف) ديه كامله انسان ب) نوع و کیفیات صدمات

ج) نظر کارشناس د) هر سه مورد.

جرایم علیه حیثیت معنوی اشخاص

نکته ۲۳۴- ایجاد هیاهو و جنجال یا حرکات غیرمتعارف یا تعرض به افراد، موضوع ماده ۶۱۸ ق.م.ا. جرمی مقید است.

نکته ۲۳۵- موارد تشدید جرم آدم‌ربایی:

- سن منجی علیه کمتر از ۱۵ سال تمام باشد.
یا

- ربودن توسط وسایل نقلیه صورت پذیرد.
یا

- به مجنی علیه آسیب جسمی یا حیثیتی وارد شود.

نکته ۲۳۶- لازمه جرم آدم‌ربایی و اخفاء، عدم رضایت طرف است و لذا رضای او مانع تحقق جرم خواهد بود.

کارت شماره ۶۳

نکته ۲۳۷- مجازات شروع به آدم‌ربایی سه تا پنج سال خواهد بود.

نکته ۲۳۸- شروع به نوزادربایی جرم نمی‌باشد.

نکته ۲۳۹- توهین در لغت به معنای تحقیر کردن، سست کردن و تخفیف کردن است.

نکته ۲۴۰- نظر مجلس در مورد توهین: «از نظر مقررات کیفری، اهانت و توهین و .. عبارت است از به کار بردن الفاظی که صریح یا ظاهر باشد و یا ارتکاب اعمال و انجام حرکاتی که با لحاظ عرفیات جامعه و با در نظر گرفتن شرایط زمانی و مکانی و موقعیت اشخاص موجب تخفیف یا تحقیر آنان شود و با عدم ظهور الفاظ، توهین تلقی نمی‌گردد.

نکته ۲۴۱- **صرف خشنونت در گفتار را نمی‌شود اهانت به مأمور دولت تلقی کرد.**

نکته ۲۴۲- صرف اظهار شخصی که بگوید شما سفارش گرفته‌اید تا علیه من اقدام کنید (خطاب به قاضی) اهانت محسوب نمی‌شود.

کارت شماره ۶۴

نکته ۲۴۳- رفتار مرتکب در جرم توهین به صورت «فعل» ارتکاب می‌یابد.

نکته ۲۴۴- چنانچه کسی مورد ضرب قرار گیرد که منتهی به تغییر رنگ شود و در عین حال، ضرب وارده توهین نیز محسوب شود مرتکب علاوه بر پرداخت دیه به تعزیر نیز محکوم می‌گردد.

نکته ۲۴۵- مستفاد از مواد ۱۵۰ و ۵۱۴ ق.م.ا. آن است که اهانت نسبت به مرده هم مصداق دارد و وراثت او می‌توانند از او شکایت نمایند.

نکته ۲۴۶- اگر از خلال توهین به یک شخص حقوقی یا یک هیأت متشکل، در کمال وضوح فهمیده شود که طرف توهین شخص معین مانند مدیر یا عضوی از اعضای آن شرکت یا هیأت است عمل متهم قابل مجازات خواهد بود.

نکته ۲۴۷- راست یا دروغ بودن نسبت‌ها در توهین شرط نیست موهون شدن واقعی طرف نیز ضرورت ندارد عمده این است که گفتار یا رفتار فاعل بالقوه و از نظر عرف سبک و وهن‌آور باشد.

نکته ۲۴۸- توهین جرمی آنی و مطلق است.

نکته ۲۴۹- توهین ممکن است صریح یا ضمنی ارتکاب یابد.

نکته ۲۵۰- وسیله در توهین شرط نیست.

نکته ۲۵۱- مرتکب باید از موهون بودن رفتارش اطلاع داشته باشد.

نکته ۲۵۲- از لحظه‌ای که کارمند در محل خدمت حضور به هم می‌رساند تا لحظه ترک محل، پیوسته در حین انجام وظیفه بوده و در صورتی که مورد اهانت واقع شود از مصادیق جرم موضوع ماده ۶۰۹ ق.م.ا. خواهد بود.

نکته ۲۵۳- اگر کارمند دولت در حین انجام وظیفه مرتکب ایراد ضرب شود و سپس مضروب، او را بزند عمل ضارب او اهانت به مأمور دولت تلقی نمی‌شود.

نکته ۲۵۴- اگر مرتکب در یک جلسه و یک زمان مرتکب توهین به اشخاص موضوع ماده ۶۰۹ و ۶۰۸ ق.م.ا. شود فعل ارتكابی فعل واحدی است که دارای عناوین متعدده جرم است و مرتکب به مجازات جرم اشد یعنی مجازات مقدر در ماده ۶۰۹ ق.م.ا. محکوم خواهد شد.

نکته ۲۵۵- هرکس نسبت به وکیل دادگستری در حین انجام وظیفه وکالتی یا به نسبت آن توهین نماید به حبس از پانزده روز الی سه‌ماه محکوم خواهد گردید.

نکته ۲۵۶- شرایط توهین مشدد (موضوع ماده ۶۰۹ ق.م.ا.):

- توهین نمودن با توجه به سمت افراد مذکور

- در حال انجام وظیفه و یا به سبب آن توهین نمودن

نکته ۲۵۷- توهین به کارمند دولت موضوع ماده ۶۰۹ ق.م.ا. از جمله جرایم غیر قابل گذشت است و گذشت شاکی خصوصی تنها از کیفیات مخففه قضایی محسوب می‌گردد و از موجبات صدور قرار موقوفی تعقیب نمی‌باشد.

نکته ۲۵۸- با توجه به ماده ۵۱۷ ق.م.ا. می‌توان اظهار داشت، توهین علنی نسبت به رئیس کشور خارجی یا نماینده سیاسی آن کشور که در قلمرو ایران واقع شده است به شرط عمل متقابل قابل مجازات است.

نکته ۲۵۹- افترا عبارتست از بهتان، تهمت و به دروغ کارهای ناروا را به کسی نسبت دادن می‌باشد.

نکته ۲۶۰- شرایط تحقق جرم افترا:

- انتساب جرم به دیگری

- صراحت انتساب

- ناتوانی مفتری از اثبات صحت اسناد

نکته ۲۶۱- در جرم افترا صرفاً اشخاص حقیقی موضوع بزه قرار خواهند گرفت.

نکته ۲۶۲- اگر مرتکب بتواند درست بودن نظرش را در انتساب جرم مزبور به متهم ثابت کند، عمل وی جرم محسوب نمی‌شود.

نکته ۲۶۳- با استناد به تبصره ماده ۶۹۷ ق.م.ا. در مواردی که نشر امری فحشا محسوب گردد، هرچند که شخص بتواند صحت آن اسناد را اثبات نماید، وی به مجازات مفتری محکوم خواهد شد.

نکته ۲۶۴- افترای مذکور در ماده ۶۹۷ ق.م.ا. افترای قولی است.

نکته ۲۶۵- افترای قولی جرم آنی، ساده، مطلق و قابل گذشت است.

نکته ۲۶۶- طبق رأی وحدت رویه شماره ۲۲۸-۱۳۴۹/۸/۲۰:

شروع مرور زمان جرم افترا از تاریخ قطعیت عجز از اثبات اسناد و ثبوت کذب شکایت
شاکی است نه صرف اعلام شکایت و اسناد بزه.

نکته ۲۶۷- به موجب ماده ۲۷ قانون مبارزه با مواد مخدر:

هرگاه شخصی دیگری را به منظور تعقیب در مراجع ذیصلاح، تعمداً و به خلاف واقع
متهم به یکی از جرایم موضوع این قانون نماید به بیست تا هفتاد و چهار ضرب شلاق
محکوم خواهد شد.

نکته ۲۶۸- عنوان ماده ۶۹۹ق.م.ا. عبارت است از افترای عملی یا افترای به فعل.

نکته ۲۶۹- مصادیق رفتار مرتکب در افترای عملی:

- گذارندن
- مخفی کردن
- به نحوی متعلق به دیگری قلمداد نمودن

نکته ۲۷۰- افترای عملی جرمی مقید است.

نکته ۲۷۱- اجزا رکن معنوی در جرم افترای عملی:

- اطلاع مرتکب به وصف اتهام آور بودن آلات و ادوات
- آگاهی مرتکب به بی گناهی طرف
- بی اطلاعی متهم از وجود آلات و ادوات اتهام آور
- قاصد بودن مرتکب در رفتار
- قصد نتیجه

نکته ۲۷۲- ماده ۲۶ قانون مبارزه با مواد مخدر:

هرکس به قصد متهم کردن دیگری مواد مخدر یا آلات و ادوات استعمال آن را در محلی قرار دهد به حداکثر مجازات همان جرم محکوم خواهد شد.

نکته ۲۷۳- در جرم نشر اکاذیب عجز مرتکب از اثبات صحت اسناد شرط است، فلذا اثبات صحت امور استنادی موجب برائت متهم می‌گردد.

نکته ۲۷۴- جرم نشر اکاذیب، جرمی مطلق است.

نکته ۲۷۵- سوء نیت خاص جرم نشر اکاذیب:

- قصد اضرار به غیر

- قصد تشویش اذهان عمومی

- قصد تشویش اذهان مقامات رسمی

نکته ۲۷۶- به موجب رأی شعبه دوم دیوان عالی کشور ۱۳۱۸/۱۰/۱۰:

اکاذیب هر چند در ماده مذکور (۶۹۸) به کلمه جمع بیان شده ولی منظور نوع آن بوده و به حساب عرف و تبادل به یک عمل هم صدق می‌کند و اگر کسی یک فقره کذب و

کارت شماره ۷۲

امر خلاف حقیقت را هم به نحو مقرر در آن ماده به کسی نسبت دهد قابل تعقیب است.

کارت شماره ۷۳

۱- حد قذف عبارت است از:

(الف) ۸۰ تازیانه (ب) ۱۰۰ تازیانه (ج) ۵۰ تازیانه (د) ۷۵ تازیانه

۲- شخصی در بازپرسی، دیگری را به دروغ متهم به کلاهبرداری می‌کند، وصف عمل او چیست؟

(الف) افترا (ب) توهین (ج) شهادت کذب (د) جعل معنوی

۳- آقای (الف) به عنوان شاکی مبادرت به متهم نمودن آقای (ب) به سرقت مالی می‌کند و در این مورد به دروغ متوسل شده است. با اثبات کذب بودن اسناد، آقای (الف) مرتکب کدام جرم است:

(الف) افترا (ب) نشر اکاذیب (ج) توهین (د) شهادت کذب

۴- جرم نشر اکاذیب از جرایم

کارت شماره ۷۴

الف) مقید است ب) در قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۵ مقید است.
ج) مطلق است. د) در بعضی از موارد مطلق است.

۵- کدامیک از گزینه‌ها زیر صحیح است:

الف) تهدید به قتل ساده (بدون تقاضای وجه) مقید است.
ب) تهدید به قتل به همراه تقاضای وجه مقید است.
ج) تهدید به قتل ساده به همراه تقاضای وجه مقید است.
د) تهدید به قتل ساده مطلق است.

۶- رکن مادی جرم توهین به افراد عادی است.

الف) فعل ب) لفظ ج) ایما و اشاره د) هر سه مورد

۷- در کدامیک از موارد زیر ربایندگان فردی به قصد مطالبه‌ی وجه یا مال از او به حداکثر مجازات قانونی محکوم می‌شوند:

کارت شماره ۷۵

الف) ربایش با تهدید یا حيله انجام شده باشد.
نفر انجام شده باشد.
ب) ربایش توسط دو
ج) سن مجنی علیه کمتر از ۱۵ سال باشد.
د) ربایش با عنف انجام شده باشد.

فصل سوم:
جرایم علیه اموال و مالکیت

کارت شماره ۷۶

سرقت

نکته ۲۷۷- سرقت عبارت است از ربودن مال دیگری به طور پنهانی.

نکته ۲۷۸- سرقت تنها در مورد اموال منقول قابل تحقق است.

نکته ۲۷۹- رضایت ظاهری مالک مال در دادن مال خود به دیگری موجب عدم تحقق عنصر ربایش نمی شود.

نکته ۲۸۰- بیرون آوردن مال از حزر توسط دیوانه یا طفل غیرممیز و حیوانات و امثال آن در حکم مباشرت است.

نکته ۲۸۱- به نظر می رسد اگر غیرمسلمان از غیرمسلمان خمر برباید عمل وی سرقت محسوب شود.

نکته ۲۸۲- استفاده غیر مجاز از آب و برق و تلفن و گاز و شبکه فاضلاب جرم است و مرتکب علاوه بر جبران خسارت به پرداخت جزای نقدی از یک تا دو برابر خسارت وارده محکوم خواهد شد.

نکته ۲۸۳- ربودن مال مورد اجاره توسط موجر، سرقت محسوب نمی‌شود زیرا عین مال متعلق به موجر است.

نکته ۲۸۴- ربودن مال مرهونه توسط راهن سرقت محسوب نمی‌شود زیرا عین مال متعلق به راهن است.

نکته ۲۸۵- اگر خریدار، قبل از پرداخت ثمن، مبیع را از بایع بر باید این عمل سرقت نیست، زیرا به محض انعقاد عقد بیع مالکیت مبیع به خریدار منتقل شده و بنابراین وی در واقع مال خود را برده است.

نکته ۲۸۶- در سرقت حدی، جهل موضوعی موجب زوال مسئولیت کیفری خواهد شد.

نکته ۲۸۷- اگر کسی با تصور به اینکه مالی متعلق به اوست آن را بردارد و بعد مشخص شود که ملک او نبوده مجازات نخواهد شد و این عمل سرقت محسوب نمی‌شود.

نکته ۲۸۸- قانونگذار در بند ۶ ماده ۱۹۸ ق.م.ا. (سارق بداند و ملتفت باشد که ربودن آن حرام است) جهل حکمی را پذیرفته و آن را موجب زوال مسئولیت کیفری دانسته است.

نکته ۲۸۹- هتک حرز لزوماً به معنی شکستن مادی حرز نیست بلکه اعم است از مادی و غیرمادی.

نکته ۲۹۰- باید در نظر داشت هتک حرز باید جهت ورود به حرز انجام گرفته باشد نه برای خروج از آن.

نکته ۲۹۱- با توجه به مواد مربوط به سرقت اشیایی همچون کتاب، جزوه و چنانچه به حد نصاب ۴/۵ نخود طلای مسکوک برسد مجازات حد علیه رباینده ممکن است اعمال گردد.

نکته ۳۰۰- چنانچه سارقی پدر یا جد پدری صاحب مال باشد. حد جاری نخواهد شد.

نکته ۳۰۱- به اعتقاد برخی از حقوقدانان چنانچه کسی مال غیر را به قصد استفاده موقت و بازگردانیدن آن به مالک پس از رفع حاجت بردارد عملش سرقت محسوب نخواهد شد.

کارت شماره ۸۰

نکته ۳،۲- چنانچه دانشجویی کتاب دانشجویی دیگر را بدون اجازه وی بردارد تا برای امتحان آن را مطالعه نماید و بعد از اتمام امتحان آن را برگرداند عمل وی سرقت محسوب نخواهد شد ولی به عنوان غاصب ضامن است.

نکته ۳۰۳- محل حفظ مال تنها در صورتی حرز محسوب خواهد شد که با آن متناسب باشد.

نکته ۳۰۴- تناسب حرز با مال را عرف تعیین می‌کند.

نکته ۳۰۵- به اعتقاد برخی منظور از تناسب مال با حرز آن نیست که لزوماً محل «معمول» برای حفاظت از مال باشد بلکه حرز باید به گونه‌ای باشد که عرف آن را برای محافظت از مال «کافی» بداند هرچند که شیوه «معمول» محافظت از مال نیز نباشد.

نکته ۳۰۶- سرقت از اموال دولتی و وقف عام و خاص و اموالی که مالک شخصی ندارد موجب حد نمی‌باشد.

کارت شماره ۸۱

نکته ۳۰۷- قانونگذار در تبصره ۱ ماده ۱۹۸ ق.م.ا. صرفاً حرز مکانی را پذیرفته است.
نکته ۳۰۸- چنانچه سارق قبل از بیرون آوردن مال از حرز دستگیر شود حد بر وی جاری نخواهد شد.

نکته ۳۰۹- رأی شماره ۱۱۹۰ مورخ ۱۳۲۴/۸/۲۵ شعبه دوم دیوان عالی کشور
«اگر سارقی در حالی که مشغول جمع‌آوری اثاثیه است صاحبخانه بیدار شود و سارق موفق به بردن آنها نشود، عمل عرفاً سرقت تمام محسوب نمی‌شود.»

نکته ۳۱۰- رأی شماره ۱۶۴۲/۱۸ مورخ ۱۳۲۸/۱۲/۲۱ شعبه دوم دیوان عالی کشور:
«اگر سارق اثاثیه را به حیاط خانه ببرد ولی در اثر بیدار شدن صاحبخانه موفق به بردن آنها نشود سرقت عرفاً تمام نیست.»

نکته ۳۱۱- رأی شماره ۴۸ مورخ ۱۳۲۳/۶/۱۱ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر کسی در حین چیدن میوه از درخت (به منظور سرقت) دستگیر شود این عمل سرقت انجام شده محسوب نمی‌گردد، بلکه شروع به سرقت خواهد بود.»

نکته ۳۱۲- رأی شماره ۲۱۴۱ مورخ ۱۳۲۱/۷/۲۷ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر متهم به قصد سرقت وارد منزلی شده و قالیچه و کت صاحبخانه را برداشته و در آن موقع صاحبخانه بیدار شده و متهم در حالی که کت را پوشیده بعد قالیچه را گذاشته و فرار کند و در کوچه دستگیر گردد، با این چگونگی، بر فرض هم که عمل را بتوان نسبت به قالیچه شروع به سرقت دانست، نسبت کت کاملاً انجام شده محسوب است.»

نکته ۳۱۳- چنانچه سارق بعد از سرقت مال را تحت ید مالک قرار داده باشد موجب حد نمی‌شود.

نکته ۳۱۴- در سرقت لازم نیست که موضوع جرم ارزش‌های مادی داشته باشد و اگر تنها ارزش معنوی و عاطفی هم داشته باشد به شرط آن که مالیت داشته باشد ربودن آن سرقت محسوب می‌شود.

نکته ۳۱۵- شرط است سارق در هتک حرز مباشرت داشته باشد و لازم نیست که هتک حرز به قصد سرقت باشد و اگر ابتدا به قصد دیگری جز سرقت مثلاً تخریب بوده و پس از هتک حرز تصمیم به سرقت بگیرد کافی است.

نکته ۳۱۶- چنانچه هتک حرز به طور غیر عمد واقع شود در صورت وقوع سرقت، چنین سرقتی با حصول سایر شرایط می‌تواند حدی محسوب گردد.

نکته ۳۱۷- به اعتقاد اکثر حقوقدانان تقاص به جهت بی‌تأثیر انگیزه در تحقق جرم و حفظ نظم عمومی و اینکه در هر حال مال ربوده شده متعلق به غیر است مواجهه با اشکال است و چنین عملی سرقت محسوب می‌شود.

نکته ۳۱۸- قصد تملک از ارکان بزه سرقت است:

رای شماره ۲۲۳۵-۱۸/۹/۱۴ شعبه دوم دیوان عالی کشور مقدر می‌دارد: اگر کسی دیگری را به قتل برساند و شناسنامه را زیرسنگی مخفی کند که بعد بردارد ولی در نظر دادگاه ثابت شود که متهم قصد تملک نداشته است دادگاه می‌تواند او را به جرم قتل محکوم نموده و از بزه سرقت تبرئه کند.

نکته ۳۱۹- اگر وسیله نقلیه در پارکینگ نباشد در حرز قرار ندارد ولی زاپاس چرخ اتومبیل و ضبط داخل ماشین در حرز قرار دارد و کسی که شیشه کوچک ماشین را می‌شکند یا باز می‌کند هاتک حرز خواهد بود.

نکته ۳۲۰- سرقت وسایل نقلیه از کنار خیابان با شکستن قفل یا زنجیر سرقت از حرز محسوب نمی‌گردد.

نکته ۳۲۱- رای شماره ۱۹۴۲-۱۳۳۶/۵/۷ شعبه سوم دیوان عالی کشور:

«اگر کسی پس از برداشتن اجناسی از دکان شاکی در داخل دکان مزبور دستگیر و اجناس از او گرفته شود عمل شروع به سرقت خواهد بود نه سرقت.»

نکته ۳۲۲- رأی شماره ۲۶۵۸ مورخ ۱۳۳۳/۹/۱۳ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«سرقت به معنی ربودن مال غیر است و وقتی این معنی محقق می‌شود که مال مسروق از حرز خارج شده و تحت استیلا سارق درآید. بنابراین با چیدن پنبه و ریختن درگونی بازهم عمل سرقت خاتمه نیافته و اعمال شروع محسوب است.»

نکته ۳۳۳- اگر کسی شکاری را بزند و دیگری آن را برآید چون با شکار حیازت صورت گرفته ملک شخصی می‌باشد موجب حد است.

نکته ۳۳۴- شرایط اجرای حد سرقت:

- ۱- صاحب مال از سارق نزد قاضی شکایت کند.
- ۲- صاحب مال پیش از شکایت سارق را نبخشیده باشد.

کارت شماره ۸۶

۳- صاحب مال پیش از شکایت سارق را نبخشیده باشد.

۴- مال مسروق قبل از ثبوت جرم نزد قاضی، از راه خرید و مانند آن به ملک سارق درنیاید.

۵- سارق قبل از ثبوت جرم از این گناه توبه نکرده باشد.

نکته ۳۳۵- حد سرقت بعد از ثبوت جرم با توبه ساقط نمی‌شود و عفو سارق جایز نیست.

نکته ۳۳۶- در مورد انصراف صاحب مال از شکایت باید توجه داشت که هرچند این امر موجب سقوط حد می‌گردد. لیکن، در صورتی که برای حفظ نظم عمومی ضروری باشد یا بیم تکرار جرم توسط سارق برود، امکان تعزیر وی توسط قاضی وجود دارد.

نکته ۳۳۶- عبارت «و مانند آن» در بند چهارم نکته ۳۳۴ به قرینه لفظ «خرید» که قبل از آن آمده است فقط به عقود معوض اشاره دارد نه عقود غیرمعوض مانند هبه.

نکته ۳۳۷- سرقت‌های متعدد تا هنگامی که حد جاری نشده حکم یک بار سرقت را دارد.

نکته ۳۳۸- معاون سرقت حدی به یک سال تا ۳ سال حبس محکوم می‌شود.

نکته ۳۳۹- هرگاه انگشتان دست سارق بریده شود و پس از اجرا این حد، سرقت دیگری از او ثابت گردد که سارق قبل از اجرا حدمرتکب شده است پای چپ او بریده می‌شود.

نکته ۳۴۰- معاونت در سرقت فاقد شرایط اجرای حد (ماده ۲۰۲ ق.ا.م.ا) موجب حبس از شش ماه تا سه سال می‌باشد.

نکته ۳۴۱- منظور از سلاح عبارت است از:

- ۱- انواع اسلحه گرم از قبیل تفنگ و نارنجک
- ۲- انواع اسلحه سرد از قبیل قمه، شمشیر، کارد، چاقو و پنجه بوکس.
- ۳- انواع اسلحه سرد جنگی مشتمل بر کاردهای سنگری متداول در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران یا مشابه آنها و سرنیزه‌های قابل نصب بر روی تفنگ.
- ۴- انواع اسلحه شکاری شامل تفنگ‌های ساچمه‌زنی، تفنگ‌های مخصوص بیهوش کردن جانداران و تفنگ‌های ویژه شکار حیوانات آبی.

نکته ۳۴۲- سرقت‌هایی که شروع آن نیز جرم‌انگاری شده است:

- ۱- سرقت مشدد تام (ماده ۶۵۱ ق.م.ا)
- ۲- سرقت مقرون به آزار (ماده ۶۵۲ ق.م.ا)
- ۳- راهزنی (ماده ۶۵۳ ق.م.ا)
- ۴- سرقت مسلحانه (ماده ۶۵۴ ق.م.ا)

نکته ۳۴۳- شروع به کیف‌زنی و جیب‌بری جرم نیست.

نکته ۳۴۴- سرقت در مناطق حادثه‌زده‌ای که موجب تشدید مجازات می‌شود:

- سرقت در مناطق سیل
- سرقت در مناطق زلزله‌زده
- سرقت در مناطق جنگی

- سرقت در مناطق آتش سوزی

- سرقت در محل تصادفات رانندگی

نکته ۳۴۵- منظور قانونگذار از سرقت «در محل تصادفات رانندگی» سرقت از خودروهایی است که تصادف کرده‌اند و نیز سرنشینان آنها نه سرقت از دیگری که در محل حادثه حاضر شده‌اند.

نکته ۳۴۶- سرقت اقوام شخص ورشکسته:

ماده ۵۵۳ قانون تجارت «اگر اقوام شخص ورشکسته، بدون شرکت مشارالیه، اموال او را از میان ببرند یا مخفی نمایند یا پیش خود نگاه دارند، به مجازاتی که برای سرقت معین است محکوم خواهند شد.»

نکته ۳۴۷- سرقت نظامیان:

از قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۳:

ماده ۸۸: «نظامی که وسایل و لوازم نظامی (غیر از سلاح و مهمات و مواد منفجره) و وجوه و اجناس یا اشیای متعلق به دولت یا آنچه در اختیار نیروهای مسلح است را سرقت نماید به حبس از یک تا پنج سال محکوم می‌شود.»

ماده ۹۰: «هرگاه بزه‌های ارتكابی مذکور در مواد ۸۸ و ۸۹ رزمی یا عملیات رزمی یا در منطقه جنگی باشد یا سرقت آن در مأموریت محول یکان مؤثر و در آن ایجاد اخلال نماید و یک یا چند نفر از آنان در حین سرقت حامل سلاح ظاهر یا مخفی باشند یا حرز را شکسته باشند مرتکبان به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردند.»

ماده ۹۱: «هر نظامی بعضی یا کل نوشته‌ها یا اسناد یا اوراق یا دفاتر یا مطالبی که در دفاتر ثبت و ضبط نیروهای مسلح مندرج یا در اماکن نظامی محفوظ یا نزد اشخاص که رسماً مأمور حفظ آنها هستند سپرده شده به حبس از دو تا ده سال محکوم می‌شود. تبصره ۱- چنانچه امانتدار یا مستحفظ مرتکب جرم فوق شود به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردد.»

کارت شماره ۹۱

تبصره ۲- هرگاه در اثر بی احتیاطی، بی مبالاتی یا عدم رعایت نظامات دولتی توسط مباشر ثبت و ضبط اسناد یا امانت دار و مستحفظ، جرم فوق واقع ویا اسناد و مدارک و نوشتجات مفقود یا معدوم یا تخریب گردد مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می گردد.»
ماده ۹۲: هرگاه بزه های فوق موجب اخلال در نظام (به هم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد، مرتکب به مجازات محارب محکوم می شود.»

نکته ۳۴۸- سرقت از موزه ها یا اماکن تاریخی و مذهبی:

«هرکس اشیاء و لوازم و همچنین مصالح و قطعات آثار فرهنگی و تاریخی را از موزه ها و نمایشگاه ها، اماکن تاریخی و مذهبی و سایر اماکنی که تحت حفاظت یا نظارت دولت است سرقت کند یا، با علم به مسروقه بودن، اشیای مذکور را بخرد یا پنهان دارد، در صورتی که مشمول مجازات حد سرقت نگردد، به حبس از یک تا پنج سال محکوم می شود.»

نکته ۳۴۹- سرقت و تهیه آلت برای سرقت (ماده ۶۶۴ ق.م.ا) دو عمل بوده و دو مجازات خواهد داشت.

نکته ۳۵۰- رأی شماره ۱۰۶۹۳ مورخ ۱۳۱۷/۲/۱۹ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«ماده ۲۳۰ (۶۶۲ فعلی) که می‌گوید هرکس عالماً و عامداً اشیاء مسروق را مخفی کند، به قرینه علم و برحسب مستفاد از ظاهر آن ناظر به موردی است که پنهان کننده خود شرکت در اصل سرقت نداشته و عمل او فقط پنهان کردن مالی باشد که به وسیله سرقت دیگری بدست آمده است. بنابراین صدور دادنامه به محکومیت کسی هم از جهت سرقت و هم از جهت «اخفاء» مال مسروق مجوز قانونی ندارد.»

نکته ۳۵۱- رأی مذکور در نکته ۳۵۰، فقط سارقینی که مال مسروق را «مخفی» می‌سازند از شمول ماده ۶۶۲ خارج دانسته است، والا دلیلی برای معاف دانستن سارقینی که، برای مثال، مال مسروق را به فروش می‌رسانند از شمول مقررات راجع به مداخله در مال مسروق وجود ندارد.

کارت شماره ۹۳

نکته ۳۵۲- نظریه مشورتی شماره ۷/۱۶۶۷ مورخ ۱۳۶۹/۴/۳:

حمل و نگهداری و اخفای مال مسروقه به وسیله سارق، که بدون مجوز مال مسروقه در ید او قرار گرفته، هریک به تنهایی جرم مستقلی نمی‌باشد، بلکه این اعمال مستتر در عمل سرقت و کلیه آن اعمال در حکم عمل واحد (است) و یک مجازات برای سارق (سرقت) در نظر گرفته می‌شود.

نکته ۳۵۳- اگر سارقی، پس از ارتکاب سرقت، مال مسروق را به فروش برساند، مرتکب دو جرم شده است: جر مسرت و هم جرم فروش مال مسروقه.

نکته ۳۵۴- سرقت جرمی آنی، ساده و مقید است.

نکته ۳۵۵- اخفای مال مسروقه جرمی مستمر است.

نکته ۳۵۶- جرم ساختن کلید ماهیتاً معاونت در جرم محسوب می‌شود اما دارای عنوان مستقل مجرمانه است.

کارت شماره ۹۴

نکته ۳۵۷- در صورت تکرار جرم سرقت، مجازات سارق حسب مورد حداکثر مجازات مقرر در قانون خواهد بود.

نکته ۳۵۸- سرقت ادبی نسبت دادن عمدی تمام یا قسمت به صورت ترجمه تعریف شده است. لکن از آنجا که در حقوق ایران موضوع سرقت عین مال است نه حقوق و منافع موجود اصطلاح سرقت ادبی یک مفهوم عرفی غیرحقوقی است و منظور از سرقت، به معنایی سرقت قانون مجازات اسلامی نمی باشد و تحت عنوان جرم مستقل قابل تعقیب می باشد.

نکته ۳۵۹- در تکرار جرم سرقت در صورتی که سارق سه فقره محکومیت قطعی به اتهام سرقت داشته باشد دادگاه نمی تواند از جهات مخففه در تعیین مجازات استفاده نماید.

۱- در مورد جرم سرقت برای جبران خسارت مدعی خصوصی، ملاک...
(الف) قیمت بازار مال مسروق است. (ب) قیمت دولتی مال مسروق است.
(ج) قیمتی است که صاحب مال پرداخته است. (د) قیمت مال در زمان دستگیری سارق است.

۲- آقای (ب) با وصل سیم برق کارگاه خود به سیم برق عمومی. مبادرت به استفاده غیرمجاز از برق عمومی نموده عمل آقای (ب) ...
(الف) تصرف غیرقانونی است. (ب) سرقت نیروی برق است.
(ج) غضب است ولی جنبه جزایی ندارد. (د) کلاهبرداری با تحصیل نیروی برق است.

۳- حزر در قانون مجازات اسلامی یعنی...
(الف) جای طبیعی حفظ مال.
(ب) محلی که ورود به آن بدون اذن مالک ممکن نیست.
(ج) محل نگهداری مال به منظور حفظ از دستبرد.

کارت شماره ۹۶

د) محل نگهداری مال به منظور جلوگیری از گم شدن مال.

۴- هرکس عالماً عامداً برای ارتکاب جرم اقدام به ساخت کلید یا هر نوع وسیله دیگر نماید ...

الف) در هر حال به مجازات ساخت کلید یا وسیله ارتکاب جرم محکوم می شود.

ب) چنانچه آن کلید یا وسیله دیگر در جرم سرقت و امثال آن مورد استفاده قرار گیرد مجازاتی متوجه وی نخواهد بود.

ج) چنانچه آن کلید یا وسیله دیگر در جرم و امثال آن مورد استفاده قرار بگیرد به مجازات معاون در جرم مزبور به علاوه مجازات ساخت کلید یا وسیله مربوط محکوم می شود.

د) چون این جرم از جرایم مقید به نتیجه است چنانچه کلید یا وسیله دیگر در جرمی مورد استفاده واقع شود به مجازات ساخت کلید یا وسیله ارتکاب جرم محکوم می شود.

۵- قانون مجازات اسلامی در کدام یک از موارد زیر مجازات حبس سارق را تجویز نموده است:

الف) سرقت فاقد شرایط اجرای حد و بیم تجری باشد.

ب) سرقت فاقد کلیه شرایط حد باشد.

ج) سرقت شرایط حد را واجد و شرایط اجرای حد را فاقد است.

د) سرقت فاقد شرایط اجرای حد است.

۶- اگر کسی (عالمًا) (عامدًا) برای ارتکاب سرقت اقدام به ساخت کلید برای سارق نماید عمل این فرد:

الف) معاونت در جرم است.

ب) عنوان مجرمانه خاص دارد.

ج) شرکت در جرم است.

د) اصولاً جرم نیست.

۷- بیرون آوردن مال از حرز توسط طفل غیرممیز در حکم:

الف) معاونت است. ب) شرکت است. ج) مباشرت است. د) هیچ کدام.

۸- کسی که بدون اخذ انشعاب و پرداخت حق انشعاب از آب و برق و گاز و تلفن به طور غیر مجاز استفاده می کند اقدام وی با کدام یک از عناوین قابل تطبیق است:

الف) سرقت ب) کلاهبرداری ج) جرمی خاص د) تصرف غیرقانونی

۹- در سرقت موجب حد علاوه بر سایر شرایط کدام از ک شرایط زیر لازم الرعایه است:

الف) سرقت در شب واقع گردد. ب) سارق پدر صاحب مال نباشد. ج) سارقین دو نفر و بیشتر باشند. د) سارقین حامل سلاح باشند.

۱۰- کسی که در مناطق جنگی مرتکب سرقت می شود چه مجازاتی دارد:

الف) اگر شرایط حد وجود داشته باشد به حد سرقت محکوم می شود. ب) در هر حال به مجازات تعیین شده در قانون محکوم می شود. ج) سرقت در مناطق جنگی مجازات ندارد.

کارت شماره ۹۹

د) مجازات محارب دارد.

۱۱- کدام گزینه حرز متناسب محسوب نمی‌شود:

- الف) گاو صندوق برای مواد خوراکی
ب) جیب برای پول
ج) کمد برای لباس
د) اصطبل برای اسب

کارت شماره ۱۰۰

کلاهبرداری

نکته ۳۶۰- شروع به کلاهبرداری: توسل توأم با سوء نیت به وسایل متقلبانه برای بردن مال دیگری.

نکته ۳۶۱- کلاهبرداری: بردن مال دیگری از طریق توسل توأم با سوء نیت به وسایل متقلبانه.

نکته ۳۶۲- کلاهبرداری جرم آنی مرکب و مقید است.

نکته ۳۶۳- کلاهبرداری با فعل محقق می شود نه ترک فعل.

نکته ۳۶۴- شرایط و اوضاع و احوال وقوع جرم کلاهبرداری:

- متقلبانه بودن وسایل مورد استفاده

- اغفال و فریب قربانی

- تعلق مال برده شده به غیر.

نکته ۳۶۵- عنصر معنوی جرم کلاهبرداری:

کارت شماره ۱۰۱

- سوء نیت عام ← عمد در توسل به وسایل متقلبانه

- سوء نیت خاص ← قصد بردن مال غیر

نکته ۳۶۶- رأی شماره ۹۶-۱۳۲۳/۶/۲۳ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«صرف گرفتن وجوهی از اشخاص برای وارد کردن آنها به خدمت دولتی و انجام تعهدات نمی تواند دارای جنبه کیفری و مشمول عنوان کلاهبرداری گردد.

نکته ۳۶۷- رأی شماره ۸۲۷-۱۳۲۸/۵/۱۶ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر کسی وجهی از کسی بگیرد که در مقابل جنسی به او بدهد و بعداً منکر گرفتن وجه شده باشد، این عمل کلاهبرداری مشمول ماده ۲۳۸ قانون کیفرعمومی یا مشمول سایر مقررات جزایی نخواهد بود.»

نکته ۳۶۸- رأی شماره ۲۹۷-۱۳۳۰/۲/۳ شعبه هشتم دیوان عالی کشور:

کارت شماره ۱۰۲

«اگر کسی جنسی را گرانتر از قیمت روز به دیگری بفروشد این معنی با هیچ یک از شقوق ماده ۲۳۸ قانون کیفری عمومی (ماده یک قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشا، به اختلاس و کلاهبرداری) منطبق نمی‌باشد.

نکته ۳۶۹- صرف دروغگویی کلاهبرداری محسوب نمی‌شود.

نکته ۳۷۰- توسل و مراجعه به دادگاه‌ها و اصدار حکم برای بردن مال دیگری، کلاهبرداری محسوب نمی‌شود زیرا زمانی عمل، کلاهبرداری محسوب خواهد شد که بردن مال غیرنتیجه مستقیم و اصلی توسل به وسایل متقلبانه و اغفال قربانی باشد اما در فرض فوق عمل بردن مال غیر در نتیجه حکم دادگاه‌ها حاصله گشته است.

نکته ۳۷۱- توسل به وسایل متقلبانه باید مقدم به تحصیل مال و برای تحصیل مال صورت گیرد.

نکته ۳۷۲- مصادیق تمثیلی وسایل متقلبانه مذکور در قانون:

- فریب دادن مردم به وجود شرکت‌ها یا تجارتخانه‌ها یا کارخانه‌ها یا مؤسسات موهوم.

کارت شماره ۱۰۳

- فریب دادن مردم به داشتن اموال و اختیارات موهوم
- امیدوار کردن مردم به داشتن اموال و اختیارات واهی
- ترساندن مردم از حوادث و پیشامدهای غیرواقع
- اختیار اسم یا عنوان مجعول
- وسایل تقلبی دیگر.

نکته ۳۷۳- چنانچه کسی به عنوان مسافر سوار خودرو مسافرکش شود و سپس با نشانیدن آبمیوه راننده را بیهوش کند و خودرو را ببرد و این عمل سرقت است نه کلاهبرداری.

نکته ۳۷۴- کلاهبرداری رایانه‌ای:

ماده ۱۳ قانون جرایم رایانه‌ای: هرکس به طور غیرمجاز از سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی اعمالی از قبیل وارد کردن، تغییر، محو، ایجاد یا متوقف کردن داده‌ها یا مختل کردن سامانه، وجه یا مال یا منفعت یا خدمات یا امتیازات مالی برای خود یا دیگری تحصیل کند علاوه بر رد به

کارت شماره ۱۰۴

صاحب آن به حبس از یک تا پنج سال یا جزای نقدی از بیست میلیون (۲۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال یا هردو مجازات محکوم خواهد شد.

نکته ۳۷۵- اگر چند نفر مأمور کشف جرم برای خرید دلار تقلبی از متهم به او مراجعه نمایند و نامبرده دلارهای تقلبی را به آنها عرضه نماید، این عمل شروع به کلاهبرداری نیست، زیرا لازمه عمل شروع به کلاهبرداری عدم وقوف طرف بر قصد و منظور مرتکب از توسل به وسایل تقلبی می باشد.

نکته ۳۷۶- بردن مال دیگری مشروط به تحقق دو شرط آمده است:

۱- ورود ضرر به مالباخته (اعم از شخص حقیقی یا حقوقی)

۲- انتفاع مالی کلاهبردار یا شخص مورد نظر وی.

نکته ۳۷۷- رأی شماره ۱۹ مورخ ۱۳۲۲/۵/۱ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

کارت شماره ۱۰۵

«اگر وارثی قسمتی از اموال غیرمنقول مورث خود را که بین او و سایر ورثه مشترک بوده در موقع ارزیابی نشان ندهد و در نتیجه این عمل آن قسمت، که عبارت از دو باب خانه بوده، مورد تقسیم واقع نشود چون نتیجه این کار، بر فرض هم که از روی سوء نیت انجام یافته باشد، بیش از این نیست که مقداری از ترکه تقسیم نشده و به حال اشتراک باقی بماند، بنابراین نمی توان گفت وارثی که آن قسمت از مال را نشان نداده آنها را تملک کرده زیرا تقسیم نشدن مال باعث مالک شدن نسبت به آن نمی شود تا گفته شود آن مال را از راه تقلب به دست آورده و خورده یا لاقط شروع به این کار کرده است.»

نکته ۳۷۸- رأی شماره ۱۵۳۸ مورخ ۱۳۲۹/۶/۳۰ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«صرف نوشتن نامه دروغی و تهدیدآمیز به مالک برای خریدن ملک او به قیمت نازل تر شروع به جرم کلاهبرداری نخواهد بود، چه این مطلب از مقدمات بعیده کلاهبرداری به شمار می رود.»

کارت شماره ۱۰۶

نکته ۳۷۹- مجازات شروع به کلاهبرداری حسب مورد حداقل مجازات مقرر در همان مورد خواهد و در صورتی که نفس عمل انجام شده نیز جرم باشد، شروع کننده به مجازات آن جرم نیز محکوم می شود.

نکته ۳۸۰- عوامل مشدد جرم کلاهبرداری:

- اتخاذ عنوان یا سمت مأموریت از طرف سازمانها و موسسات دولتی یا وابسته به دولت یا شرکت های دولتی یا شوراها یا شهرداریها و... برخلاف واقع.
- استفاده از تبلیغ عامه از طریق وسایل ارتباط جمعی از قبیل رادیو، تلویزیون، روزنامه و...
- مرتکب از کارکنان دولت یا مؤسسات و سازمان های دولتی یا وابسته به دولت یا شهرداریها یا نهادهای انقلابی و یا به طور کلی از قوای سه گانه و همچنین نیروهای مسلح و مأمورین به خدمت عمومی باشد.

نکته ۳۸۱- مجازات جرم کلاهبرداری:

کارت شماره ۱۰۷

کلاهبرداری ساده:

- حبس از یک تا هفت سال
- پرداخت جزای نقدی معادل مالی که در نتیجه کلاهبرداری اخذ کرده است.

کلاهبرداری مشدد:

- حبس از دو تا ده سال
 - انفصال ابد از خدمات دولتی
 - پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده است.
- نکته ۳۸۲-** چنانچه کسانی با تشکیل یا رهبری شبکه چندنفری اقدام به کلاهبرداری نمایند به قرار زیر مجازات خواهند شد:
- جزای نقدی معادل مجموع اموال
 - انفصال دایم از خدمات دولتی

کارت شماره ۱۰۸

- حبس از پانزده سال تا ابد

- مجازات مفسد فی الارض ﴿۳۸۳﴾ در صورتی که مصداق کامل مفسد فی الارض باشند.

نکته ۳۸۳- چنانچه فردی با علم به این که اموال بر اثر کلاهبرداری تحصیل شده است، آن را خریداری نماید، عمل وی جرم محسوب نمی‌گردد.

نکته ۳۸۴- کلاهبرداری جرمی غیرقابل گذشت و غیرقابل تعلیق است.

نکته ۳۸۵- در صورت وجود جهات و کیفیات مخففه دادگاه می‌تواند با اعمال ضوابط مربوط به تخفیف، مجازات مرتکب را فقط تا حداقل مجازات حبس تخفیف دهد.

صور خاص جرم کلاهبرداری

نکته ۳۸۶- تبانی و مواضعه برای بردن مال غیر

کارت شماره ۱۰۹

ماده ۲ قانون مجازات اشخاصی که برای بردن مال غیر تبانی می‌نمایند: «اشخاصی که به عنوان شخص ثالث در دعوایی وارد شده یا به عنوان ثالث بر حکمی اعتراض کرده یا بر محکوم‌به حکمی مستقیماً اقامه دعوی نمایند و این اقدامات آنها ناشی از تبانی با یکی از اصحاب دعوی برای بردن مال یا تضییع حق طرف دیگر دعوی باشد نیز کلاهبردار محسوب شده و، علاوه بر تأدیه خسارات وارده، به مجازات کلاهبرداری محکوم خواهد شد.

نکته ۳۸۷- انتقال مال غیر بدون مجوز قانونی:

ماده ۱ قانون راجع به انتقال مال غیر مصوب فروردین ۱۳۰۸: «کسی که مال غیر را، با علم به این که مال غیر است، به نحوی از انحا عیناً یا منفعتاً بدون مجوز قانونی به دیگری منتقل کند کلاهبردار محسوب و مطابق ماده ۲۳۸ قانون مجازات عمومی (ماده ۱ قانون مجازات مرتکبین

ارتشا، اختلاس و کلاهبرداری) محکوم می‌شود؛ و همچنین است انتقال گیرنده که در حین معامله عالم به عدم مالکیت انتقال دهنده باشد...».

نکته ۳۸۸- معرفی مال دیگری به عوض مال خود

ماده ۲ قانون مجازات اشخاصی که مال غیر را به عوض مال خود معرفی می‌نمایند مصوب ۱۳۰۸/۲/۳۱:

«محکوم علیه یا مدیون یا ضامن یا کفیلی که بدون مجوز قانونی و با علم به این که مال متعلق به او نیست مال غیر را مال خود معرفی کرده و عملیاتی نسبت به آن مال شده باشد مطابق قسمت اخیر ماده ۲۳۸ قانون مجازات عمومی مجازات خواهد شد.»

نکته ۳۸۹- تقاضای ثبت ملک متعلق به دیگری

ماده ۱۰۵ قانون ثبت اسناد و املاک:

«جز در موارد مذکور در ماده ۳۳ [راجع به بیع شرط و امثال آن] هرکس تقاضای ثبت ملک را بنماید که قبلاً به دیگری انتقال داده یا با علم به این که به نحوی از انحاء قانونی سلب مالکیت از او شده است تقاضای ثبت نماید کلاهبردار محسوب می‌شود و همچنین است اگر در موقع تقاضا مالک بوده ولی درم موقع ثبت ملک در دفتر ثبت املاک نبوده و معهداً سند مالکیت بگیرد یا سند مالکیت نگرفته ولی پس از اخطار اداره ثبت حاضر برای تصدیق حق طرف نباشد.»

ماده ۱۰۷: «هرکس به عنوان اجاره یا عُمری یا رُقَبی یا سُکنی و یا مباشرت و به طور کلی هرکس نسبت به ملک امین محسوب بوده و به عنوان مالکیت تقاضای ثبت آن را بکند به مجازات کلاهبردار محکوم خواهد شد.»

نکته ۳۹۰- امتناع از ردّ حق به صاحب آن

ماده ۱۱۶ قانون ثبت اسناد و املاک: در مورد املاکی که به رهن یا به یکی از عناوین مذکوره در ماده ۳۳ انتقال داده شده، رهن یا انتقال‌دهنده مکلف است. حق طرف را در ضمن اظهارنامه خود قید نماید. در صورتی که رهن یا انتقال‌دهنده به این تکلیف عمل ننمود، مرتهن یا انتقال‌گیرنده می‌تواند تا یک سال از تاریخ انقضای مدت حق استرداد یا رهن به وسیله اظهارنامه رسمی حق خود را مطالبه کند. هرگاه در ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ اظهارنامه رهن یا انتقال‌دهنده حق طرف را نداد کلاهبردار محسوب خواهد شد. اگر اخطار قبل از انقضای مدت حق استرداد و یا رهن به عمل آمده باشد، رهن یا انتقال‌دهنده وقتی مجرم خواهد بود که در صورت بقاء ملک به ملکیت او حق طرف را ده روز پس از ابلاغ اظهارنامه در اداره ثبت تصدیق ننماید و در صورتی که ملک به ملکیت او باقی نباشد، وقتی مجرم محسوب خواهد شد که تا ده روز پس از انقضای مدت حق استرداد یا رهن حق مرتهن یا انتقال‌گیرنده را تأدیه نکند.

کارت شماره ۱۱۳

نکته ۳۹۱- تحصیل متقابله تصدیق انحصار وراثت:

ماده ۹ قانون تصدیق انحصار وراثت مصوب مهر ۱۳۰۹: هرکس با علم به عدم وراثت خود، یا با علم به وجود وراثتی غیر از خود، تصدیق انحصار وراثت تحصیل نماید کلاهبردار محسوب و علاوه بر ادای خسارات به مجازاتی که به موجب قانون برای این جرم مقرر است محکوم خواهد شد.

کارت شماره ۱۱۴

۱- کسی که با حضور و معرفی خود به جای دیگری، دفاتر اسناد رسمی را به عنوان امضاء فروشنده و مبادرت به دریافت ثمن معامله نموده باشد، مشمول کدام عنوان جزایی است:

الف) کلاهبرداری
ب) جعل و کلاهبرداری
ج) جعل و استفاده از سند مجعول
د) استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری

۲- اگر بدهکاری علی الظاهر به منظور پرداخت دین خود قبض رسید را از بستانکار خویش تحویل بگیرد اما بدهی خود را نپردازد عنوان جزایی عمل بدهکار چیست:

الف) خیانت در امانت ب) سرقت
ج) جنبه مجرمانه ندارد د) کلاهبرداری

۳- در حقوق ایران موضوع جرم کلاهبرداری عبارتست از:

الف) شیء اعم از منقول و غیرمنقول
ب) فقط اموال منقول و غیرمنقول تبعی
ج) فقط اموال غیرمنقول
د) اموال اعم از منقول و غیرمنقول

کارت شماره ۱۱۵

۴- (الف) به قصد دریافت پول و خوردن آن مبلغ یک میلیون تومان از (ب) قرض می‌گیرد و سپس در مقابل وام‌دهنده به دروغ و عملیات متقلبانه متوسل شده و خود را عاجز از پرداخت وانمود می‌کند عمل او چه عنوان مجرمانه‌ای دارد:

الف) خیانت در امانت

ب) شروع به کلاهبرداری

ج) کلاهبرداری

د) هیچ جرمی واقع نشده است

۵- در صورتی که کسی تقاضای ثبت ملک متعلق به غیر را به نام خود نماید اقدام او چه عنوانی دارد:

الف) خیانت در امانت

ب) در حکم خیانت در امانت

ج) شروع به کلاهبرداری

د) در حکم کلاهبرداری

۶- اگر (الف) با علم و اطلاع از این که مالی بر اثر کلاهبرداری تحصیل شده است آنرا خریداری نماید:

- الف) عمل او شرکت در جرم کلاهبرداری است.
- ب) عمل او مانند خرید مال مسروق جرم تلقی می‌شود.
- ج) عمل او اخفاء ادله‌ی جرم است.
- د) چنین عملی جرم نیست.

۷- آیا کلاهبرداری به نفع شخص ثالث متصور است؟

- الف) در صورت تبانی جرم کلاهبردار محقق است.
- ب) هر فردی که از مال موضوع جرم منتفع می‌شود کلاهبرداری محسوب می‌گردد.
- ج) فردی که جزء اول رکن مادی را انجام داده شروع به کلاهبرداری نموده و فردی که اموال را برده فقط از نظر حقوقی ضامن است.
- د) مال موضوع جرم باید توسط همان فرد که جزء اول رکن مادی را انجام داده است تحصیل شده باشد والا اعمال ارتكابی جرم نیست.

کارت شماره ۱۱۷

- ۸- اگر کسی با قولنامه خانه‌اش را بفروشد و پس از گذشت مدتی آن را با سند رسمی به دیگری منتقل نماید مرتکب چه جرمی شده است؟
- الف) کلاهبرداری
ب) معامله‌ی معارض
ج) جعل مفادی
د) تبانی برای تصاحب مال غیر
- ۹- کدام شرط برای تحقق جرم کلاهبرداری لازم است.
- الف) اغفال یا فریب قربانی
ب) توسل مجرم به وسایل یا عملیات متقلبانه
ج) توسل مجرم به وسایل یا عملیات متقلبانه و نیز اغفال قربانی
د) توسل مجرم به وسایل یا عملیات متقلبانه و یا اغفال قربانی
- ۱۰- اگر کسی اتومبیل خود را به دیگری قولنامه کند و سپس آن را به سند رسمی به ثالث منتقل نماید عمل او:
- الف) جرم نیست.
ب) کلاهبرداری است.

ج) معامله معارض است.
است.

د) خیانت در امانت

۱۱- در جرم کلاهبرداری سوء نیت عام و سوء نیت خاص به ترتیب عبارتند از:

الف) قصد بردن مال دیگری - قصد استفاده از وسیله متقلبانه

ب) عمد در توسل به وسیله متقلبانه - قصد بردن مال دیگری

ج) قصد بردن مال دیگری - قصد اغفال دیگری

د) قصد اغفال دیگری - قصد استفاده از وسایل متقلبانه

۱۲- شخصی به اتهام کلاهبرداری تحت تعقیب قرار می‌گیرد در دادگاه وکیل مدافع وی

تقاضای تخفیف (الف) و تبدیل آن به مجازات مناسب دیگری می‌نماید در چنین حالتی

دادگاه چگونه عمل می‌کند:

کارت شماره ۱۱۹

الف) درخواست تخفیف را به دلیل آن که در کلاهبرداری نمی توان تخفیف داد مطلقاً نمی پذیرد.

ب) می تواند درخواست تخفیف را قبول کند و به شش ماه مجازات حکم دهد.

ج) می تواند درخواست تخفیف را قبول کند و مجازات را به یک سال حبس تقلیل دهد.

د) می تواند درخواست تخفیف را قبول کند و مجازات را به یک سال حبس تقلیل دهد و آن را به مجازات دیگری تبدیل نماید.

۱۳- اقدام کسی که آپارتمان خود را با سند رسمی به یک نفر فروخته و سپس همان آپارتمان را به همسرش انتقال دهد و کماکان در تصرف خودش می باشد، کدامیک از جرایم زیر است.

الف) معامله معارض

ب) کلاهبرداری

ج) تصرف عدوانی

د) انتقال مال غیر

کارت شماره ۱۲۰

۱۴- اقدام کسی که مالک دودانگ مشاع از آپارتمانی است اما شش دانگ آن را به دیگری

انتقال می دهد نسبت به سهم شرکاء چه عنوانی دارد؟

الف) کلاهبرداری

ب) خیانت در امانت است

ج) جرم نیست

د) انتقال مال غیر

۱۵- شخص الف اتومبیل متعلق به (ب) را در مرداد ۸۲ به دیگری منتقل می کند (ب) که

بلافاصله از موضوع مطلع می شود در اسفند همان سال به منتقل الیه مراجعه و اتومبیلش را

مطالبه می کند عنوان این اتهامی (الف) و ب چیست؟

الف) فقط کلاهبرداری از سوی (الف)

ب) به ترتیب کلاهبرداری و معاونت در آن

ج) خیانت در امانت از سوی دو نفر

د) هیچ یک جرمی انجام نداده اند.

خیانت در امانت

نکته ۳۹۲- خیانت در امانت عبارتست از:

«استعمال، تصاحب، تلف یا مفقود نمودن توأم با سوء نیت مالی که از طرف مالک یا متصرف قانونی به کسی سپرده شده و بنا بر استرداد یا به مصرف معین رسانیدن آن بوده است»

نکته ۳۹۳- عنصر قانونی خیانت در امانت ماده ۶۷۴ ق.م.ا. می باشد.

نکته ۳۹۴- رفتار مادی جرم خیانت در امانت به شکل استعمال، تصاحب، تلف یا مفقود نمودن مال مورد امانت واقع می شود.

نکته ۳۹۵- موارد فوق حصری اند و به شکل فعل مثبت واقع می شوند.

نکته ۳۹۶- شرایط تحقق جرم خیانت در امانت:

- سپرده شدن مال متعلق به غیر به مرتکب
- قرار استرداد مال یا به مصرف معین رسیدن آن
- استعمال، تصاحب یا تلف یا مفقود نمودن مال مورد امانت به ضرر مالک

نکته ۳۹۷- در هتل‌ها اموال مسافر از لحاظ عرف سپرده شدن به هتلدار محسوب نمی‌شود تا چنانچه در نبود مسافر اموال او را ببرد عمل مزبور، خیانت در امانت محسوب شود.

نکته ۳۹۸- خیانت در امانت جرم ساده، آنی و مقید است.

نکته ۳۹۹- چنانچه کارمند دولت مبلغی را که به اشتباه به حساب او واریز شده عمداً برداشت نماید، عملش جرم نیست.

نکته ۴۰۰- رأی شماره ۹۵۶۱/۳۸۴ مورخ ۱۳۱۶/۲/۲۶ دیوان عالی کشور:

کارت شماره ۱۲۳

«اگر کسی مالی را از دیگری بگیرد که پس از رفع احتیاج رد کند، گرو گذاشتن آن پیش دیگری خیانت در امانت محسوب می‌شود.»

نکته ۴۰۱- چنانچه شخصی، انگشتی را که به عنوان امانت به وی سپرده شده به داخل دریا پرتاب کند عملش نوعی مفقود نمودن است که از جمله افعال خیانت در امانت محسوب می‌شود.

نکته ۴۰۲- مبدأ مرور زمان جرم خیانت در امانت، تاریخ مطالبه شاکی و انکار متهم است.

نکته ۴۰۳- رأی شماره ۲۴۷۲ مورخ ۱۳۳۴/۹/۱۲ دیوان عالی کشور:

«اگر کسی مالی را در شهرستان از یک نفر امانت بگیرد و شهرستان دیگر آن را بفروشد، چون خیانت در امانت موقعی محقق شده که مال مورد امانت فروخته شده بنابراین محل وقوع جرم شهرستان اخیر است و بازپرس آنجا صالح خواهد بود.»

کارت شماره ۱۲۴

نکته ۴۰۳- برای تحقق جرم خیانت در امانت لازم است که مال، موضوع جرم توسط مالک یا متصرف قانونی به امین سپرده شده باشد والا اگر شخص خود مالی را بدست آورده باشد ارتکاب خیانت در امانت توسط وی قابل تصور نخواهد بود.

نکته ۴۰۴- تصرف در مال گمشده خیانت در امانت نیست، زیرا مالی به متهم سپرده نشده است.

نکته ۴۰۵- رأی شما ۳۸۴ مورخ ۱۳۱۶/۲/۲۶ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«مطابق ماده ۲۴۱ قانون کیفری عمومی بنحو کلی هر وقت به کسی مالی سپرده شود و بنا باشد که به صاحبش مسترد گردد و شخصی که مال به او سپرده شده بدون اجازه صاحب مال تصرفی به ضرر مالک در آن بنماید (اعم از عاریه و ودیعه و امثال آن) مجرم محسوب و قابل تعقیب خواهد بود.»

نکته ۴۰۶- رأی شماره ۸۴ مورخ ۱۳۲۳/۶/۲۳ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

کارت شماره ۱۲۵

«اگر کسی اشیایی نزدیک یک امانت گذارد و یک نفر دیگر اشیاء مزبور را به دستور امانتدار بفروشد یا رهن گذارد، در صورت علم این شخص به امانت بودن اشیاء موضوع بحث، مشارئالیه معاونت در بزه خیانت در امانت کرده است و نمی‌توان او را مرتکب اصلی دانست، زیرا که شرط تحقق بزه موضوع ماده ۲۴۱ قانون کیفر عمومی سپرده شدن مال به کسی است که به ضرر مالک به یکی از طرق مذکور در آن ماده تصرف نماید.»

نکته ۴۰۷- رأی شماره ۱۴۰۸ مورخ ۱۳۲۴/۸/۲۶ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر نحوه اتهام مردی این باشد که مشارئالیه اشیاء متعلق به شاکیه را، که به عنوان جهیزیه به خانه خود برده و پس از تفرقه که بین آنها حاصل شده از او مطالبه کرده و متهم آن اشیاء را منکر گردیده است، صرف این عمل دارای جنبه کیفری و قابل انطباق با ماده ۲۴۱ قانون کیفری عمومی (۶۷۴ ق.ا.م.) نخواهد بود بلکه برای انطباق عمل با آن ماده لازم است سپرده شدن مال

کارت شماره ۱۲۶

موضوع دعوی به متهم به نحوی که قابل تطبیق با یکی از عناوین مذکور در ماده مزبور باشد
محرز گردد.»

نکته ۴۰۸- نظریه مشورتی مورخ ۱۳۵۴/۴/۱۰:

«جهیزیه در ایام ازدواج معمولاً در اختیار زوجه است و مورد استفاده خانواده قرار می‌گیرد و به هیچ‌وجه نمی‌توان زوج را امانت‌دار جهیزیه تلقی کرد و اگر در بعضی نقاط مرسوم است حین عقد نکاح رسید جهیزیه را از زوج می‌گیرند این عمل حاکی از حمل جهیزیه به منزل شوهر و تعلق آن به زوجه است نه امین بودن شوهر نسبت به آن. بنابراین در صورتی که، بعد از انحلال نکاح، شوهر آنچه از جهیزیه باقی مانده را تصرف کرده و از استرداد آن به زوجه امتناع نماید موضوع عنوان جزایی ندارد و فقط از طریق حقوقی قابل مطالبه است.

کارت شماره ۱۲۷

نکته ۴۰۹- اگر امین فوت نماید و ورثه وی مال مورد امانت را استعمال، تلف، مفقود یا تصاحب نمایند عمل مزبور خیانت در امانت محسوب نمی‌شود زیرا، مال به ورثه سپرده نشده است.

نکته ۴۱۰- رأی شماره ۲۵۷۸-۱۳۱۸/۱۰/۲۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور:

«اگر جنسی به امین داده شود تا بفروشد و قیمت آن را به مالک جنس رد کند و امین پس از فروش در قیمت آن تصرف نماید، چون در حقیقت قیمت آن جنس ضمن خود جنس در نزد او امانت قرارداد شده بوده، بنابراین این تصاحب قیمت پس از فروش، جرم مشمول ماده ۲۴۱ قانون کیفر عمومی (ماده ۶۷۴ ق.ا.م.ا) است.

ماده ۴۱۱- رأی شماره ۲۷۹۸ مورخ ۱۳۱۷/۱۲/۲۸ شعبه پنجم دیوان عالی کشور:

کارت شماره ۱۲۸

«همان طوری که تصاحب و استعمال مال سپرده شده خیانت در امانت است در جایی هم که امین آن را با اجازه مالک فروخته و بهایش را به مصرف شخصی رسانیده باشد خیانت در امانت محسوب و از مصادیق ماده ۲۴۱ قانون مجازات عمومی (ماده ۶۷۴ ق.ا.م.) به شمار می آید.»

ماده شماره ۴۱۲- رأی شماره ۵۷۸۴ مورخ ۱۳۳۷/۹/۱۵ شعبه سوم دیوان عالی کشور:

«کسی که نسبت به ملکی امین باشد نسبت به عواید و منافع آن نیز امین محسوب است و در صورتی که حیف و میل کرده باشد مطابق ماده ۲۴۱ قانون مجازات عمومی (ماده ۶۴۷ ق.ا.م.) عملش جرم خواهد بود.»

نکته ۴۱۳- سپرده شدن عین اموال به طور مستقیم ضرورتی ندارد، بلکه اموال ممکن است، به اعتبار سپرده شدن کلید محلی که آن اموال در آن قرار دارند به شخص امین، سپرده شده به وی محسوب شوند.

کارت شماره ۱۲۹

نکته ۴۱۴- خیانت در امانت نسبت به شخصی که مالی را قرض گرفته است متصور نخواهد بود زیرا هرگونه تصرفی که وی در مال مورد قرض نماید، تصرف در مال خودش محسوب می‌شود.

نکته ۴۱۵- مفقود شدن وسایل مسافر بدون سوءنیت ازطرف بنگاه خیانت در امانت تلقی نمی‌شود ولی متصدی بنگاه مکلف به جبران آن است.

نکته ۴۱۶- نگهداشتن مقداری از اموال مورد امانت در مقابل مطالبه حق الزحمه همان اموال خیانت در امانت محسوب نخواهد بود بلکه دعوی حقوقی به شمار می‌رود.

نکته ۴۱۷- اگر کسی که موجرخانه استیجاری شاکی بوده از تسلیم اثاثیه خانه مزبور امتناع کند و تسلیم اشیاء مزبور را موکول به پرداخت بقیه مال‌الاجاره خانه نماید عمل از مصادیق خیانت در امانت نخواهد بود.

نکته ۴۱۸- صور خاص جرم خیانت در امانت:

کارت شماره ۱۳۰

- سوء استفاده از ضعف نفس اشخاص

- سوء استفاده از سفید مهر

- اختلاس

- تصرف غیرقانونی

نکته ۴۱۹- موضوع ماده ۵۹۶ ق.م.ا. جرمی مطلق است زیرا وقوع ضرر در آن ضرورتی ندارد و همین که نوشته یا سند زیان‌باری اخذ گردد کفایت می‌نماید.

نکته ۴۲۰- سفید مهر یا سفید امضاء سندی ناقص است که یا تنها دارای امضاء و یا مهر می‌باشد و یا علاوه بر مهر و امضاء مطالبی هم بالای برگه نوشته شده ولیکن برگه و یا نوشته مورد نظر ناقص است و تکمیل نشده است و به صورت سندی ناقص می‌باشد.

نکته ۴۲۱- اختلاس جرمی مقید است.

کارت شماره ۱۳۱

نکته ۴۲۲- مرتکب اختلاس، مأمور دولت یا یکی از کارمندان و کارکنان مذکور در ماده ۵ قانون تشدید مجازات مرتکبین اختلاس، ارتشا و کلاهبرداری است.

نکته ۴۲۳- اختلاس در قالب تصاحب و برداشت اموال دولتی محقق می‌شود.

نکته ۴۲۴- در صورت اتلاف عمدی اموال دولتی توسط کارمند، وی علاوه بر ضمان به مجازات اختلاس محکوم می‌شود.

نکته ۴۲۵- هرگاه مرتکب اختلاس قبل از صدور کیفرخواست تمام وجه یا مال مورد اختلاس را مسترد نماید دادگاه او را از تمام یا قسمتی از جزای نقدی معاف می‌نماید و اجرای مجازات حبس را معلق ولی حکم انفصال درباره او اجرا خواهد شد.

کارت شماره ۱۳۲

نکته ۴۲۶- هرگاه میزان اختلاس زاید بر صدهزار ریال باشد، در صورت وجود دلایل کافی، صدور قرار بازداشت موقت به مدت یک‌ماه الزامی است و این قرار در هیچ یک از مراحل رسیدگی قابل تبدیل نخواهد بود.

نکته ۴۲۷- در مورد اختلاس در صورت وجود جهات تخفیف دادگاه می‌تواند با اعمال ضوابط مربوط به تخفیف، مجازات را فقط تا حداقل مجازات مقرر (حبس) و انفصال ابد از خدمات دولتی تقلیل دهد ولی نمی‌تواند به تعلیق اجرای کیفر حکم دهد مگر با رعایت نکته ۴۲۵.

نکته ۴۲۸- اختلاس شامل اموال منقول و غیر منقول می‌شود.

نکته ۴۲۹- عنصر مادی تصرف غیرقانونی استفاده غیرمجاز و بدون قصد تملک به نفع خود یا دیگری و همچنین اهمال یا تفریط منجر به تضییع اموال و وجوه دولتی و نیز به مصرف رسانیدن

در اموری که قانون اعتباری برای آن قائل نشده و یا به مصرف رسانیدن در غیر مورد معین یا زائد بر اعتبار می‌باشد.

نکته ۴۳۰- موضوع جرم تصرف غیرقانونی اموال اعم از منقول و غیرمنقول و وجه نقد و نیز اسناد و واوراق بهادار متعلق به دولت و یا اشخاص می‌باشد که بر حسب وظیفه به مأمور دولت سپرده شده است.

نکته ۴۳۱- جرم تصرف غیرقانونی از جمله جرایم عمدی مطلق است که صرفنظر از حصول نتیجه صرف ارتکاب آن جرم است.

نکته ۴۳۲- اگر متصدی صندوق وجه موجود در صندوق را بردارد و به همان مبلغ از حساب جاری خود چک در صندوق بگذارد چنین عملی تصرف غیرقانونی تلقی می‌شود مگر آنکه مقررات اداری چنین اجازه ای را تجویز کرده باشد.

کارت شماره ۱۳۴

نکته ۴۳۳- اگر کارمند دولت گج و درب و مانند اینها که متعلق به دولت است را در خانه شخصی مصرف و نصب کند این عمل اختلاس محسوب می شود نه تصرف غیرقانونی.

صدور چک پرداخت نشدنی

نکته ۴۳۴- از میان کلیه اسناد تجارتي تنها چک دارای ضمانت اجرای کیفری است.

نکته ۴۳۵- چک سندی است که به موجب آن صادر کننده به بانک محال علیه دستور می دهد تا وجه موجود وی در آن بانک را کلاً یا بعضاً مسترد داشته و یا به محال علیه بپردازد.

نکته ۴۳۶- انواع چک به قرار زیر است:

- چک عادی
- چک تأیید شده
- چک تضمین شده
- چک مسافرتی

کارت شماره ۱۳۵

نکته ۴۳۷- چک عادی، چکی است که اشخاص عهده بانک‌ها به حساب جاری خود صادر و دارنده آن تضمینی جز اعتبار صادر کننده آن ندارد.

نکته ۴۳۸- چک تأیید شده، چکی است که اشخاص عهده بانک‌ها به حساب جاری خود صادر و توسط بانک محال‌علیه پرداخت وجه آن تأیید می‌شود.

نکته ۴۳۹- چک تضمین شده، چکی است که توسط بانک به‌عهده همان بانک به درخواست مشتری صادر و پرداخت وجه آن توسط بانک تضمین می‌شود.

نکته ۴۴۰- چک مسافرتی، چکی است که توسط بانک صادر و وجه آن در هر یک از شعب آن بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت می‌گردد.

نکته ۴۴۱- دارنده چک اعم است از کسی که چک در وجه او صادر گردیده یا به نام او پشت‌نویسی شده یا حامل چک (در مورد چک‌های در وجه حامل) یا قائم مقام قانونی آنان.

کارت شماره ۱۳۶

نکته ۴۴۲- در صورتی که دارنده چک جبران خسارت و هزینه‌های مزبور را پس از صدور حکم درخواست کند، باید در خواست خود را به همان دادگاه صادر کننده حکم تقدیم نماید.

نکته ۴۴۳- هرگاه در متن چک شرایطی برای پرداخت ذکر شده باشد بانک به آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد.

نکته ۴۴۴- چک فقط در تاریخ مندرج در آن یا پس از تاریخ مذکور قابل وصول از بانک خواهد بود.

نکته ۴۴۵- در صورتی که صادر کننده چک اقدام به اصدار چک‌های بلا محل نموده باشد، مجموع مبالغ مندرج در متون چک‌ها ملاک عمل خواهد بود.

نکته ۴۴۶- جرم صدور چک پرداخت نشدنی، جرمی مادی صرف است.

کارت شماره ۱۳۷

نکته ۴۴۷- چنانچه کسی با علم به مسدود بودن حساب بانکی خود مبادرت به صدور چک نماید عمل وی در حکم صدور چک بی محل خواهد بود [نه کلاهبرداری] و مجازات وی نیز غیرقابل تعلیق است.

نکته ۴۴۸- کسی که چک پس از بانک به وی منتقل گردیده حق شکایت کیفری نخواهد داشت، مگر آنکه انتقال قهری باشد.

کارت شماره ۱۳۸

نکته ۴۴۹- با توجه به مواد ۹، ۱۱، ۱۲ اصلاحی «قانون صدور چک»، جرم صدور چک پرداخت نشدنی بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب کیفری نیست و با گذشت شاکی خصوصی، چه قبل و چه بعد از صدور حکم قطعی، حسب مورد قرار موتونی تعقیب [اگر در مرحله تعقیب باشد] صادر و یا اجرای حکم موقوفی می‌گردد [و قرار موقوفی اجرای حکم صادر می‌شود].

نکته ۴۵۰- آن قسمت از ماده ۱۲ قانون چک که بیان می‌دارد در صورت گذشت شاکی، محکوم‌علیه «ملزم به پرداخت مبلغی معادل یک سوم جزای نقدی مقرر در حکم خواهد بود که به دستور دادستان به نفع دولت وصول خواهد شد.» در حال حاضر و با توجه به حذف جزای نقدی به عنوان مجازات، نسخ ضمنی شده است.

نکته ۴۵۱- جهات کیفری چک:

- دارا نبودن وجه نقدی یا عدم کفایت آن در تاریخ مندرج در چک
- کشیدن تمام یا قسمتی از وجهی که به اعتبار آن چک صادر شده است.
- دستور عدم پرداخت وجه چک به بانک

کارت شماره ۱۳۹

- تنظیم چک به شکل نادرست
- صدور چک از حساب مسدود

نکته ۴۵۲- مواردی که صادر کننده چک طبق ماده ۱۳ قانون اصلاحی صدور چک قابل تعقیب کیفری نیست:

- چک‌های سفید امضا
- چک‌هایی که برای تضمین انجام معامله داده شده
- چک‌هایی که وصول آنها منوط به تحقق شرطی بوده است.
- چک‌هایی که بدون تاریخ صادر شده
- چک‌هایی که تاریخ واقعی آن مقدم بر تاریخ مندرج در متن چک باشد.

کارت شماره ۱۴۰

نکته ۴۵۳- پرداخت وجه چک‌های تضمین شده و مسافرتی را نمی‌توان متوقف نمود،

مگر آنکه بانک صادر کننده نسبت به آن ادعای جعل نماید.

نکته ۴۵۴- قرارهای تأمینی که نسبت به متهم صدور چک پرداخت نشدنی صادر می‌شود:

- کفالت

- وثیقه:

● وجه نقد

● ضمانت‌نامه بانکی

● مال منقول

● مال غیر منقول

کارت شماره ۱۴۱

نکته ۴۵۵ - در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب، اعم از شخص حقیقی یا حقوقی، صادر شده باشد، صادر کننده چک و صاحب حساب متضامناً مسؤول پرداخت وجه چک بوده و اجراییه و حکم ضرر و زیان براساس تضامن علیه هر دو صادر می شود.

نکته ۴۵۶ - بانکها مکلفند کلیه حسابهای جاری اشخاص را که بیش از یکبار چک بی محل صادر کرده و تعقیب آنها منتهی به صدور کیفر خواست شده باشد بسته و تا سه سال به نام آنها حساب جاری دیگری باز ننمایند.

کارت شماره ۱۴۲

فصل چهارم

جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی

کارت شماره ۱۴۳

نکته ۴۵۷- محاربه و اضرار فی الارض در قانون مجازات اسلامی به صورت مترادف به کار رفته‌اند.

نکته ۴۵۸- محارب و مفسد فی الارض کسی است که برای ایجاد رعب و هراس و سلب آزادی و امنیت مردم دست به اسلحه ببرد.

نکته ۴۵۹- چنانچه کسی به روی مردم سلاح بکشد ولی در اثر ناتوانی موجب هراس هیچ فردی نشود محارب نیست.

نکته ۴۶۰- باید در نظر داشت اگر کسی سلاح خود را با انگیزه عداوت و دشمنی شخصی به سوی یک یا چند نفر مخصوص بکشد و عمل او جنبه‌ی عمومی نداشته باشد محارب محسوب نمی‌شود.

نکته ۴۶۱- به موجب ماده ۱۲۸ و تبصره‌ی ۲ ذیل آن ماده از قانون جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲ شروع جرم محاربه، جرم تلقی گردیده است بنابراین چنانچه مرتکب نظامی باشد شروع به جرم محاربه جرم می‌باشد.

کارت شماره ۱۴۴

نکته ۴۶۲- رکن روانی در جرم محاربه شامل سوءنیت عام (عمد در به کار بردن سلاح) و سوءنیت خاص (قصد ارباب مردم یا سلب امنیت) می‌باشد.

نکته ۴۶۳- هرگاه تجرید سلاح با انگیزه و عداوت شخصی باشد ممکن است مشمول مواد ۶۱۷ و ۶۱۸ ق.م.ا. گردد.

نکته ۴۶۴- به کار بردن کلمه « مردم » در ماده ۱۸۳ قانون مجازات اسلامی مبین آن است که برای صدق عنوان محاربه و افساد فی الارض باید نوعی «عمومیت» وجود داشته باشد.

نکته ۴۶۵- محاربه ممکن است از سوی زن یا مرد، مسلمان یا کافر، در شهر یا در خارج از آن و در شب یا روز ارتکاب یابد.

نکته ۴۶۶- برای تحقق محاربه با توجه به لزوم ترسیدن مردم، ظاهراً سلاح باید ظاهر و در معرض دید آنها قرار داشته باشد.

نکته ۴۶۷- برخی از جرایمی که در حکم محاربه محسوب می‌شوند:

- ایجاد کردن مراکز فساد و فحشا در صورتی که سببیت بر فساد عامه داشته باشد.

کارت شماره ۱۴۵

- گران‌فروشی، کم‌فروشی یا عرضه نان نامرغوب و خودداری از عرضه کالا یا از دادن فاکتور به قصد مقابله با حکومت
- عبور دادن افراد از مرز در صورتی که این عمل منخل امنیت عمومی باشد.
- ارتکاب ارتشا، اختلاس و کلاهبرداری با تشکیل و رهبری شبکه چند نفره
- خرید، فروش، نگهداری، حمل یا قاچاق مواد مخدر در سطح گسترده و یا باعث اعتیاد افراد در بیش از یک مورد شدن
- جعل - توزیع یا وارد کردن اسکناس رایج داخلی به قصد مبارزه با نظام یا توسط عضوی از یک شبکه محرمانه .
- اختلال در نظام تولید، توزیع، صادرات یا پولی از طریق کارهایی مثل قاچاق ارز و....

کارت شماره ۱۴۶

نکته ۴۶۸- راهزنی، گرفتن اموال مسافری و عابری در طرق و شوارع ضمن غافلگیری و تهاجم مسلحانه است.

نکته ۴۶۹- اگر در بین سرقت‌ها، سرقت مسلحانه باشد و عنوان محاربه داشته باشد چون محاربه غیر از سرقت است برای محاربه یک مجازات و برای سایر سرقت‌ها که عنوان محاربه ندارد نیز یک مجازات دیگر باید تعیین شود.

نکته ۴۷۰- ماده ۱۸۵ق.م.ا. ← سارق مسلح و قطاع‌الطریق هرگاه با اسلحه امنیت مردم یا جاده را بر هم بزند و رعب و وحشت ایجاد کند محارب است.

نکته ۴۷۱- محل وقوع جرم فوق راه‌های خارج از شهر و روستا است و بزرگی و کوچکی راه‌ها مؤثر نمی‌باشد و ضرورت ندارد که در راه‌ها و شوارع باشد و در غیر آن هم ممکن است.

نکته ۴۷۲- سلاح مرتکب در جرم ماده فوق باید ظاهر باشد و با تهدید به استفاده از آن اقدام به سرقت کند و در عین حال باید واقعی باشد ولی شلیک کردن یا استفاده کردن از اسلحه لزومی ندارد همچنین سلاح ممکن است سرد یا گرم باشد.

کارت شماره ۱۴۷

- نکته ۴۷۳-** اگرچه قطع‌الطریق جمعی می‌باشد و مفرد آن قاطع‌الطریق است و لیکن واژه مذکور افاده به نوع دارد وعده مرتکبین در تحقق جرم بی‌تأثیر است.
- نکته ۴۷۴-** منظور از سارق مسلح مذکور در ماده ۱۸۵ق.م.ا. سارقی است که عرفاً مسلح شناخته شود و شامل سارقی هم که از کارد و چاقو استفاده نماید می‌شود.
- نکته ۴۷۵-** ماده ۱۸۶ق.م.ا. ← هرگروه یا جمعیت متشکل که در برابر حکومت اسلامی قیام کند مادام که مرکزیت آن باقی است تمام اعضاء و هواداران آن، که موضع آن گروه یا جمعیت یا سازمان را می‌دانند و به نحوی در پیشبرد اهداف آن فعالیت و تلاش مؤثر دارند محاربنند اگرچه در شاخه نظامی شرکت نداشته باشند.
- نکته ۴۷۶-** منظور از گروه یا جمعیت متشکل، داشتن سازمان و تشکیلات داخلی معین و مرامنامه معین و مشخص و برنامه و اعتبار لازم است به نحوی که تمام افراد گروه و جمعی برای نیل به مقاصد مشترک تلاش و فعالیت نمایند.
- نکته ۴۷۷-** حداقل تعدادی که برای تشکیل گروه یا جمعیت لازم است سه نفر می‌باشد.

کارت شماره ۱۴۸

نکته ۴۷۸ - افرادی که در ماده فوق قیام می‌کنند باید مسلح به سلاح گرم باشند. زیرا امروزه عرفاً انجام قیام مسلحانه با اسلحه سرد معقول نمی‌باشد.

نکته ۴۷۹ - شرط مجازات مرتکب یا مرتکبین در ماده فوق (۱۸۶) منوط به تحقق دوامراست:

- موضع گروه یا جمعیت را در قیام مسلحانه علیه حکومت بدانند
- به نحوی در پیشبرد اهداف آن فعالیت و تلاش مؤثر داشته باشند.

نکته ۴۸۰- ماده ۱۸۷ق.م.ا. ← هر فرد یا گروه که طرح براندازی حکومت اسلامی را بریزد و برای این منظور اسلحه و مواد منفجره تهیه کند و نیز کسانی که با آگاهی و اختیار، امکانات مالی مؤثر و یا وسایل و اسباب‌کار و سلاح در اختیار آنها بگذارند محارب و مفسد فی الارض می‌باشند.

نکته ۴۸۱- جرم فوق جرمی مرکب است یعنی برای تحقق آن هر دو جزء عمل یعنی طراحی و تهیه سلاح لازم است.

نکته ۴۸۲- موضوع جرم ماده ۱۸۶ق.م.ا. عبارت است از طرح براندازی حکومت اسلامی که جرمی مطلق است. یعنی اهمیتی ندارد که طرح تهیه شده اجرا شود یا نشود.

نکته ۴۸۳- به موجب ماده ۱۷قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، منظور از براندازی تغییر و نابودی اساس نظام جمهوری اسلامی ایران است.

نکته ۴۸۴- محاربه با یکبار اقرار ثابت می‌شود.

نکته ۴۸۵- اقرار کننده در محاربه باید بالغ، عاقل باشد و اقرار او نیز با قصد و اختیار صورت گرفته باشد.

کارت شماره ۱۵۰

نکته ۴۸۶- شهادت مردمی که مورد تهاجم محاربان قرار گرفته‌اند به نفع همدیگر پذیرفته نیست.

نکته ۴۸۷- هرگاه عده‌ای مورد محاربان قرار گرفته باشند، شهادت اشخاصی که بگویند به ما آسیبی نرسیده نسبت به دیگران پذیرفته است.

نکته ۴۸۸- شهادت اشخاصی که مورد تهاجم قرار گرفته‌اند اگر به منظور اثبات محارب بودن مهاجمین باشد و شکایت شخصی نباشد پذیرفته است.

نکته ۴۸۹- حد محاربه به اختیار قاضی یکی از چهار چیز است:

(۱) قتل
(۲) آویختن به دار
(۳) اول قطع دست راست و سپس پای چپ
(۴) نفی بلد

کارت شماره ۱۵۱

حد محاربه و افساد فی الارض عفو صاحب حق ساقط نمی‌شود.	نکته ۴۹۰-
مدت تبعید در محاربه به کمتر از یک سال نیست اگرچه بعد از دستگیری توبه نماید و در صورتی که توبه ننماید همچنان در تبعید باقی خواهد ماند.	نکته ۴۹۱-
چنانچه کسی هم‌دسته یا جمعیتی را تأسیس کند و هم آن را اداره کند جرایم وی از نوع تعدد مادی مشابه خواهد بود.	نکته ۴۹۲-
ماده ۵۰۰ ق.م.ا. ← هرکس علیه نظام جمهوری اسلامی ایران یا به نفع گروه‌ها و سازمان‌های مخالف نظام به هر نحو فعالیت تبلیغی نماید به حبس از سه‌ماه تا یکسال محکوم خواهد شد.	نکته ۴۹۳-
استفاده از واژه «فعالیت تبلیغی» به جای تبلیغ در ماده فوق به نحوی از دامنه‌ی شمول ماده کاسته و نشانگر نوعی «استمرار» در تبلیغات است.	نکته ۴۹۴-
افراد طبق ماده فوق مجازات می‌شوند که مباشرت در فعالیت تبلیغی داشته باشند.	نکته ۴۹۵-
ماده فوق را می‌توان نمونه بارز جرم سیاسی قلمداد نمود.	نکته ۴۹۶-
جرم فوق از جمله جرایم ساده آنی و مطلق است.	نکته ۴۹۷-

کارت شماره ۱۵۲

نکته ۴۹۸-	مؤثر بودن یا نبودن تبلیغ، تأثیری در جرم مزبور ندارد.
نکته ۴۹۹-	جاسوس در لغت به معنی جستجو کننده خبر، خبرکش، کسی که اخبار و اسرار شخصی یا اداری یا مملکتی را به دست بیاورد و به دیگری اطلاع دهد، می باشد.
نکته ۵۰۰-	جاسوس در اصطلاح حقوق، به عمل کسی که به صورت مخفیانه یا تحت عناوین نادرست به نفع خصم برای تحصیل اطلاعات یا جمع آوری اشیایی، صورت می گیرد جاسوسی گویند.
نکته ۵۰۱-	منظور از دشمن لزوماً دولتی که در حال جنگ با ایران باشد، نیست و حتی دولت بودن یا خارجی بودن آن شرط نیست.
نکته ۵۰۲-	جرم موضوع ماده ۵۰۱ ق.ا.م.ا از جمله جرایم مطلق است و به محض اینکه نقشه یا سند یا تصمیم عالماً و عامداً در اختیار فرد فاقد صلاحیت قرار گیرد جرم، تحقق یافته تلقی می شود.
کارت شماره ۱۵۳	

نکته ۵۰۳ - ماده ۵۰۱ ق.م.ا. ⇐ هرکس نقشه‌ها یا اسرار یا اسناد و تصمیمات راجع به سیاست داخلی یا خارجی کشور را عالمأ و عامداً در اختیار افرادی که صلاحیت دسترسی به آنها را ندارند قرار دهد با از مفاد آن مطلع کند به نحوی که متضمن نوعی جاسوسی باشد، نظر به کیفیات و مراتب جرم به یک تا ده سال حبس محکوم می‌شود.

نکته ۵۰۴ - با توجه به عالمأ و عامداً که در ماده فوق به کار رفته می‌توان بیان داشت که:

- اولاً فرد باید دادن اسرار را عمداً انجام داده باشد.
- ثانیاً مرتکب باید از محرمانه بودن اسناد و تصمیمات اطلاع داشته باشد.
- ثالثاً مرتکب باید به صلاحیت نداشتن، کسی که اطلاعات را در دسترس او قرار می‌دهد آگاه باشد.

نکته ۵۰۵ - طبقه‌بندی اسناد:

- به کلی سری ← اسنادی هستند که افشای غیرمجاز آنها به اساس حکومت و مبانی دولت ضرر جبران‌ناپذیری می‌رساند.
- اسناد سری ← اسنادی هستند که افشای غیر مجاز آنها منافع عمومی و امنیت ملی را دچار مخاطره می‌کند؛
- اسناد خیلی محرمانه ← اسنادی هستند که افشای غیرمجاز آنها امور سازمان‌ها را مختل و اجرای وظایف اساسی آنها را ناممکن می‌کند.
- اسناد محرمانه ← اسنادی هستند که افشای غیرمجاز آنها موجب اختلال امور داخلی یک سازمان شده یا با مصالح اداری آن سازمان مغایر باشد.
- سوءنیت خاص جرم فوق ← مطلع کردن اشخاص فاقد صلاحیت از اسرار با قصد ضربه زدن به نظام یا برهم زدن امنیت کشور

کارت شماره ۱۵۵

۵۰- جرم موضوع ماده ۵۰۶ ق.م.ا.، جرم مادی صرف نیست که بدون وجود عنصر روانی محقق شود، بلکه برای تحقق آن هرچند که عنصر روانی (قصد و نیت) ضروری نیست، ولی احراز «بی‌مبالاتی» ضروری است.

نکته ۵۰۶- شرایط تحقق ماده ۵۰۶ ق.م.ا.:

- این جرم توسط مأمورین دولتی ارتکاب می‌یابد.
- مأمورین مزبور باید مسؤول امور حفاظتی و اطلاعاتی طبقه‌بندی شده باشند.
- باید به مأمورین آموزش لازم داده باشد.
- مأمور باید در اثر بی‌مبالاتی و عدم رعایت اصول حفاظتی تخلیه اطلاعاتی شوند.
- تخلیه اطلاعاتی باید توسط دشمنان صورت پذیرد.

نکته ۵۰۷- ماده ۵۱۰ ق.م.ا. ← هرکس به قصد برهم زدن امنیت ملی یا کمک به دشمن، جاسوسانی را که مأمور تفتیش یا وارد کردن هرگونه لطمه به کشور بوده‌اند شناخته و مخفی نماید یا سبب اخفای آنها بشود به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می‌شود.

تبصره: هرکس بدون آنکه جاسوسی کند و یا جاسوسان را مخفی نماید، افرادی را به هر نحو شناسایی و جذب نموده و جهت جاسوسی علیه امنیت کشور به دولت خصم یا کشورهای بیگانه معرفی نماید به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می‌شود.

نکته ۵۰۸- اگر جاسوس تحت تعقیب نباشد . کسی او را به خانه یا محل دیگری راه بدهد مشمول ماده فوق نیست.

نکته ۵۰۹- عنصر معنوی:

- سوءنیت عام ← عمد در مخفی کردن یا سبب اخفا شدن
- سوءنیت خاص ← قصد برهم زدن امنیت ملی یا کمک به دشمن

کارت شماره ۱۵۷

- نکته ۵۱۰-** مخفی کردن و پناه دادن به مأمور پس از انجام مأموریت نیز تحت مشمول ماده فوق قرار می‌گیرد.
- نکته ۵۱۱-** با توجه به ماده فوق باید اظهار داشت صرف شناسایی و جذب یا صرف معرفی کفایت نمی‌کند بلکه باید شخص مورد نظر ابتدا باید شناسایی و جذب و سپس معرفی شود.
- نکته ۵۱۲-** ماده ۵۱۱ ق.م.ا. ← هرکس به قصد برهم زدن امنیت کشور و تشویش اذهان عمومی تهدید به بمب‌گذاری هواپیما، کشتی و وسایل نقلیه عمومی نماید یا ادعا نماید که وسایل مزبور بمب‌گذاری شده است علاوه بر جبران خسارات وارده به دولت و اشخاص، به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می‌گردد.
- نکته ۵۱۳-** سوء نیت خاص جرم فوق عبارتست از قصد برهم زدن امنیت کشور و تشویش اذهان عمومی.
- نکته ۵۱۴-** برای ماده ۵۱۱ ق.م.ا. ادعا بایستی کذب و عاری از حقیقت باشد.

نکته ۵۱۵- به اعتقاد برخی با عنایت به عدم استفاده از کلمه «سایر» قبل از عبارت «وسایل نقلیه عمومی» قید مذکور یعنی وسیله نقلیه عمومی در رابطه با هواپیما و کشتی به کار نرفته است و این دو وسیله به دلیل اهمیتی که دارند حتی در خصوصی بودن و مورد استفاده شخصی قرار گرفتن نیز تحت مضمون ماده مذکور قرار می‌گیرد لیکن سایر وسایل باید عمومی باشند.

نکته ۵۱۶- ماده ۵۱۲ ق.م.ا. ← هرکس مردم را به قصد برهم زدن امنیت کشور به جنگ و کشتار با یکدیگر اغوا یا تحریک کند صرف‌نظر از اینکه موجب قتل و غارت بشود یا نشود به یک تا پنج سال حبس محکوم می‌گردد.

تبصره - در مواردی که احراز شود متهم قبل از دستیابی نظام توبه کرده باشد مشمول مواد (۵۰۸) و (۵۰۹) و (۵۱۲) نمی‌شود.

نکته ۵۱۷-	اغوا در لغت به معنای گمراه ساختن، گول زدن و از راه به در کردن است.
نکته ۵۱۸-	اغوا و تحریک از لحاظ قواعد حقوق جزا از مصادیق معاونت محسوب می شود اما در این ماده به عنوان جرم مستقل به کار رفته است.
نکته ۵۱۹-	جرم فوق از جمله جرایم مطلق است.
نکته ۵۲۰-	سوءنیت خاص در این جرم، قصد برهم زدن امنیت کشور است.
نکته ۵۲۱-	چنانچه هرکس در زمان جنگ مرتکب یکی از جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی شود به مجازات اشد همان جرم محکوم می گردد.
نکته ۵۲۲-	تبصره ۲ ماده ۲۴ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح:
	معاونت در امر جاسوسی و یا مخفی نمودن و پناه دادن به جاسوس جرم محسوب و مرتکب به تبع مجرمان اصلی نظامی در دادگاه های نظامی محاکمه و در مواردی مجازات جاسوس محارب و یا اعدام است به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می شود.
کارت شماره ۱۶۰	

نکته ۵۲۳- به اعتقاد دکتر میر محمد صادقی مقصود از کلمه «عظام» در عبارت «انبیاء عظام» بزرگداشت است و توهین به هریک از یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر مشمول حکم این ماده است.

نکته ۵۲۴- مستفاده از مواد ۱۵۰ و ۵۱۴ ق.م.ا. آن است که اهانت نسبت به مرده هم مصداق دارد و وارث او می‌توانند از او شکایت نمایند.

نکته ۵۲۵- اقدامات و عملیات مادی در حد شروع به جرم را سوء قصد گویند.

نکته ۵۲۶- شرط مجازات مرتکب توهین به رئیس کشور خارجی یا نماینده سیاسی آن:

- توهین باید علنی باشد.
- رئیس کشور خارجی یا نماینده سیاسی آن وارد قلمرو و خاک ایران شده باشد.
- در کشور مقابل نیز در مورد مذکور نسبت به ایران معامله متقابل شود.

کارت شماره ۱۶۱

نکته ۵۲۷-	جرم موضوع ماده ۵۱۷ ق.م.ا. جرمی قابل گذشت است.
نکته ۵۲۸-	تبصره ماده ۵۱۷ ق.م.ا. ← اعمال مواد این فصل منوط به تقاضای دولت مربوطه یا نماینده سیاسی آن دولت یا مطالبه مجنی علیه یا ولی او است و در صورت استرداد تقاضا تعقیب جزایی نیز موقوف خواهد شد.
نکته ۵۲۹-	ساختن مهر دیگری یا به کار بردن مهر دیگری بدون اجازه وی با قصد تقلب، جعل محسوب می شود.
نکته ۵۳۰-	در جعل وقوع ضرر لازم نیست اما سند مجعول باید قابلیت اضرار را داشته باشد.
نکته ۵۳۱-	رأی شماره ۲۵۷۴ مورخ ۱۳۸۹/۸/۲۵ شعبه پنجم دیوان عالی کشور.
	«چنانچه در مصالحه نامه ساختگی، مهر یا امضاء یا اثر انگشت منتسب به کسی که ورقه به نام او نوشته شده موجود نباشد، چون چنین ورقه‌ای هیچ‌گونه سندیتی ندارد عمل مشمول مواد موضوعه در قسمت جعل نبوده و جرم به شمار نمی آید.»
کارت شماره ۱۶۲	

نکته ۵۳۲- عنصر روانی جعل عبارت است از سوء نیت مرتکب مبنی بر عمد در فعل به معنی علم بر این که می‌داند حقیقتی را قلب می‌کند و علم به این قلب حقیقت ممکن است به شخص ثالث یا به جامعه ضرری اعم از مادی یا معنوی وارد آورد.

نکته ۵۳۳- تغییرات متعدد در سند واحد جرم واحد است نه متعدد؛ زیرا این تغییرات در سندی واحد صورت گرفته است از این رو اگر کسی در یک وصیت‌نامه، نام یکی از موصی لهم را حذف، امضاء شاهدهی را جعل و نام خود را در وصیت‌نامه اضافه نماید، مرتکب یک جرم جعل شده نه چند جرم.

نکته ۵۳۴- اگر الصاق عکس روی گواهینامه رانندگی به صورت ساده و بدون مهمور شدن باشد جرم جعل صادق نیست، لیکن در صورتی که عکس با مهر ساختگی مهمور شده باشد عنوان جعل صادق است.

نکته ۵۳۵ - جعل فتوکپی اسناد رسمی و عادی و استفاده از آن جعل جزایی محسوب نمی‌شود؛ لیکن چنانچه فتوکپی اسناد اعم از عادی و رسمی تصدیق شده باشد جعل در آنها و نیز استفاده از آن جرم محسوب می‌شود.

نکته ۵۳۶ - کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول تعدد معنوی محسوب می‌شود.

نکته ۵۳۷ - اگر شخصی طبق یک سند، طلبکار باشد و پس از دریافت بدهی از بدهکار، سند حاکی از بدهی مدیون را در حضور او پاره نماید ولی متعاقباً قطعات پاره شده همان سند را جمع و به هم الصاق نماید و به استناد آن در مقام مطالبه برآید، این اقدام طلبکار جعل محسوب نشده بلکه کلاهبرداری یا شروع به کلاهبرداری برحسب مورد است؛ زیرا اوراق جمع‌آوری و الصاق شده به شکل سندی است که در موقع خود صحیح بوده است و طلبکار با توسل به قطعات ملحق شده و ایجاد یک سند خالی از وجه خواسته است مبادرت به کلاهبرداری نماید.

نکته ۵۳۸- اگر کسی قبض یا سفته‌ای به نام دیگری بسازد بر فرض واقعیت طلب یا گم کردن قبض یا رسید قبلی بازهم عمل او جعل است زیرا هیچ‌کس مجاز به ساختن دلیل کتبی اثبات دعوی خود نیست.

نکته ۵۳۹- چنانچه شخصی برای اثبات طلب واقعی احقاق حق خود مبادرت به تهیه سند جدیدی به جای سند گم‌شده سابق نموده باشد عمل وی جعل سند محسوب است.

نکته ۵۴۰- استفاده از احکام و امضاء مجعول حتی نسبت به جاعل نیز جرم جداگانه است، از این رو حتی چنانچه مرتکب جعل، خود نیز مبادرت به استفاده از شیء مجعول نماید مرتکب دو جرم گردیده است.

نکته ۵۴۱- ماده ۵۲۳ ق.م.ا. ← جعل و تزویر عبارتند از: ساختن نوشته یا سند یا ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیر رسمی، خراشیدن یا تراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه‌کردن یا تقدیم یا تأخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق نوشته‌ای به نوشته دیگر یا بکار بردن مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظایر اینها به قصد تقلب.

کارت شماره ۱۶۵

<p>نکته ۵۴۲- با توجه به ماده ۵۲۳ق.م.ا. منظور از نوشته هر عبارت، علامت، حروف و ارقامی است که به منظور اضرار به غیر با دست و قلم و یا با چاپ و ماشین روی اوراق کاغذ و امثال آن و نیز بر روی حافظه کامپیوتر و ...تنظیم گردد و قابل خوانده شدن باشد و از نظر قانون و عرف و عادت فاقد وصف سند باشد.</p>
<p>نکته ۵۴۳- الصاق به معنای ضم نمودن و چسباندن دو چیز به یکدیگر می باشد و در جعل از طریق الصاق لزوماً نوشته ای باید به نوشته دیگر الصاق گردد.</p>
<p>نکته ۵۴۴- اثبات در سند یا نوشته به معنای اعتبار دادن به امر باطل می باشد.</p>
<p>نکته ۵۴۵- خراشیدن یعنی پاک و محو نمودن جزیی از کلمه با وسایل فیزیکی نظیر چاقو، تیغ و غیره.</p>
<p>نکته ۵۴۶- تراشیدن، محو و از بین بردن کل کلمه می باشد.</p>
<p>کارت شماره ۱۶۶</p>

نکته ۵۴۷- در الصاق، کلمه یا علائم مخصوص دستور زبان یا اعداد و رقم به نوشته اصلی به نحوی که در ارتباط و هم‌آویختگی قسمت‌های مختلف سند یا نوشته تغییری حاصل نشود اضافه می‌گردد.

نکته ۵۴۸- هرگاه در مصالحه‌نامه ساختگی، مهر یا امضاء یا اثر انگشت منتسب به کسی که ورقه به نام او نوشته شده موجود نباشد چون چنین ورقه‌ای هیچگونه سندیتی ندارد عمل مشمول هیچ‌یک از مواد قانون جزا در قسمت جعل نبوده و جرم به شمار نمی‌آید.

نکته ۵۴۹- اگر کسی در موقع تنظیم سند رسمی به قصد تقلب اظهاراتی به سردفتر بگوید که تصور می‌کرد، خلاف حقیقت است و می‌خواسته بدین ترتیب حقی برای خودش ایجاد نماید ولی بعداً معلوم شود که آن اظهارات صحیح بوده است، عمل ارتكابی جرم نمی‌باشد.

نکته ۵۵۰- عمل کسی که مبادرت به جعل ارقامی در دفتر غیررسمی خود نموده جرم نیست. زیرا دفتر متهم رسمی نمی‌باشد و جز علیه خود او قانوناً سندیت ندارد.

نکته ۵۵۱- مواردی مثل ساختن یا تغییر دادن نقشه یا تابلوی نقاشی یا یک اثر هنری را بدون وجود ماده یا قانون خاص که این اعمال را جعل بدانند، نمی‌توان جعل محسوب کرد.

نکته ۵۵۲- جرم جعل ساختن چیزی است که به موجب آن بتوان افراد را فریفت تا آن را به جای اصل بگیرند. بنابراین امکان به اشتباه انداختن یا تشبیه کردن اساس و پایه جعل را تشکیل می‌دهد و نه شبیه بودن.

نکته ۵۵۳- صدور چک از حساب دیگری بدون شبیه‌سازی در امضای صاحب حساب از مصادیق کلاهبرداری است و در صورت شبیه‌سازی امضای صاحب حساب از مصادیق جعل و استفاده از سند مجعول است.

نکته ۵۵۴- کسی که به دستور دیگری و با حسن نیت مهر مجهوله می‌سازد و اطلاعی از جعل ندارد جعل محسوب نمی‌شود بلکه دستور دهنده جعل محسوب می‌گردد.

نکته ۵۵۵- هرگاه شخصی تاریخ مندرج بر روی یک سند اصل را تغییر داده باشد و بعداً شخص دیگری «نام» مذکور در آن را تغییر دهد عمل هر دو نفر جعل محسوب می‌شود.

کارت شماره ۱۶۸

نکته ۵۵۶-	سوزاندن، پاک کردن و یا اتلاف کل سند قطعاً جعل محسوب نمی‌شود.
نکته ۵۵۷-	تراشیدن اسم و اسم پدر کسی از سندی و نوشتن اسم خود و اسم پدر خود به جای آن به قصد این‌که در آتیه از آن استفاده کند مشمول ماده ۵۲۳ ق.م.ا. است و عنوان جعل بر آن صدق می‌کند ولو اینکه تغییراتی که داده شده به طوری ظاهر و واضح باشد که در بادی نظر هم آن تغییرات محسوس گردد، زیرا شبیه نوشتن در ماده مزبور قید نگردیده و شرط صدق عنوان جعل قرار داده نشده است.
نکته ۵۵۸-	نوشتن مکتوب به اسم کسی بدون اجازه او برخلاف حقیقت برای گرفتاری او نزد مأمور تعقیب جرایم لااقل در معرض توجه ضرر معنوی و مادی نسبت به منسوب‌الیه بوده و از موارد مسلم جعل است.
نکته ۵۵۹-	تغییر دادن ارقام و اعداد در دفاتر و ته چک‌ها ولو اینکه به قصد محو کردن آثار جرم اختلاس باشد مشمول عنوان جعل بوده و قابل مجازات است.

کارت شماره ۱۶۹

نکته ۵۶۰- ممکن است شخصی به دیگری اجازه دهد که از طرف او امضاء کند، این مقدار از عمل امضاء کننده جعل نخواهد بود و لو اینکه شبیه‌نویسی هم کرده باشد.

نکته ۵۶۱- اگر کسی برای امکان وقوع عقد ازدواج از شناسنامه دیگری استفاده کند «در صورتی که منظور طرفین از این استفاده فرار از تشریفات قانونی باشد و عقد ازدواج واقع شده باشد، این عمل با ملاحظه قصد متهم جرم محسوب نمی‌شود.

نکته ۵۶۲- اگر کسی به اداره سجل احوال مراجعه و اسم خود و اسم پدر و سایر مشخصات خود را عوضی قلمداد و به این کیفیت شناسنامه اخذ کند عمل مزبور جعل محسوب نمی‌شود و استفاده از شناسنامه مزبور نیز استفاده از سند مجعول اطلاق نمی‌شود.

نکته ۵۶۳- نوشتن گواهی در حاشیه سند مجعول، شرکت در جعل تلقی نمی‌شود، بلکه شهادت دروغ محسوب است.

کارت شماره ۱۷۰

نکته ۵۶۴ - دادن چک سفید امضاء ظهور در تفویض اختیار پر کردن آن به دارنده چک دارد مگر اینکه خلاف این امر ثابت شود لذا گذاشتن تاریخ از ناحیه دارنده جعل و الحاق به شمار نمی‌آید و جرم نیست.

نکته ۵۶۵ - در مورد بکار بردن گواهی نامه تحصیلی مجعول اگر محرز شود که متهم عالم به مجعول بودن گواهی نامه نبوده و استفاده مالی نیز نداشته عمل مشمول هیچ یک از قوانین جزایی نخواهد بود.

نکته ۵۶۶ - نظریه مشورتی ۱۳۷۰/۱۰/۱۰-۷/۵۳۰۳:
«اگر تغییر نمره و تجدید نظر در اوراق امتحان به دستور رییس آموزشگاه یا مقام ذیصلاح انجام شده باشد جعل نیست. ولی اگر معلمی خودسرانه و بدون دستور مقام ذیصلاح مبادرت به تجدیدنظر در اوراق تصحیح شده نموده و نمره آن را تغییر دهد عمل از مصادیق جعل است.»

کارت شماره ۱۷۱

نکته ۵۶۷- تهیه سربرگ ادارات جعل محسوب نمی‌شود چون سربرگ را نمی‌توان علامت محسوب کرد.

۱۱۳- ماده ۱۰۰ قانون ثبت و اسناد املاک:

«هریک از مستخدمین و اجزای ثبت اسناد و املاک و صاحبان دفاتر رسمی عامداً یکی از جرم‌های ذیل را مرتکب شود جاعل در اسناد رسمی محسوب و به مجازاتی که برای جعل و تزویر اسناد رسمی مقرر است محکوم خواهد شد:

اولاً- اسناد مجعوله یا مزوره را ثبت کند.

ثانیاً- سندی را بدون حضور اشخاصی که مطابق قانون باید حضور داشته باشند ثبت نماید.

ثالثاً- سندی را به اسم کسانی که آن معامله را نکرده‌اند ثبت کند.

رابعاً- تاریخ سند یا ثبت سندی را مقدم یا مؤخر در دفتر ثبت کند.

کارت شماره ۱۷۲

خامساً- تمام یا قسمتی از دفاتر ثبت را معدوم یا مکتوم کند یا ورقی از آن دفاتر را بکشد یا به وسایل متقابلانه دیگر ثبت سندی را از اعتبار و استفاده بپندازد.

سادساً- اسناد انتقالی را با علم به عدم مالکیت انتقال دهنده ثبت کند.

سابعاً- سندی را که به طور وضوح سندیت نداشته و یا از سندیت افتاده ثبت کند.»

نکته ۵۶۸- ماده ۱۰۳ قانون ثبت و اسناد املاک:

«هریک از مستخدمین و اجزای ثبت اسناد و املاک عامداً تصدیقاتی دهد که مخالف واقع باشد، در حکم اسناد رسمی خواهد بود.

کارت شماره ۱۷۳

نکته ۵۶۹- به نظر می‌رسد تمامی موارد مندرج در ماده ۵۳۲ ق.م.ا از مصادیق جعل مادی به شمار می‌رود و مصادیق ماده ۵۳۴ نیز از مصادیق جعل معنوی.

نکته ۵۷۰- جعل مفادی (معنوی) فقط از سوی کارکنان ادارات دولتی و مراجع قضایی و مأمورین به خدمات عمومی قابل ارتکاب می‌باشد.

نکته ۵۷۱- برخی از مصادیق جعل مفادی (معنوی):

- تقدم یا تأخیر سند نسبت به تاریخ حقیقی در حین تنظیم سند.
- جعل و تغییر اسامی اشخاص در حین نوشتن یا تنظیم قرارداد.
- تغییر مفاد قرارداد یا تغییر مضمون نوشته یا سند.
- امر باطلی را صحیح جلوه دادن و بالعکس در حین تنظیم نوشته یا سند.

نکته ۵۷۲- در جعل مفادی (معنوی)، مرتکب هیچ‌گونه خدشه‌ای در اصل سند، از لحاظ این که آن را به طور متقالبانه بسازد یا تغییر دهد، ایجاد نمی‌کند بلکه مطالب منتسب به دیگران را به طور تحریف شده در سند یا نوشته وارد می‌نماید.

نکته ۵۷۳- اگر کارمند دولت با استفاده از مرخصی برگ گواهی‌نامه پزشک را جعل نماید، هرچند مرخصی او بدون استفاده از حقوق باشد، عمل او جعل محسوب است، چه برای تحقق بزه جعل اضرار اعم از مالی و غیر مالی می‌باشد.

نکته ۵۷۴- تغییر ارقام شناسی اتومبیل یک جرم خاصی است که مجازات آن در ماده ۷۲۰ ق.م.ا تعیین شده است.

نکته ۵۷۵- عنصر روانی استفاده از سند مجعول علاوه بر علم بر مجعول بودن سند عمد در استفاده از آن و قصد اضرار، اعم از مادی و معنوی است.

نکته ۵۷۶- به موجب ماده ۵۵۵ ق.م.ا چنانچه شخصی برای دخالت یا معرفی در مشاغل دولتی سندی جعل کرده باشد مجازات جعل را نیز خواهد داشت. موضوع ماهیتاً تعدد معنوی است اما مقنن در مورد مرتکب جمع مجازات‌ها را مقرر داشته است.

نکته ۵۷۷- ماده ۵۳۷ ق.م.ا ← عکسبرداری از کارت شناسایی، اوراق هویت شخصی و مدارک دولتی و عمومی و سایر مدارک مشابه در صورتی که موجب اشتباه با اصل شود باید ممهور به مهر یا علامتی باشد که نشان دهد آن مدارک رونوشت یا عکس می‌باشد، در غیر این صورت عمل فوق جعل محسوب می‌شود و تهیه‌کنندگان این گونه مدارک و استفاده‌کنندگان از آنها به جای اصلی، عالماً و عامداً علاوه بر جبران خسارت به حبس از شش ماه تا دو سال و یا به سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

نکته ۵۷۸- شروع به جعل یا تزویر حداقل مجازات تعیین شده همان مورد خواهد بود.

نکته ۵۷۹- عنصر مادی ساختن سکه قلب عبارت است از اقدامات متعددی که از تهیه فلز لازم و مخصوص شروع به تهیه دستگاه‌های مختلف و ریخته‌گری و ذوب و منگنه ادامه می‌یابد و با ضرب سکه ختم می‌شود.

نکته ۵۸۰- شرایط تحقق جرم ساختن مسکوک تقلبی مذکور در ماده ۵۱۸ ق.م.ا.دو چیز است:

(۱) شباهت

(۲) مورد معامله واقع شدن که یعنی رواج نسبی داشتن در بازار

نکته ۵۸۱- ماده ۵۱۸ ق.م.ا.دو هرکس شبیه هر نوع مسکوک طلا یا نقره داخلی یا خارجی از قبیل سکه بهار آزادی، سکه‌های حکومت قبلی ایران، لیره و نظایر آن را از پول‌ها و ارزهای دیگر که مورد معامله واقع می‌شود بسازد یا عالماً داخل کشور نماید مورد خرید و فروش قرار دهد یا ترویج سکه قلب نماید به حبس از یک تا ده سال محکوم می‌شود.

نکته ۵۸۲- جرم ساختن سکه قلب جرمی مطلق، ساده و آنی است.

کارت شماره ۱۷۷

نکته ۵۸۳ - ماده ۵۱۹ ق.م.ا.ح هر کس به قصد تقلب به هر نحو از قبیل تراشیدن، بریدن و نظایر آن از مقدار مسکوکات طلا یا نقره ایرانی یا خارجی بکاهد یا عالماً عامداً در ترویج این قبیل مسکوکات شرکت یا آن را داخل کشور نماید به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌شود.

نکته ۵۸۴ - عنصر مادی جرم تخدیش عبارت است از کاستن از مقدار مسکوکات طلا و نقره داخلی یا خارجی به هر وسیله ممکن. از این رو کاستن از مسکوکات غیر طلا و نقره داخلی و خارجی جرم محسوب نمی‌گردد.

نکته ۵۸۵ - منظور از تخدیش سکه آن است که مرتکب با اعمالی از قبیل بریدن، تراشیدن، خراشیدن، یا با استفاده از تجزیه شیمیایی یا به هر وسیله دیگری از مقدار مسکوکات طلا یا نقره کسر نماید، از این رو ضرورت ندارد که از مجموع وزن قانونی یا متعارف سکه کاسته شود بلکه کافی است به هر طریقی از وزن فلز قیمتی مسکوک کسر شود.

- نکته ۵۸۶-** ساختن تقلبی سکه‌های طلا و نقره بسیار قدیمی مانند سکه‌هایی که مربوط به زمان هخامنشیان یا اشکانی را نمی‌شود مشمول این سکه‌ها و فروش آنها تحت عنوان اصل، تنها می‌توان تحت عنوان کلاهبرداری و نه سکه قلب قابل تعقیب باشد.
- نکته ۵۸۷-** ترویج‌کننده لزوماً سازنده و مخدوش‌کننده نیست و در صورتی که هر دو عنوان بر یک نفر صادق باشند احکام تعدد مادی جرم بر او بار خواهد شد. در صورت اخذ ما به ازاد در مقابل سکه تقلبی یا مخدوش عنوان کلاهبرداری با عنوان ترویج تشکیل تعدد معنوی را خواهند داد و در نتیجه، به موجب ماده ۴۶ ق.م.ا، مجازات عنوان اشد بر مرتکب بار می‌شود.
- نکته ۵۸۸-** واژه رشوه از ریشه «رشو» و به معنی چیزی است که برای ضایع نمودن حقی یا انجام کاری بر خلاف وظیفه و یا صادر کردن حکمی بر خلاف حق و عدالت به کسی داده می‌شود.
- نکته ۵۸۹-** رشوه دادن را رشا و رشوه گرفتن را ارتشا می‌نامند.
- نکته ۵۹۰-** رشوه دادن و رشوه گرفتن از جمله جرایم علیه آسایش عمومی می‌باشند.
- نکته ۵۹۱-** ارتشا از جمله جرایم مطلق است و تحقق آن منوط به نتیجه خاصی نمی‌باشد.

کارت شماره ۱۷۹

نکته ۵۹۲- صرف دادن چک به مرتشی، حتی اگر وصول نشده باشد جرم تام ارتشاء محسوب است.

نکته ۵۹۳- در تحقق جرم رشاء و ارتشاء مالکیت راشی نسبت به مالی که به عنوان رشوه می‌دهد شرط نیست و اگر راشی مال مسروقه را هم به عنوان رشوه بدهد از مصادیق رشاء می‌باشد.

نکته ۵۹۴- رفتار امینی که مال مورد امانت را به عنوان رشوه به مرتشی داده باشد هم رشاء محسوب می‌شود و هم خیانت در امانت که مشمول تعدد معنوی جرم می‌شود.

نکته ۵۹۵- مجازات شروع به ارتشاء حسب مورد حداقل مجازات مقرر در آن مورد خواهد بود.

نکته ۵۹۶- رأی شماره ۷۸۵ مورخ ۱۳۱۷/۳/۳۱ شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر پدری موقع گرفتن شناسنامه برای پسرش دیگری را به جای او به مأمور ثبت احوال نشان دهد و همین که مأمور متوجه شود مبلغی به او بپردازد که این مطلب را اظهار نکند، چون وجه مزبور برای

کارت شماره ۱۸۰

اقدام به امری یا امتناع از امری که از وظایف مستخدمین باشد داده نشده، بنابراین عمل مشمول عنوان رشوه نخواهد بود.»

نکته ۵۹۷- دادن وجه به مستخدم دولت برای انجام و یا عدم انجام کاری رشوه است، اعم از اینکه انجام و یا عدم انجام آن کار در اختیار وظایف مستخدم مزبور باشد یا داخل در وظایف مستخدم دیگر دولت باشد.»

نکته ۵۹۸- صرف این که مرتکب در مقابل اخذ مال کاری بیش از حد وظایف اداریش را برای طرف مقابل انجام داده است باعث معافیت وی از مسؤولیت کیفری در قبال جرم ارتشا نخواهد شد.

نکته ۵۹۹- رشا و ارتشا در مورد داوران، ممیزان و کارشناسان

«ماده ۵۸۸ ق.م.ا.ح هریک از داوران و ممیزان و کارشناسان، اعم از این که توسط دادگاه معین شده باشد یا توسط طرفین، چنانچه در مقابل اخذ وجه یا مال به نفع یکی از طرفین اظهارنظر یا اتخاذ تصمیم نماید، به حبس از شش ماه تا دو سال یا مجازات نقدی از سه تا دوازده میلیون ریال محکوم و آنچه گرفته است به عنوان مجازات مؤدی به نفع دولت ضبط خواهد شد.»

کارت شماره ۱۸۱

نکته ۶۰۰- ارتشا از سوی نظامیان:

«ماده ۱۱۸ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲» هر نظامی که برای انجام یا خودداری از انجام امری که از وظایف او یا یکی از پرسنل نیروهای مسلح است وجه یا مال یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی را بلاعوض یا کمتر از قیمت معمول به هر عنوان قبول نماید، اگرچه انجام یا خودداری از انجام امر بر خلاف قانون نباشد، در حکم مرتشی است و به ترتیب ذیل محکوم می‌شود.

الف- هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذ تا یک میلیون ریال باشد، به حبس و یک تا پنج سال از جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و تنزیل یک درجه یا رتبه

ب- هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از یک میلیون ریال باشد، به حبس از دو تا ده سال و جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و تنزیل دو درجه یا رتبه؛

ج- هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از ده میلیون ریال باشد به حبس از سه تا پانزده سال و جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و اخراج از نیروهای مسلح.

کارت شماره ۱۸۲

نکته ۶۰۱- اخذ رشوه از سوی پزشک برای دادن گواهی خلاف واقع:

«ماده ۵۳۹ ق.ا.م.ا. هرگاه طبیب تصدیق‌نامه بر خلاف واقع درباره شخصی برای معافیت از خدمت در ادارات رسمی یا نظام وظیفه یا برای تقدیم به مراجع قضایی بدهد به حبس از شش ماه تا دو سال یا به سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد و هرگاه تصدیق‌نامه مزبور به واسطه اخذ مال یا وجهی انجام گرفته، علاوه بر استرداد و ضبط آن به عنوان جریمه، به مجازات مقرر برای رشوه گیرنده محکوم می‌گردد.»

کارت شماره ۱۸۳

فصل پنجم

سایر جرایم مقرر در قانون مجازات اسلامی

کارت شماره ۱۸۴

فرار محبوسین قانونی، اخفای مقصرین

نکته ۶۰۲ - «ماده ۵۴۷ ق.م.ا.ح هر زندانی که از زندان یا بازداشتگاه فرار نماید به شلاق تا ۷۴ ضربه یا سه تا شش ماه حبس محکوم می‌شود و اگر برای فرار درب زندان را شکسته یا آن را خراب کرده باشد، علاوه بر تأمین خسارت وارده به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.
تبصره: زندانیانی که مطابق آیین‌نامه زندان‌ها به مرخصی رفته و خود را در موعد مقرر بدون عذر موجه معرفی ننمایند فراری محسوب و به مجازات فوق محکوم می‌گردند.

منظور از ملازمت در ماده ۵۴۸ ق.م.ا. «همواره نزد کسی بودن» است.	نکته ۶۰۳-
منظور از مراقبت در ماده ۵۴۸ ق.م.ا. به معنای مواظبت کردن و نگهداری دادن می‌باشد.	نکته ۶۰۴-
مساعدت مذکور در ماده ۵۴۹ ق.م.ا. عبارت است از کمک کردن و یاری رساندن، که معمولاً از طریق تهیه وسایل فرار یا ارائه طریق صورت می‌گیرد.	نکته ۶۰۵-
تبانی و مواضعه مذکور در ماده ۵۴۹ ق.م.ا. در لغت با هم مترادف بوده و اولی فارسی و دومی عربی می‌باشد و به معنای با یکدیگر پنهانی قرار گذاشتن یا توافق و موافقت پنهانی می‌باشد.	نکته ۶۰۶-
جرم فرار وقتی محقق می‌گردد که زندانی یا توقیف شده موفق به خلاصی خود از سلطه و سیطرهٔ مأمورین گردد. بنابراین هرگاه زندانی در زندان یا بازداشتگاه باشد فرار زمانی محقق می‌گردد که زندانی از محوطه زندان یا بازداشتگاه خارج شود.	نکته ۶۰۷-

کارت شماره ۱۸۶

نکته ۶۰۸- «ماده ۵۵۲ ق.م.ا.» هرکس به شخص زندانی یا توقیف شده برای مساعدت به فرار اسلحه بدهد به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شود.

نکته ۶۰۹- به موجب ماده فوق به محض دادن اسلحه برای فرار، جرم محقق می‌شود خواه متهم موفق به فرار بشود خواه نشود و خواه فراری از اسلحه استفاده نماید خواه استفاده ننماید. با این اوصاف جرم مذکور جرمی مطلق است.

غصب عناوین و مشاغل

نکته ۶۱۰- ماده ۵۵۵ ق.م.ا.ق هرکس بدون سمت رسمی یا اذن از طرف دولت خود را در مشاغل دولتی اعم از کشوری یا لشکری و انتظامی که از نظر قانون مربوط به او نبوده است دخالت دهد یا معرفی نماید به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد و چنانچه برای دخالت یا معرفی خود در مشاغل مزبور، سندی جعل کرده باشد مجازات جعل را نیز خواهد داشت.

نکته ۶۱۱- جرم فوق جرمی مطلق است.

کارت شماره ۱۸۸

نکته ۶۱۲- چنانچه کسی با معرفی خود به یکی از مشاغل دولتی و داشتن سمت در یکی از نهادهای دولتی موفق به ازدواج با دیگری شود عملش از شمول این ماده خارج بوده و مشمول ماده ۶۴۷ ق.م.ا خواهد بود.

نکته ۶۱۳- چنانچه شخصی با جعل عنوان، موفق به بردن مال کسی شود این عمل کلاهبرداری محسوب می‌گردد.

نکته ۶۱۴- رأی شماره ۱۸۵۲- شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر کسی برای جلوگیری از کارکردن مغنی‌ها به سر قنات رفته و به عنوان اینکه مأمور آگاهی است آنان را از کارکردن در قنات باز دارد چون چنین عملی ممکن است در پاره‌ای از موارد مانند دعوای تصرف نمودن و عملیات اجرایی از اموری باشد که باید به وسیله مأمورین دولت انجام گیرد بنابراین عمل انتساب به متهم مداخله در مشاغل دولتی خواهد بود.»

کارت شماره ۱۸۹

نکته ۶۱۵- رأی شماره ۱۷۶۹-۱۳۱۸/۷/۳۰- شعبه دوم دیوان عالی کشور:

«اگر کسی به عنوان اینکه مدیر دفتر دادگاه است اظهار نامه به کسی ابلاغ کند در حالی که این سمت را نداشته باشد مورد از مصادیق این ماده (۵۵۵) است و فرد دیگری که با چنین شخصی معاونت کند مجازات معاون را خواهد داشت.»

نکته ۶۱۶- اگر کسی برای دخالت یا معرفی خود در مشاغل مذکور در ماده ۵۵۵، سند نیز جعل نموده باشد علاوه بر مجازات جرم این ماده به مجازات جرم جعل نیز محکوم خواهد شد.
استفاده غیرمجاز از البسه نظامی و نشان‌های دولتی

کارت شماره ۱۹۰

نکته ۶۱۷ - ماده ۵۵۶ ق.م.ا.ح هرکس بدون مجوز و به صورت علنی لباس‌های رسمی مأموران نظامی یا انتظامی جمهوری اسلامی ایران یا نشان‌ها، مدال‌ها یا سایر امتیازات دولتی را بدون تغییر یا با تغییر جزئی که موجب اشتباه شود مورد استفاده قرار دهد در صورتی که عمل او به موجب قانون دیگری مستلزم مجازات شدیدتری نباشد به حبس از سه ماه تا یک سال و یا جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار ریال تا شش میلیون ریال محکوم خواهد شد و در صورتی که از این عمل خود سوء استفاده کرده باشد به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

تبصره - استفاده از البسه و اشیای مذکور در این ماده در اجرای هنرهای نمایشی مشمول مقررات این ماده نخواهد بود.

کارت شماره ۱۹۱

نکته ۶۱۸- جرم فوق جرمی مطلق است.

نکته ۶۱۹- ماده ۵۵۷ ق.م.ا. ← هرکس علنی و به صورت غیرمجاز لباس‌های رسمی یا متحدالشکل مأموران کشورهای بیگانه یا نشان‌ها یا مدال‌ها یا سایر امتیازات دولت‌های خارجی در ایران را مورد استفاده قرار دهد به شرط معامله متقابل و یا در صورتی که موجب اختلال در نظم عمومی گردد مشمول مقررات ماده فوق است.

جرایم علیه اموال تاریخی-فرهنگی

نکته ۶۲۰- رأی شماره ۲۲۹۸-۱۷/۹/۱۳۱۸. شعبه پنجم دیوان عالی کشور:

«کندن درب امامزاده نوعی ناقص کردن و تخریب بنای بقعه و تزیینات محسوب می‌شود.»

کارت شماره ۱۹۲

نکته ۶۲۱- ماده ۵۶۱ ق.م.ا. هرگونه اقدام به خارج کردن اموال تاریخی-فرهنگی از کشور هر چند به خارج کردن آن نیانجامد قاچاق محسوب و مرتکب علاوه بر استرداد اموال به حبس از یک تا سه سال و پرداخت جریمه معادل دو برابر قیمت اموال موضوع قاچاق محکوم می‌گردد.
تبصره- تشخیص ماهیت تاریخی-فرهنگی به عهده سازمان میراث فرهنگی کشور می‌باشد.

کارت شماره ۱۹۳

نکته ۶۲۲- قاچاق کلمه‌ای ترکی به معنای برده، ربوده و آنچه ورود آن به کشور یا خروج آن از کشور از طرف دولت ممنوع شده می‌باشد.

نکته ۶۲۳- جرم فوق جرمی مطلق است.

نکته ۶۲۴- رسیدگی به جرم قاچاق در صلاحیت دادگاه انقلاب است.

نکته ۶۲۵- حفاری یا کاوش در هر محلی به قصد دست‌یابی به آثار تاریخی جرم می‌باشد خواه به اشیای موردنظر دست یابد خواه دست نیابد بنابراین جرم مذکور مطلق است.

نکته ۶۲۶- با توجه به لحاظ تبصره ماده ۵۶۲ ق.ا.م.ا. تنها خرید و فروش اشیاء تاریخی حاصله از حفاری غیرمجاز جرم است و نه سایر اعمال حقوقی نظیر صلح و هبه.

نکته ۶۲۷- قید مرتکب در انتهای تبصره ۲ ماده ۵۶۲ ق.ا.م.ا. به عمل فروختن باز می‌گردد و کیفر فروشنده حداکثر کیفر قانونی است و شامل حال خریدار نمی‌گردد. از طرفی دیگر لازم است که؛ فرشنده تبعه ایران باشد تا مجازات وی تشدید گردد.

کارت شماره ۱۹۴

نکته ۶۲۸ - ماده ۵۶۶ مکرر ق.م.ا. (الحاقی ۱۳۸۸/۴/۸) هر کس نمونه تقلبی آثار فرهنگی - تاریخی اعم از ایرانی و خارجی را به جای اثر اصلی بسازد یا آن را به قصد عرضه، قاچاق یا فروش، معرفی، حمل یا نگهداری کند یا با آگاهی از تقلبی بودن اثر خریداری کند به حبس از نود و یک روز تا شش ماه و جزای نقدی معادل نصف ارزش اثر اصلی با اخذ نظر کارشناس از سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری محکوم می شود.

تبصره ۱ - نمونه تقلبی به اشیایی اطلاق می گردد که در دوره معاصر ساخته شده و از حیث نقوش، خطوط، شکل، جنس، اندازه، حجم و وزن شبیه آثار فرهنگی - تاریخی اصیل بوده یا بدون آن که نمونه اصلی وجود داشته باشد به عنوان اثر فرهنگی - تاریخی اصیل معرفی شود و علامتی از سوی سازنده یا سازمان میراث فرهنگی - صنایع دستی و گردشگری برای تشخیص از اصل، بر روی آن حک نشده باشد.

تبصره ۲ - چنانچه شیء تقلبی نمونه اصلی نداشته باشد، ارزش آن به فرض وجود توسط کارشناسان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تعیین می گردد.

کارت شماره ۱۹۵

تبصره ۳- اشیاء مکشوفه موضوع این ماده به نفع سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ضبط می‌گردد. حکم این تبصره شامل اشیایی که قبل از لازم‌الاجراء شدن این قانون ضبط شده نیز می‌گردد.

نکته ۶۲۹- ماده ۵۶۴ ق.م.ا.  در کلیه جرایم مذکور در این فصل (تخریب اموال تاریخی، فرهنگی) سازمان میراث فرهنگی یا سایر دوائر دولتی بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی محسوب می‌شود.

نکته ۶۳۰- ماده ۵۶۸ ق.م.ا.  در مورد جرایم مذکور در این فصل (تخریب اموال تاریخی، فرهنگی) که به وسیله اشخاص حقوقی انجام شود هر یک از مدیران و مسؤولان که دستور دهنده باشند، بر حسب مورد به مجازات‌های مقرر محکوم می‌شوند.

ربا

نکته ۶۳۱- ماه ۵۹۵ ق.م.ا. که هر نوع توافق بین دو یا چند نفر تحت هر قراردادی از قبیل بیع، قرض، صلح و امثال آن جنسی را با شرط اضافه با همان جنس و کیل و موزون معامله نماید و یا زاید بر مبلغ پرداختی، دریافت نماید ربا محسوب و جرم شناخته می‌شود. مرتکبین اعم از ربا دهنده، ربا گیرنده و واسطه بین آنها علاوه بر رد اضافه به صاحب مال به شش ماه تا سه سال حبس و تا (۷۴) ضربه شلاق و نیز معادل مال مورد ربا به عنوان جزای نقدی محکوم می‌گردند.

تبصره ۱- در صورت معلوم نبودن صاحب مال، مال مورد ربا از مصادیق اموال مجهول‌المالک بوده و در اختیار ولی فقیه قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲- هرگاه ثابت شود ربا دهنده در مقام پرداخت وجه یا مال اضافی مضطر بوده از مجازات مذکور در این ماده معاف خواهد شد.

کارت شماره ۱۹۷

تبصره ۳- هرگاه قرار داد مذکور بین پدر و فرزند یا زن و شوهر منعقد شود یا مسلمان از کافر ربا دریافت کند مشمول مقررات این ماده نخواهد بود.

نکته ۶۳۲- اصل چهل و نهم قانون اساسی: دولت موظف است ثروت‌های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمین‌های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت‌المال بدهد این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.

سوء استفاده از ضعف نفس شخصی یا هوی و هوس افراد

نکته ۶۳۳ - ماده ۵۹۶ ق.م.ا.ک هرکس با استفاده از ضعف نفس شخصی یا هوی و هوس او یا حوایج شخصی افراد غیر رشید به ضرر او نوشته یا سندی اعم از تجاری یا غیرتجاری از قبیل برات، سفته، چک، حواله، قبض و مفاصا حساب و یا هرگونه نوشته‌ای که موجب التزام وی یا براثت ذمه گیرنده سند یا هر شخص دیگر می‌شود به هر نحو تحصیل نماید علاوه بر جبران خسارات مالی به حبس از شش ماه تا دو سال و از یک میلیون تا ده میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شود و اگر مرتکب ولایت یا وصایت یا قیومت بر آن شخص داشته باشد مجازات وی علاوه بر جبران خسارات مالی از سه تا هفت سال حبس خواهد بود.

نکته ۶۳۴ - در جرم فوق وقوع ضرر ضرورتی ندارد و همینکه نوشته یا سند زیان‌باری اخذ گردد کفایت می‌نماید به عبارت دیگر صرف قابلیت اضرار اعم از بالقوه یا بالفعل کفایت می‌نماید.

تدلیس در معاملات دولتی

نکته ۶۳۵- هر شخصی عهده‌دار انجام معامله یا ساختن چیزی یا نظارت در ساختن یا امر به ساختن آن برای هر یک از ادارات و سازمان‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۵۹۸) بوده است بواسطه‌ی تدلیس در معامله از جهت تعیین مقدار یا صفت یا قیمت بیش از حد متعارف مورد معامله یا تقلب در ساختن آن چیز نفعی برای خود یا دیگری تحصیل کند علاوه بر جبران خسارات وارده به حبس از شش ماه تا پنج سال محکوم خواهد شد.

نکته ۶۳۶- تدلیس در لغت به معنای فریب دادن، پوشانیدن عیب چیزی و فریبکاری می‌باشد.

نکته ۶۳۷- با توجه به عبارت «نفعی برای خود یا دیگری تحصیل کند» که در ماده ۵۹۹ ق.م.ا. آمده می‌توان اظهار داشت که تدلیس در معاملات دولتی از جمله جرایم عمومی و مقید به حصول نتیجه یعنی بدست آوردن نفع می‌باشد و صرف ارتکاب عمل جرم نیست.

کارت شماره ۲۰۰

تمرد نسبت به مأمورین دولت

نکته ۶۳۸ - ماده ۶۰۷ ق.م.ا.ک هرگونه حمله یا مقاومتی که با علم و آگاهی نسبت به مأمورین دولت در حین انجام وظیفه آنان به عمل آید تمرد محسوب می شود و مجازات آن به شرح ذیل است:

۱. هرگاه متمرّد به قصد تهدید اسلحه خود را نشان دهد، حبس از شش ماه تا دو سال.
۲. هرگاه متمرّد در حین اقدام دست به اسلحه برد، حبس از یک تا سه سال.
۳. در سایر موارد حبس از سه ماه تا یک سال.

تبصره- اگر متمرّد در هنگام تمرد مرتکب جرم دیگری هم بشود به مجازات هر دو جرم محکوم خواهد شد.

کارت شماره ۲۰۱

نکته ۶۳۹- با توجه به ماده فوق تفاوتی بین اسلحه سرد و گرم وجود ندارد.

نکته ۶۴۰- در تمرد، لازم نیست که حمله‌کننده به مأمورین دولت در حین انجام وظیفه آنها هنگام حمله دست به اسلحه ببرد بلکه شامل صورتی که قبل از حمله دست به اسلحه برده ولو برای اجرای منظور سوء دیگری بوده نیز می‌باشد به شرط اینکه در حال حمله دست به اسلحه باشد.

نکته ۶۴۱- رأی اصراری شماره ۱۲۹-۱۳۴۱/۱/۱۲ هیأت عمومی دیوان عالی کشور:

«اگر شاکی مأمور خفیه آگاهی بوده چون اصل بر عدم شناسایی او از طرف اشخاص می‌باشد، لذا چنانچه مورد ایراد ضرب و جرح واقع شود مشمول عنوان تمرد نمی‌باشد. زیرا این اتهام زمانی وارد است که متهم علم به مأمور دولت بودن وی داشته باشد.

نکته ۶۴۲- نظریه مشورتی ۷/۵۰۵۶-۱۳۷۸/۸/۱۴:

«عدم توجه متهم به تعقیب و اخطار ایست مأمورین و فرار متهم را نمی‌توان از مصادیق تمرد و مشمول ماده‌ی ۶۰۷ ق.م.ا. دانست.

احراق و تخریب و اتلاف اموال و حیوانات

کارت شماره ۲۰۲

نکته ۶۴۳- ماده ۶۷۵ ق.م.ا. هر کس عمداً عمارت یا بنا یا کشتی یا هواپیما یا کارخانه یا انبار و به طور کلی هر محل مسکونی یا معد برای سکنی یا جنگل یا خرمن یا هر نوع محصول زراعی یا اشجار یا مزارع یا باغ‌های متعلق به دیگری را آتش بزند به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شود.

تبصره ۱- اعمال فوق در این فصل در صورتی که به قصد مقابله با حکومت اسلامی باشد مجازات محارب را خواهد داشت.

تبصره ۲- مجازات شروع به جرایم فوق شش ماه تا دو سال حبس می‌باشد.

کارت شماره ۲۰۳

نکته ۶۴۴- برای تحقق احراق شعله‌ور شدن نه لازم است و نه کافی، یعنی ممکن است مالی بدون شعله‌ور شدن بسوزد و از سویی ممکن است بواسطه جنس خاصی که مال دارد هیچ‌گونه صدمه و تخریبی به آن وارد نگردد. در مورد اول جرم واقع شده و در حالت دوم جرم واقع نشده است.

نکته ۶۴۵- منظور از آتش زدن انبار در ماده ۶۷۵ ق.م.ا، آتش زدن کل آن است. بنابراین هرگاه کسی صرفاً در ورودی باغ یا انبار را آتش بزند از شمول این ماده خارج است.

نکته ۶۴۶- با توجه به ماه فوق، فرقی ندارد که محصول مورد حریق چیده شده باشد یا نباشد.

نکته ۶۴۷- با توجه به ماده ۶۷۵ ق.م.ا، می‌توان بیان داشت که آتش زدن کلیه اموال غیرمنقول و برخی از اموال منقول به موجب این ماده قابل مجازات است و مصادیق مذکور در خصوص اموال منقول حصری است.

نکته ۶۴۸- اگر بواسطه بی‌مبالاتی کسی اشجار متعلق به دیگری آتش بگیرد و عمدی در بین نباشد عمل قابل مجازات نخواهد بود؛ زیرا از کلمه «آتش بزند» در ماده ۶۷۵، لزوم وجود سوء نیت استنباط می‌گردد.

کارت شماره ۲۰۴

نکته ۶۴۹- هرچند عمداً عنصر مادی احراق به صورت فعل مثبت مادی است لیکن ممکن است به صورت ترک فعل نیز واقع شود. نظیر؛ عمل مسؤول برق کارخانه‌ای که با عدم قطع به موقع برق از روی عمد موجب بروز آتش‌سوزی در کارخانه می‌گردد.

نکته ۶۵۰- ماده ۶۷۶ ق.م.ا. ← هرکس سایر اشیای منقول متعلق به دیگری را آتش بزند به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

نکته ۶۵۱- احراق اموال منقولی که مشمول ماده ۶۷۵ ق.م.ا. نمی‌شود حکم ماده ۶۷۶ در مورد آن صدق می‌کند.

نکته ۶۵۲- ماده ۶۷۷ ق.م.ا. ← هرکس عمداً اشیای منقول یا غیرمنقول متعلق به دیگری را تخریب نماید یا به هر نحو کلاً یا بعضاً تلف نماید و یا از کار اندازد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

کارت شماره ۲۰۵

نکته ۶۵۳- تخریب در لغت به معنای خراب کردن، ویران نمودن و بر هم زدن، تباه کردن و یا از حیّز انتفاع انداختن است اعم از اینکه مال منقول یا غیرمنقول، مفروز یا مشاع باشد و اگر عمدی باشد جرم می‌باشد.

نکته ۶۵۴- تخریب لزوماً همراه با خسارت مادی و فیزیکی است. بنابراین بدون خسارت مادی نمی‌توان حکم به تخریب داد.

نکته ۶۵۵- صرف باز نمودن قفل درب با استفاده از پیچ‌گوشتی و بدون وارد نمودن هیچ‌گونه خساراتی به آن، تخریب محسوب نمی‌شود.

نکته ۶۵۶- جرم تخریب از جمله جرایم مقید است بطوری که تحقق آن منوط به حصول نتیجه مجرمانه می‌باشد.

نکته ۶۵۷- اقدامات مستأجر در تغییر مورد اجاره واجد جنبه کیفری نیست؛ زیرا قصد اضرار به موجر را نداشته، بلکه نظرش جلب منفعت بیشتر برای خود بوده است.

کارت شماره ۲۰۶

نکته ۶۵۸- هرگاه تخریب بوسیله عمله و کارگر انجام شود دستور دهنده معاون بزه محسوب می‌شود. مشروط به آن که کارگر عالماً و عامداً اقدام به تخریب نماید و نسبت به موضوع جاهل نباشد.

نکته ۶۵۹- در ماده ۶۷۷ ق.م.ا. قصد تخریب مال غیر و اضرار به او ضرورت دارد. لذا هرگاه عملی به قصد تخریب واقع نشود و فقط مقدمه سرقت باشد نمی‌توان گفت متهم مرتکب دو عمل مستقل شده که یکی مقدمه بوده، بلکه عرف و عادت چنین کسی را مرتکب سرقت می‌نامند.

نکته ۶۶۰- رأی شماره ۱۶۳- مورخ ۱۳۱۷/۱۱/۲۸ شعبه پنجم دیوان عالی کشور:

«هرگاه کسی قبل از پرداخت قیمت زمین به مالک آن در ملک او احداث چاه کند و صاحب ملک آن چاه را بر کند این عمل تخریب نمی‌باشد.»

نکته ۶۶۱- اگر سارق اتومبیل پس از سرقت آن را اوراق کند علاوه بر سرقت مرتکب تخریب مال غیر هم شده است و باید به مجازات هر دو جرم محکوم شود.

کارت شماره ۲۰۷

هتک حرمت منازل و املاک غیر

ماده ۶۹۰ ق.ا.م.ا.ک هرکس به وسیله صحنه‌سازی از قبیل پی‌کنی، دیوار کشی، تغییر حد فاصل، امحای مرز، کرت‌بندی، نهرکشی، حفر چاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگل‌ها و مراتع ملی شده، کوهستان‌ها، باغ‌ها، قلمستان‌ها، منابع آب، چشمه‌سارها، انهار طبیعی و پارک‌های ملی، تأسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعت و اراضی موات و بایر و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکت‌های وابسته به دولت یا شهرداری‌ها یا اوقاف و همچنین اراضی و املاک و موقوفات و محبوسات و اثلاث و باقیه که برای مصارف عام‌المنفعه اختصاص یافته یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف یا ذیحق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت نماید یا بدون اجازه سازمان حفاظت محیط زیست یا مراجع ذیصلاح دیگر مبادرت به عملیاتی نماید که موجب تخریب محیط زیست و منابع طبیعی گردد یا اقدام به هرگونه

کارت شماره ۲۰۸

تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق در موارد مذکور نماید به مجازات یک‌ماه تا یک‌سال حبس محکوم می‌شود.
دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده وضع به حال سابق نماید.

تبصره ۱- رسیدگی به جرایم فوق‌الذکر خارج از نوبت به عمل می‌آید و مقام قضایی با تنظیم صورت مجلس دستور متوقف ماندن عملیات متجاوز را تا صدور حکم قطعی خواهد داد.

تبصره ۲- در صورتی که تعداد متهمان سه نفر یا بیشتر باشد و قراین قوی بر ارتکاب جرم موجود باشد قرار بازداشت صادر خواهد شد. مدعی می‌تواند تقاضای خلع ید و قطع بنا و اشجار و رفع آثار تجاوز را بنماید.

نکته ۶۶۲- در ممانعت از حق، مرتکب مانع استفاده صاحب حق از حق خود می‌گردد و چیزی را تصرف نمی‌کند. گرچه می‌توان او را مزاحم نامید ولیکن چون مانع از اجرای حق غیراست و ممانعت از استفاده از حق خود نموده او را صاحب حق گویند. بنابراین در مزاحمت، مزاحم نسبت به استفاده از مال که در تصرف غیر است خلل وارد می‌کند و در ممانعت از حق مانع بدون آن که مزاحم استفاده عین مال شود فقط نسبت به استفاده‌کننده از حق ارتفاق یا حق انتفاع ایجاد ممانعت می‌نماید.

نکته ۶۶۳- با لحاظ ماده ۶۹۰ ق.م.ا. و مصادیق مطروحه در این ماده تصرف عدوانی موضوع این ماده در اموال غیرمنقول صورت می‌گیرد.

نکته ۶۶۴- نظریه مشورتی ۷/۷۵۹۹- مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۶:

«با عنایت به رأی وحدت رویه شماره ۱۰-۵۵/۷/۲۱ در خصوص جرم بودن تخریب مال مشاع از سوی شرکاء در مواردی که مقرون به قصد اضرار است و ماده ۶ قانون اصلاح جلوگیری از تصرف عدوانی تجاوز احد از شرکاء دیگر جرم می‌باشد و اگر بعضی از شرکاء مانع تصرف یا مزاحم یا مانع استفاده بعضی دیگر شوند حسب مورد عمل ارتكابی تصرف عدوانی، ممانعت و یا مزاحمت از حق خواهد بود.»

کارت شماره ۲۱۰

نکته ۶۶۵- صحنه‌سازی در لغت و عرف بوجود آوردن حادثه یا وضعیتی تصنعی و ساختگی است. بنابراین منظور از صحنه‌سازی در ماده ۶۹۰ آن است که فرد با توسل به امری از امور وضعیتی را به طور مصنوعی و ساختگی ایجاد نماید تا به مقصود خود برسد.

نکته ۶۶۶- هریک از بخش‌های تقریباً متساوی یک مزرعه یا باغچه را کرت گویند.

نکته ۶۶۷- مقصود از «اراضی موات» زمین‌هایی است که سابقه احیاء و بهره‌برداری را ندارد و به صورت طبیعی مانده و افراد به صورت رسمی و یا غیررسمی برای آنها سند تهیه نموده‌اند.

نکته ۶۶۸- «محبوسات» جمع حبس است. حبس نیز نوع عقد است و از جمله عقود احسانیه می‌باشد که از جهاتی با وقف متفاوت است از جمله اینکه رابطه مالکیت بین شیء و شخص در وقف قطع می‌گردد و در حبس قطع نمی‌گردد. دیگر آن که در حبس می‌توان مدت ذکر نمود و در وقف نمی‌توان مدت معین نمود. هرگاه حق انتفاع بطور مطلق و بدون قید مدت به کسی داده شده باشد آن را حبس مطلق گویند و هرگاه مدت آن علی‌الابد باشد در حکم وقف است.

کارت شماره ۲۱۱

نکته ۶۶۹- «ثلث باقی» مال غیر منقولی است که موصی آن را از محل ثلث ترکه برای صرف در مصارف خیر معین نموده که منافع آن علی‌الدوام و بدون تحدید به مدت معین در آن مصرفی که موصی معین نموده صرف گردد.

نکته ۶۷۰- تصرف عدوانی جرمی مستمر است زیرا مادام که استیلاء بر مال غیر وجود دارد جرم در حال تجدید است.

نکته ۶۷۱- نظریه مشورتی ۷/۵۰۵۲-۱۳۶۶/۸/۷:

«سکونت زن در منزل شوهر پس از وقوع طلاق و انقضاء مدت عده تصرف عدوانی است.»

کارت شماره ۲۱۲

فایل ششم

۱- اگر مأمور مراقب از مجبوس با او مساعدت در فرار نماید این مساعدت می‌تواند؛

الف) فقط فعل مادی مثبت باشد.

ب) فقط ترک فعل باشد.

ج) فعل مادی و ترک فعل هر دو باشد.

د) فعل مثبت مادی، ترک فعل و فعل ناشی از ترک فعل باشد.

۲- استفاده از لباس‌های مأمورین انتظامی یا نظامی شرط کدام یک از این موجبات جرم است.

الف) اضرار به غیر ب) اشتباه ج) غرور د) دخالت در امور دولت

۳- هرکس از وقوع جرمی مطلع شده و برای خلاصی مجرم از محاکمه و محکومیت و تبرئه او ادله جعلی ابراز کند و عالم به عدم صحت آن باشد.

کارت شماره ۲۱۳

۵- هرکس بدون سمت رسمی یا اذن از طرف دولت خود را در مقامات دولتی اعم از کشوری یا لشکری و انتظامی دخالت دهد مرتکب چه جرمی شده است؟

الف) غصب مشاغل
ب) سوء استفاده از مقام
ج) غصب عناوین دولتی
د) تدلیس

۶- در قانون مجازات به دلیل مسامحه و اهمال مأموری که موظف به حفظ یا ملازمت یا مراقبت متهم بوده و متهم فرار کرده مأمور مجرم شناخته شده است. در متن قانون کلمه ملازمت در کدام یک از مضامین زیر به کار رفته است؟

الف) همواره نزد کسی بودن
ب) پی گیری
ج) مواظبت
د) در خدمت کسی بودن

۷- شخصی که افسر نیروی انتظامی نیست خود را افسر آن نیرو معرفی می کند این عمل:

کارت شماره ۲۱۵

الف) عنوان کلاهبرداری دارد. ب) فاقد وصف کیفری است.

ج) از مصادیق جعل به شمار می‌رود. د) از مصادیق غصب عناوین و مشاغل است.

۸- مادر بزرگ محکوم به اعدامی، محکوم را مخفی می‌نماید با فرض مخفی کننده به یک تا سه سال حبس، مجازات او چیست؟

الف) بدون مجازات ب) ربع مجازات ج) نصف مجازات د) کل مجازات

۹- «الف» با جعل سندی خود را به عنوان مأمور دولت معرفی کرده است. در این فرض شخص «الف».....

الف) به مجازات جعل محکوم می‌شود.

ب) به مجازات کسی که بدون سمت رسمی خود را مأمور دولت معرفی کرده است محکوم می‌گردد.

ج) عمل وی از مصادیق تعدد معنوی است.

کارت شماره ۲۱۶

د) به مجازات مقرر در گزینه «۱» و «۲» محکوم می‌شود.

۱۰- خارج ساختن اشیاء عتیقه از کشور بدون مجوز قانونی جرم است، مقصود از عتیقه بودن اشیاء در قانون چیست؟

الف) با توجه به عرف بازار مشخص می‌شود.

ب) با جلب نظر سازمان میراث فرهنگی معین می‌شود.

ج) با توجه به قانون حفظ آثار ملی معین می‌گردد.

د) با نظر کارشناس رسمی دادگستری تعیین می‌شود.

کارت شماره ۲۱۷

۱۱- یک شرکت سهامی عام به ابنیه و اماکن ثبت شده در فهرست آثار ملی خرابی وارد آورده که مرتکب، علاوه بر جبران خسارت مستوجب حبس از یک تا ده سال است، کدامیک از افراد زیر مستوجب مجازات مزبور است؟

الف) بازرسان شرکت

ب) تمامی اعضاء هیأت مدیره شرکت

ج) مدیرعامل

د) هریک از مدیران مسئولان دستوردهنده

۱۲- تجاوز اماکن تاریخی و مذهبی در صورتی جرم است که:

الف) به ثبت آثار ملی رسیده و مالک خصوصی نداشته باشد.

ب) به ثبت آثار ملی رسیده و داخل در املاک موقوفه نباشد.

ج) به ثبت آثار ملی رسیده و مالک خصوصی نداشته و قبلاً حدود و مشخصات آن توسط میراث فرهنگی تعیین و علامت گذاری شده باشد.

د) به ثبت آثار ملی رسیده باشد.

کارت شماره ۲۱۸

۱۳- «الف» متهم است به اقدام به خارج کردن اموال تاریخی و فرهنگی از کشور، در دادگاه وکیل او این طور دفاع می کند که چون «الف» موفق به خارج کردن اموال از کشور نشده پس عمل او جرم نیست، به نظر شما وصف عمل او چیست؟
الف) عمل اصولاً جرم نیست.

ب) عمل جرم «قاچاق» است و قابل مجازات و جریمه.

ج) عمل شروع به جرم قاچاق است و قابل مجازات از شش ماه تا دو سال حبس و پرداخت جریمه.
د) عمل شروع به خارج کردن اموال تاریخی و فرهنگی است و مجازاتی ندارد مگر آن که مقدار عملیات اجرایی عنوان مجرمانه خاص داشته باشد.

۱۴- شخصی بدون سوء و بدون هیچ قصد مجرمانه‌ای به تعمیر و ترمیم یک مسجد که در فهرست آثار ملی ثبت شده می پردازد؛ در حالی که فاقد مجوز رسمی از سازمان میراث فرهنگی است. در چنین موردی:

کارت شماره ۲۱۹

الف) عمل او جرم نیست و هیچ‌گونه مسئولیتی ندارد.

ب) عمل او جرم است و قابل مجازات.

ج) تنها باید خسارت احتمالی را بپردازد.

د) علاوه بر پرداخت خسارت احتمالی مکلف به رفع اثر از کار خود می‌شود.

۱۵- در خرید و فروش اموال تاریخی- فرهنگی حاصل از حفاری غیر مجاز مجازات خریدار یا فروشنده عبارتست از:

الف) حبس از ۶ ماه تا ۳ سال.

ب) حبس از ۶ ماه تا ۳ سال و دوازده میلیون ریال جزای نقدی.

ج) حبس از ۶ ماه تا دو سال و تا ۷۴ ضربه شلاق.

د) حبس از ۶ ماه تا ۳ سال و ضبط اموال فرهنگی.

کارت شماره ۲۲۰

۱۶- کدام جمله در مورد سرقت یک اثر تاریخی گران بها از موزه تحت حفاظت و نظارت دولت

صحیح است؟

الف) این عمل هیچ‌گاه نمی‌تواند سرقت مستوجب حد باشد.

ب) این عمل همواره مشمول ماده ۵۹۹ قانون تعزیرات است.

ج) این عمل ممکن است سرقت مستوجب حد باشد.

د) این عمل مشمول ماده ۶۶۲ قانون تعزیرات است.

۱۷- اگر مال ربا از مصادیق اموال مجهول‌المالک باشد:

الف) در اختیار ولی فقیه قرار خواهد گرفت.

ب) دادگاه باید حکم مخصوص صادر و تعیین نماید که ضبط یا به فروش برسد.

ج) به عنوان جریمه ضبط می‌شود.

د) دادگاه می‌تواند اموال مذکور را با نظر خود صدقه بدهد.

کارت شماره ۲۲۱

۱۸- کدام گزینه صحیح نیست؟

الف) جرم ربا بین شوهر و زن محقق نمی‌شود.

ب) هرگاه رباگیرنده مضطر باشد از مجازات معاف است.

ج) هرگاه ربا دهنده مضطر باشد از مجازات معاف است.

د) هر نوع ربا اعم از قرضی و معاملی جرم و قابل مجازات است.

۱۹- کدام یک از اعمال زیر عنصر مادی جرم تمرد نسبت به مأمورین دولت است؟

الف) حمله مسلحانه به مأمورین دولتی

ب) فرار از دست مأمورین

ج) مقاومت عمدی به شکل عدم قبولی دستورهای مأمورین

د) حمله یا مقاومت یا اقدام عملی و به شکل تجری نسبت به مأمورین دولتی.

کارت شماره ۲۲۲

۲۰- هرگاه کسی با علم و آگاهی در برابر مأمورین دولت در حین انجام وظیفه مقاومت کند عمل او

چه وصفی دارد؟

الف) دفاع مشروع

ب) **تمرد**

ج) توهین

د) هتک حرمت

۲۱- حمله و مقاومت نسبت به مأمورین دولت در حین انجام وظیفه تمرد محسوب می‌شود. طبق

قانون مجازات باید؛

الف) با قصد منجر مجرمانه باشد.

ب) با قصد منجر مجرمانه و با علم و آگاهی باشد.

ج) **با علم و آگاهی باشد.**

د) نیازی به قصد مجرمانه و علم و آگاهی ندارد.

کارت شماره ۲۲۳

۲۲- تمرد نسبت به مأمورین دولتی عبارتست از هرگونه حمله و مقاومتی که با علم و آگاهی؛

الف) در حین انجام وظیفه یا به سبب آن به عمل آید.

ب) در حین انجام وظیفه به عمل آید.

ج) در حین انجام وظیفه و با هرگونه سلاح اعم از سرد یا گرم به عمل آید.

د) در حین انجام وظیفه یا به سبب آن و با هرگونه سلاح اعم از سرد یا گرم به عمل آید.

۲۳- کدام یک از افعال مادی زیر به موجب قوانین کشور «هتک حرمت منزل» محسوب می شود؟

الف) ورود صاحب مهمانخانه به اتاق مسافر.

ب) ورود مأمور انتظامی به خانه دیگری در شب و در موارد جرم مشهود.

ج) ورود شخص عادی به خانه دیگری بدون اجازه و رضای صاحب خانه.

د) ورود زوجه به عنف به مسکن زوج.

۲۴- در قوانین موجود حکم تصرف عدوانی به شرح زیر است؟

کارت شماره ۲۲۴

الف) علاوه بر مسئولیت مدنی، عمل مرتکب، جرم و قابل مجازات از یک ماه تا یکسال است.

ب) فاقد جنبه کیفری و براساس مقررات راجع به ورود به عنف به ملک غیر مجازات می شود.

ج) موجب مسئولیت مدنی است و جنبه کیفری ندارد.

د) موجب مسئولیت مدنی است و بر اساس مقررات راجع به خیانت مجازات می شود.

۲۵- سکونت زن پس از وقوع طلاق و انقضاء مدت عده در منزل همسر سابق چه عنوانی دارد؟

الف) عنوانی ندارد. ب) ممانعت از حق. ج) تصرف عدوانی د) مزاحمت

فایل هفتم

۲۲- تحریک اشخاص به جنگ و کشتار در چه صورتی یک جرم مستقل علیه امنیت محسوب

می شود.

الف) تنها در صورتی که علیه نظامیان صورت گیرد یک جرم مستقل علیه امنیت خواهد بود.

کارت شماره ۲۲۵

ب) در صورت مؤثر واقع شدن یک جرم مستقل قابل تعقیب خواهد بود.

ج) تحریک هم در مورد نظامیان و اعضای نیروهای مسلح و هم در مورد مردم عادی می‌تواند جرم علیه امنیت محسوب شود.

د) چه در مورد نظامیان و چه افراد عادی در صورت مؤثر واقع شدن یک جرم علیه امنیت محسوب می‌گردد.

۲۳- جرم تحریک به قتال با کدام یک از موارد زیر قابل تطبیق است؟

الف) تحریک مردم به قتال و غارت اموال

ب) تحریک مردم به قتال به قصد به هم زدن امنیت با وقوع یا غارت در بعضی نواحی

ج) تحریک مردم به قتال به قصد بر هم زدن امنیت با وقوع قتل یا غارت توأماً در یکی از نواحی کشور.

د) تحریک مردم به قتال و غارت به قصد بر هم زدن امنیت.

کارت شماره ۲۲۶

۲۴- «الف» در قلمرو ایران به نفع یک دولت بیگانه و ضرر به دولت بیگانه دیگر مرتکب یکی از اعمال جاسوسی می‌شود در کدام یک از صور زیر قابل مجازات است:

الف) به طور مطلق و صرف عمل جاسوسی در ایران.

ب) در صورتی که دولت بیگانه که به ضرر او جاسوسی شده تقاضای مجازات «الف» را از دولت ایران بنماید.

ج) در صورتی که به امنیت ملی ایران صدمه وارد آید.

د) در صورتی که دو شرط صدمه به امنیت ملی ایران و به ضرر دولت بیگانه تحقق یابد.

۲۵- تشکیل جمعیت و دسته در صورتی جرم است که:

الف) به قصد به هم زدن امنیت کشور باشد. ب) به قصد مقابله با حکومت اسلامی باشد.

ج) به هر قصد و انگیزه جرم است. د) بر خلاف اصول قانونی اساسی باشد.

کارت شماره ۲۲۷

۲۶- جرم جاسوسی از مصادیق جرم..... است:

الف) آنی ب) اعتیادی ج) مستمر د) مرکب

۲۷- تحریک مردم به قتال و کشتار با یکدیگر در صورتی از جرایم علیه امنیت کشور است که:

الف) قتل در کلیه نقاط کشور واقع شود. ب) قتل در بعضی نقاط کشور واقع شود.

ج) به قصد به هم زن امنیت کشور باشد. د) به غارت اموال منتهی شود.

۲۸- از موارد زیر کدام مورد از شرایط جرم تهدید به بمب گذاری کشتی و هواپیما است؟

الف) قصد تشویش اذهان مقامات دولتی ب) برهم زدن امنیت کشوری تشویش اذهان

عمومی

ج) قصد بر هم زدن امنیت کشور. د) قصد تشویش اذهان عمومی.

۲۹- در موارد زیر در کدام مورد جاسوسی بودن مفروض قانونی است.

الف) اسناد طبقه بندی شده به فرد صالح تسلیم شود.

کارت شماره ۲۲۸

ب) اسناد طبقه‌بندی شده به کلی سری به فرد صالح تسلیم شود.

ج) نظامی برای کسب اطلاع به نفع دشمن به مرکز محتوی اسناد داخل شود.

د) فرد غیر صالح از مفاد اسناد به کلی سری مطلع شود.

۳۰- عنوان جرم ارتكابی مرتكب در ماده ۵۱۲ ق.م.ا. «هركس مردم را به قصد بر هم زدن امنیت کشور به جنگ و كشتار با يكديگر اغوا یا تحريك كند صرف‌نظر از این كه موجب قتل و غارت بشود یا نشود به يك تا پنج سال حبس محكوم می‌شود.

الف) معاونت بر هم زدن امنیت کشور و جنگ و كشتار مردم با يكديگر

ب) اگر اغوا و تحريك منتهی به قتل و غارت شود معاونت در قتل عمد و غارت

ج) اگر اغوا و تحريك منتهی به قتل و غارت نشود معاونت مستقل در جرایم اخیر

د) اغوا و تحريك مردم به قصد بر هم زدن امنیت کشور و جنگ و كشتار

۳۱- در قانون تعزیرات بزه تخدیش برای چه نوع مسكوكاتی پیش‌بینی شده است؟

کارت شماره ۲۲۹

الف) برای مسکوکات داخلی و خارجی مورد معامله
ب) برای مسکوکات داخلی و خارجی رایج
ج) برای مسکوکات طلا و نقره داخلی و خارجی رایج
د) برای مسکوکات طلا و نقره داخلی و خارجی مورد معامله

کارت شماره ۲۳۰

فایل هشتم

۳۲- زرگری به قصد ساختن گردنبند از مسکوکات طلا مبادرت به برداشتن مقداری طلا از مسکوکات ایرانی یا خارجی می‌نماید جرم او چیست؟

الف) تخدیش سکه ب) ترویج مسکوکات تقلبی

ج) ساختن سکه قلب د) هیچ جرمی

۳۳- تخدیش سکه طلا و نقره یعنی چه؟

الف) از اعتبار انداختن سکه ب) ساختن سکه تقلبی

ج) سوء استفاده کردن از سکه د) کاستن از مقدار طلا و نقره آن به هر وسیله ممکن

۳۴- مخدوش کردن سکه ۲۵۰ ریالی در چه صورت جرم است؟

الف) در صورتی ترویج آن ب) در صورت شباهت داشتن آن با اصل

کارت شماره ۲۳۱

ج) در صورت گرفتن ما به ازاء در مقابل آن (د) جرم محسوب نمی‌شود.

۳۵- در تقلب در مسکوکات در کدام مورد شبیه‌سازی از شرایط تحقق جرم نیست؟

الف) ساختن مسکوکات طلا

ب) مخدوش کردن مسکوکات طلا و نقره

ج) ساختن مسکوکات نقره

د) سکه تقلبی از طلا و نقره یا غیر از طلا و نقره ساخته شود.

۳۶- تغییر ارقام شناسی اتومبیل

الف) جرم مستقل و خاصی در قانون مجازات اسلامی است.

ب) جعل نوشته است.

ج) جعل علامت استاندارد ملی یا بین‌المللی است.

د) جعل در سند رسمی است.

کارت شماره ۲۳۲

۳۷- در صورتی که جاعل از سند مجعول استفاده کند مجازات او چیست؟

الف) به مجازات جعل و استفاده از سند مجعول محکوم می‌شود.

ب) به اشد مجازات جعل محکوم می‌شود.

ج) مجازات او نسبت به جعل تا دو برابر افزایش می‌یابد.

د) قاضی مجاز است مجازات او را در مورد جعل تشدید نماید.

۳۸- صدور چک از حساب دیگری بدون شبیه‌سازی در امضاء صاحب حساب از مصادیق

..... است.

الف) جرم جعل

ب) جرم کلاهبرداری

ج) جرم صدور چک بلا محل

د) سوء استفاده از سفید مهر

کارت شماره ۲۳۳

۳۹- شرایط شبیه بودن مورد ساخته شده با مورد اصلی در چه صورتی در جرم جعل ضروری است:

الف) در کلیه موارد جعل
ب) در چیزهای مشهور و معروف نزد مردم
ج) در هیچ‌یک از موارد جعل شبیه بودن شرط نیست. د) رعایت این شرط در سند و نوشته ضروری است.

۴۰- «الف» که برای استخدام به شرکتی مراجعه کرده در پرسشنامه به دروغ خود را کارشناس ارشد معرفی می‌کند ولی متعاقباً مطلع می‌شود که شرکت فقط از دارندگان مدرک دکتری مصاحبه به عمل می‌آورد لذا به طور مخفیانه متن پرسشنامه را به دکتری تغییر می‌دهد عمل الف..... است.

الف) جعل مادی
ب) جعل و استفاده از سند مجعول

ج) جعل معنوی یا مفادی
د) فاقد وصف مجرمانه

کارت شماره ۲۳۴

۴۱- چنانچه طیبی تصدیق‌نامه‌ای بر خلاف واقع در مورد شخصی صادر کند و در ازای آن وجهی

دریافت نماید دادگاه طیب را:

الف) فقط به مجازات تصدیق خلاف واقع محکوم می‌کند.

ب) فقط به مجازات رشوه‌گیرنده محکوم می‌کند.

ج) به مجازات تصدیق خلاف واقع محکوم اما مجازات را تشدید می‌کند.

د) هم به مجازات تصدیق خلاف واقع و هم به مجازات مقرر برای رشوه‌گیرنده محکوم می‌کند.

۴۲- رئیس دادگاهی از متهم در مقام تفهیم اتهام بر می‌آید. متهم در پاسخ اظهار می‌دارد «اتهام را

قبول ندارم» منشی دادگاه در صورت جلسه می‌نویسد «اتهام را قبول دارم» این عمل چه عنوان

کیفری دارد؟

الف) جعل

ب) گرفتن اقرار به عنف

ج) خیانت در امانت

د) گزارش خلاف واقع

کارت شماره ۲۳۵

۴۳- سر دفتر اسناد رسمی با تباری با خریدار در حین تنظیم سند رسمی می نویسد که: «تمامی ثمن معامله نقداً پرداخت شده» و حال آن که در واقع نصف ثمن معامله پرداخت شده است. این جرم چه نوع جعلی است؟

ب) گرفتن اقرار به عنف

الف) جعل

د) گزارش خلاف واقع

ج) خیانت در امانت

۴۴- شرکت در آزمون سراسری متقاضیان شغل سردفتری اسناد رسمی به جای داوطلب اصلی:

الف) جرم است و مرتکب به مجازات اداری و انتظامی و جزای نقدی محکوم می شود.

ب) جرم نیست ولی مرتکب به مجازات اداری محکوم می شود.

ج) جرم است و مرتکب و داوطلب اصلی هر دو به مجازات اداری و انتظامی

د) جرم است و مرتکب و داوطلب بر حسب مصلحت قاضی تعزیر می شوند.

۴۵- در کدام مورد جعل اسکناس رایج داخلی و خارجی مجازات محارب دراد.

الف) به قصد مقابله و ضدیت با حکومت اسلامی

ب) به قصد برهم زدن نظام اقتصادی و پولی

ج) جرم ویژه است و مجازات جعل دارد.

د) جرم نیست و موجب پرداخت خسارات است.

۴۶- ضرر که از ارکان تشکیل دهنده جرم محسوب می شود کدام نوع ضرر است.

الف) ضرر محتمل و بالقوه مادی و معنوی

ب) ضرر فعلیت یافته و قابل محاسبه مادی

ج) ضرر فعلیت یافته معنوی

د) ضرر بالقوه معنوی